КЛАСНІ ІГРИ

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ

К.....! Л.....! С.....!

АВТОКЛАС!

ЦИФРОВІ КАРТИНИ

ЛІГА ЧЕМПІОНІВ

ФУТБОЛЬНИЙ КЛУБ ДИНАМО КИЇВ 1927

Їжачок на ім'я Альфред

НІКОЛАС КЕЙДЖ

ГРИБИ

ЛЮДИ-ФЕНОМЕНИ

ВИГРАЙ ПРИЗ

9

Класний телетайп

З новим роком тебе, дорогий читачу! Ні, ні, ні, ніхто нічого не наплутав. Хіба зараз не новий навчальний рік? Не знаю, як для тебе, а для Класу та Класної компанії це завжди неабияке свято. Ми навіть ялинку біля Класу посадили і кожного року 1 Вересня її наряджаємо. Але замість новорічних іграшок ми вішаємо на неї вирізані з картону різних кольорів оцінки — від 1 до 12. Дехто не шкодує своїх минулорічних щоденників з двійками з математики, хімії, інформатики... До речі, анекдот про двійки. Отримавши двійку з інформатики, Пундик видалив сторінку та переформатував щоденник. Не зрозуміло? Не смішно? Тоді спробуй прочитати цей анекдот після того, як пройдеш у школі повний курс інформатики та основ програмування — неодмінно вийде!

От Білл Гейтс оцінив би цей анекдот ще у школі — на що вже меткий видався! Дарма, що був найменшим та наймолодшим у класі. Спочатку батьки взагалі хотіли дати йому рік перепочити перед школою, та педагоги відрадили. «Куди, — сказали вони, — відпочивати, він і так у класі буде найрозумніший!» І це була правда. Ще до того як йому виповнилося 9 рочків, Біллі спромігся здолати Всесвітню енциклопедію від А до Z! «Теж мені дивина! — знизували плечима ті ж педагоги. — А чого ще сподіватись від дитини з коефіцієнтом IQ (коефіцієнт розумового розвитку) від 160 до 170?» Поясню: 170 балів — це вже межа геніальності.

А ще Біллі полюбляв лускати математичні задачки, хоча терпіти не міг підручника з арифметики. Ось такі причуди. Ще одна деталь: у молодших класах надмірний інтелект служив для Білла радше джерелом незручностей, аніж предметом законної гордості. «Наші дівчата, — зізнавався він, — учились набагато краще від хлопців, але не тому, що ми були дурніші. Просто в нашому середовищі вважалося ганебним отримувати відмінні оцінки. Якщо мені збиралися поставити оцінку А1 (найвища оцінка при відмінній поведінці), я починав обурюватись: «Як так! Я не вартую більшого, ніж А3 (так називається найвища оцінка при поганій поведінці). Подивіться, який у мене гармидер на парті! Я вчора дівчат за кіски смикав!.. Я у класі не прибрав!.. Я... я... А може, я завтра школу підпалю!..» Нічого не допомагало».

Школа. Таке коротке слово, а скільки часом у себе вбирає! Тут тобі і перший дзвоник, і обожнювана перша вчителька, і суворий директор — слово, яке так часто плутають з диктатором. Тут же, на жаль, і перші двійки.

Що не кажи, а двійки були, є і будуть у кожного нормального учня. Адже ставлять їх не за знання в цілому, а за окремий невивчений урок, за окрему невиконану задачку чи за «не таку» поведінку. А от якщо людина нічого іншого, крім них, не отримує, ось тоді є над чим задуматись!

Скільки сучасних знаменитостей у школі не сяяли знаннями — навіть уявити страшно. Взяти хоча б той загальновідомий факт, що Ньютон у шкільні роки знався на фізиці не більше, ніж Ковбасан — на теорії відносності Ейнштейна. Та й про самого фізика всіх часів і народів подейкують, що зірок з неба не хапав. Але причиною цього була, швидше, система муштри, яка панувала у навчальному закладі, що його відвідував Альберт Ейнштейн. Не подобалось йому вчитися з-під палки — і все тут. Були в європейських школах і (страшно навіть сказати!) тілесні покарання. Це зараз продвинуті чада, скажімо, у Скандинавії запросто можуть подавати в суд за жорстоке поводження чи то з боку батьків, чи то учителя школи. Не те було років 40-50 тому, наприклад, у тій же Англії. Джону Леннону регулярно перепадало різками — за негідну поведінку та постійні прогули. Шмагали майбутнього бітла не раз і не два, і він як був «важким» підлітком, так і лишився. Хоча як знати напевне? Може б і не став він ніяким бітлом, якби йому систематично розуму в такий спосіб не вправляли?

Не далеко втекла від Леннона й Мерайя Кері. Шмагати її, правда, вже ніхто не шмагав, може, тому й втікала частенько зі школи, а особливо з уроків... співів.

— Дивачка! Ніби не могла просто взяти й відмовитись від тих ненависних співів і взяти замість них, скажімо, баскетбол, — сказав Джо, дізнавшись цю новину.

— Як відмовитись? — щиро здивувалася Киця.

— Дуже просто! — підтримав Джо Колібрик. — У них там обов'язкових предметів — раз два і нема. В Америці, якщо хочеш знати, теорему Піфагора тільки в десятому класі починають учити.

— Та йди? — не повірив Ковба-сан.
— Чесне слово, — запевнив Колібрик і продовжив:
— Обов'язкові предмети: математика, історія, мови — рідна та одна іноземна. І ще один обов'язковий предмет встановлює сама школа. Решту вибирає сам учень залежно від своїх здібностей, нахилів та батьківських побажань. Скільки хочеш, стільки предметів і вибираєш собі.
— Ой як добре! — мрійливо закотила очі Киця. — І в Англії так само?
— Так, — сказав Колібрик.
— Все, хочу в Англію! — вередливо закопилила губку наша Класна красуня. Але коли дізналась, які там ціни, перехотіла. Тим більше, що навряд чи там вона користувалася б такою увагою, як тут. Подумати тільки — одна на весь Клас! Одне слово, Класна знаменитість! «Поки що Класна! — полюбляє думати Киця. — А от як виросту, вивчусь на знамениту модель, виграю з великим відривом від суперниць конкурс «Міс Всесвіт» десь у Майамі чи на Гавайях...» Цікаво, а що ж тоді? І уява Киці стала малювати перший міжгалактичний конкурс краси, який проходитиме десь у далекій системі Альфи Центавра.

А зараз — про оцінки. В нас тут не так давно суперечка була, і ось із якого приводу. Колібрик, славнозвісний Класний інтелектуал, висунув якось пропозицію оцінювати все, що пише «Клас», за 12-бальною (точнісінько такою, як і в школі) шкалою. Класні герої відреагували на цю пропозицію по-різному. Зчинився гамір.
— Навіщо ті оцінки! — гудів, мов високовольтний трансформатор, Джо, який саме надував баскетбольний м'яч. — І так усе ясно. «Клас» — значить, класний. Ось і вся система оцінювання.
— Ще чого! — обурювалась Киця. — Тобі все добре, що про машини, баскетбол та Майка Тайсона. А про помади та зачіски де мені читати? А про кохання — перше, друге, третє?.. А про...
Слова її потонули в загальному шумі. Ковба-сан, намагаючись перекричати всіх, кричав щось про рибу, рибну ловлю та декоративних пташок, які живуть у клітках і гарно співають. Джексон відповідав йому в тому розумінні, що музика та кінозірки — це речі набагато важливіші, ніж різні якісь там облізлі какаду та канарейки. Пундик з палаючими очима кілька разів потикався з пропозицією давати рубрику «Смачного!» у кожному номері на чотирьох сторінках. Його не підтримали, але тиша спала, і всі зійшлись на тому, що без читацьких оцінок таки не обійтись. Треба провести такий собі імпровізований класний хіт-парад — і край. А там закладемо отриману від читачів інформацію у вдосконалену Крапчину ЕОМ з рідкокристалічним тривимірним дисплеєм, і вона покаже нам, у якому напрямі рухатися далі. Уже проти не був, здається, ніхто.
Тож тепер справа за тобою, Класний читачу, та за твоїми друзями. Напиши нам усе, що ти думаєш про сторінки нашого журналу, але не забудь кожну рубрику чи окремий матеріал оцінити за дванадцятибальною шкалою. Щоб було легше оцінювати, уяви собі, що ти — строгий завуч школи, який сидить за високим тумбовим столом, а перед ним — ціла гора учнівських творів, які треба оцінити та при можливості пояснити, чому це ось ті страшилки «потягнули» на 9,5 бала, а «Лікбез для хлопців» — тільки на 5. Гаразд?
Із ваших читацьких оцінок складеться загальна картина. Ясна річ, що буде вона тим повніша, чим більше надійде ваших відгуків.
І ще. Тих наших читачів, чиї оцінки найближче стоятимуть до цієї загальної картини, чекатиме приємний сюрприз. Який? Ну, на те він і сюрприз, щоб ніхто про нього нічого не знав! Як кажуть, до пори до часу.

КЛАС! КЛАСНІ ігри

№ 09'2002

ЗМІСТ

Білі плями: Знання у квадраті
Осінь прийшла... Гриби
Світ навколо нас + Слово — не горобець
Історії та легенди: Що ти знаєш про каміння?
Книжка для Киці: Хамству — бій!
Еврика! Чудодійні ліки
Класна психологія: Компліменти та моменти + Слухай — і тебе почують
Живий куток: Свинка заморська — не кішка ангорська
Who is хто? Дядечків синочок — Ніколас Кейдж
Та невже! Люди-феномени + Машина часу
Техноклас! Цифрові картини — не ігри для дитини
Страшилки від Класного: Долина шалених блискавиць
Цікавенькі були!
Дві сторінки про вічне: Рей Бредбері. Оповідання про кохання
Класний спорт! Ліга чемпіонів
Автоклас! Porsche: людина та машина
Легенди спорту: Про раліста Томмі, вихідця з Суомі
Лікбез для хлопців: Руйнівник? Творець? Невдаха?
Класна музика: Неллі Фуртадо мріє стати Моною Лізою + Маршал з «Парку Горького»
Класний гіпертест: Твій улюблений предмет + Klacword
Ігротека: Польські класики, Стрибунець
Гра: Абетка успіху
Логічні задачки: У галактиці хрумхрумів, Жабка-царівна, Супербомбардир
Фокус-покус
Головоломки
Кросворди від ДуКласа
Японські кросворди

«КЛАС!»
пізнавально-розважальний журнал №09'2002 (69)
Реєстраційне свідоцтво КВ №1929 від 10.04.96 р.
Засновник і видавець: ТзОВ «W», вул. Живова, 11
Адреса для листування: 46008, м.Тернопіль, а/с 525
тел./факс (0352) 22 90 05, 25 04 98
e-mail: admin@schoolboy.com.ua
Передплатний індекс: 40240
Тираж 25 000 примірників. Підписано до друку 16.08.2002
Друк: компанія «Новий друк», м.Київ, вул.Магнітогорська,1
Розповсюдження «Школярик»
Тетяна Кошелінська, Василь Косович
тел. (0352) 23 50 35, 43 10 72. Ціна договірна
Кольороподіл «Колір ПРО»
м.Київ, пр.Перемоги, 92/2, к.206
тел. (044) 4430235

Редакційна колегія: ..... **Во Вік**
..... duklas@schoolboy.com.ua ..... **ДуКлас**
..... **Анатолій Саган**
..... **Ольга Косович**
Художники: ..... **Сергій Шемета**
..... **Андрій Урбан, Наталя Марцюк**
..... **Світлана Словотенко, Євген Лазо**
Набір та коректура ..... **Олександра Вовк**
Технічний супровід ..... **Андрій Зеленський**
Верстка ..... **Олена Березовська**
Шеф-редактор ..... **Володимир Головач**

Для «Класу» писали, малювали і фотографували:
Василь Тесля, Оксана Копак, Мар'яна Стеценко, Володимир Сушкевич, Михайло Маслій

© **W ltd**, 2002
При частковому чи повному передруку текстів та відтворенні графічних матеріалів журналу «Клас!+» посилання на журнал обов'язкове.

Знання у квадраті

«Найчудовіше, чого можна зазнати від життя, — це відчуття таємниці. Вона — джерело будь-якого істинного мистецтва і науки. Той, хто ніколи не зазнавав цього почуття, хто не вміє зупинитися і задуматися, охоплений боязким захватом, той нагадує сліпого». Це сказав Альберт Ейнштейн, за оцінкою Міжнародної експертної комісії визнаний найвизначнішим ученим 2-го тисячоліття. Ото була голова!..

Звісно, всі Ейнштейнами не будуть, але скидатимешся ти на сліпу людину чи ні — то вже залежить тільки від тебе. Правда ж? Тож пропоную тобі захоплюючу подорож у найцікавіші таємниці людства. Повний вперед!

Дикуни чи астрономи?

Ще не так давно в науці панував погляд, що наші прапращури були майже неуки, одягнені в шкури й озброєні зазубреними довбнями. Мовляв, не могли вони стояти на високому рівні наукового розвитку, бо це не відповідає нашим традиційним уявленням про історичний розвиток. Отак і жили, як страуси, голови в пісок позаривавши.

Але останнім часом дедалі частіше зустрічаємося з фактами, які вказують на існування в сиву давнину певної системи езотеричних знань, що поширювалися тільки серед утаємничених осіб (жерців) і передавалися від покоління до покоління усно або у вигляді зашифрованих символів.

Сучасна наука нерідко знову відкриває те, що колись уже було відомо.

Виявляється, теорему Піфагора давні єгиптяни знали ще за два тисячоліття до народження славнозвісного вченого, і не лише вони, а й протоіндійці, китайці. Одне з досягнень математики XVIII століття — ряди Грегорі-Лейбніца — несподівано знаходять у найстаріших індійських манускриптах, а трикутник Паскаля згадується вже у стародавніх китайських рукописах.

Ще коли Європа тільки вчилася рахувати на пальцях, жерці Месопотамії розв'язували біквадратні й кубічні рівняння і знали про криві третього й четвертого порядків.

Особливо глибокі пізнання наші предки мали з астрономії. Такої точності європейська наука змогла досягти лише через кілька тисячоліть.

Так, тривалість року за григоріанським календарем — 365,242500 доби. Ще точніші дані у порівнянні з сучасними мали жерці майя (365,242198). Жерці Шумеру помилилися в обчисленні періоду обертання Місяця лише на 0,4 секунди проти сучасних обчислень.

Згідно з халдейськими джерелами (близько 2,5 тис. років тому), радіус земної кулі дорівнює 6310,5 кілометра (за сучасними даними — 6371,03 км).

Невелику різницю між наведеними цифрами можна пояснити існуючою сьогодні і досить, як на мене, вірогідною гіпотезою про розширення Землі. Не стоїть, виявляється, на місці наша земна кулька, не стоїть, панове! Росте, як і ми з вами. Ось так-от.

Вавілонським жерцям відомі були фази Венери, а також 4 супутники Юпітера.

У III столітті до нашої ери Аристарх Самоський висловив думку про те, що Земля обертається навколо Сонця і що земна орбіта має вигляд «викривленого кола», тобто еліпса.

Від Гіппократа до Галена

А ще до нас дійшли численні свідчення високої обізнаності людей давнини з медициною.

Ось, наприклад, судячи з «Великого медичного папірусу», якому 3600 років, давні єгиптяни добре розумілися на анатомії, знали про кровообіг та функції серця, вміли робити надзвичайно складну операцію видалення катаракти — помутнілого кришталика ока.

У Стародавньому Перу, кажуть медики та археологи, досить вдало проводили трепанацію черепа.

Індіанцям-інкам, а також народу майя був відомий загальний наркоз. А можливо, й місцева анестезія не становила для них ніякої таємниці.

Із давнього медичного трактату «Наука життя» дізнаємося, що 3 тисячі років тому індійські хірурги вміли лікувати поранення кишечника, робили кесарів розтин, операції на мозку та пластичні операції — з пересадки тканини.

До числа колись утрачених медичних відомостей належить і відкриття пеніциліну в середині XX століття. Проте його велику лікувальну дію знав ще тисячу років тому знаменитий лікар Ібн Сіна, який за-

стосовував плісняву, спеціально вирощену на хлібі. А ще 4 тисячі років тому в Стародавньому Єгипті знахарі якимось особливим грибком, що росте у вологих місцях, гоїли рани та відкриті виразки. Ось тобі й темні часи рабовласництва!

Hi-Tech ще до нашої ери

Цілковита загадка для нас і деякі досягнення людей давнини у металургії. В Еквадорі, наприклад, знайдено орнамент з платини. Виникає питання — яким чином американські індіанці примудрились отримувати температуру понад 1770 градусів за Цельсієм, необхідну для виплавки цього металу?

З епохи пізньої бронзи дійшли до нас круглі кельтські золоті коробочки, на них експерти знайшли безсумнівні сліди холодного зварювання.

Піднесла загадку і китайська гробниця III століття нашої ери, в якій знайшли алюмінієвий виріб. Але ж відомо, що вперше алюміній видобуто в лабораторних умовах лише в XIX столітті.

П'ять років фахівці однієї західнонімецької фірми займалися створенням сталі, яка б не поступалася славнозвісній арабській. Проте секрет так і не було розгадано: старовинний дамаський булат навпіл розрубав солдатську каску, а сучасний лишив тільки глибоку вм'ятину.

У місцевості Гона (на кордоні між Ефіопією та Кенією) знайшли найдавніший на землі робочий інвентар — кам'яні знаряддя, яким 2,5 мільйона років. Знахідка, яка відсуває найсміливіші уявлення сучасних учених про появу перших знарядь праці принаймні на 200 тисяч років. Раніше подібні знаряддя праці було знайдено в Танзанії, їх вік — 1,8 мільйона років. Пізніше в південній частині Ефіопії вчені знайшли предмети первісного умільця, виготовлені вже 2,3 млн. років тому. Остання знахідка вказує на той історичний період, коли, за всіма науковими даними, людського роду як такого просто не існувало.

Проте знайдені знаряддя, а це тисячі кам'яних ножів, сокир, молотків, зроблені акуратно й навіть витончено. Більшість з давнього інвентаря — гострі вироби, які, вірогідно, використовувалися для приготування м'ясної їжі. Інші предмети — це кийочки, пестики із заокругленими кінцями, які були, мабуть, «ударними» інструментами. Усі вироби виготовлені за доволі тонкою технологією — методом каменетесання.

Вражаючою виявилася і якість виробів. Через мільйони років вони збереглися в хорошому стані, хоча багато з них навіть не було закопано, а просто лежали на поверхні землі.

Отже, знайдені найстародавніші на планеті виробничі реліквії безперечно є творінням чиїхось досить умілих рук. Але чиїх? Учені губляться в здогадках, кого вважати автором цих кам'яних рукоділь, хто б міг їх виготовити 2,5 мільйона років тому.

Як бачиш, чимало прогресивних ідей стародавнього світу в галузі науки і технології значно випереджали свій час і походили з невідомого зовнішнього джерела. До нас дійшов ніби підсумок якогось процесу пізнання, без свідчення поступового розвитку прадавньої науки. Якщо вважати єгиптян, вавілонян, еллінів за вчителів сучасної цивілізації, то хто ж був їхніми вчителями?

Якщо у тебе є версії, припущення щодо цієї загадки, то напиши листа, цікаво буде мені і всім Класенятам дізнатися твою думку. До зустрічі!

ГРИБИ

Любиш мандрувати осіннім грибним лісом? Тоді гайда зі мною! Тільки одне проханнячко: не сміятися з того, що прогулянка буде не справжня, а, так би мовити, віртуально-журнально-пізнавальна. Адже про гриби стільки всього можна розказати — ніяких сторінок не вистачить. Віриш? Добре. Тоді рушаймо, а щоб веселіше нам з тобою було, почну я цю мандрівку з одної японської казки.

ГРИБИ-СМІХУНИ

В одному селі жив убогий чоловік на ім'я Коске. Одні вважали його невдахою, а інші — просто дурнем. Так і звали його — Коске-дурник.

Важко жилося бідоласі. Та от якось вирішив він покинути свою халупу, в якій жив, і податися в далекі світи — щастя шукати.

Йшов Коске довго, втомився і захотів перепочити. Згорнув у купу сухе листя та й ліг на неї, поклавши голову на коріння старого дерева. Так проспав чоловік до ранку. А коли прокинувся, то побачив, що недалеко на пеньку ростуть червоні гриби. Розпалив Коске вогнище, настромив на прутик кілька грибочків, підсмажив їх і з'їв. Поснідав тими грибами, і стало йому так легко і весело, що всю дорогу далі сміявся. Люди, яких зустрічав він на своєму шляху, казали: «Ну й веселун! Наш правитель засипав би його золотом, якщо він розвеселив би принцесу».

Наступну ніч своєї подорожі Коске провів просто неба на сходах якогось храму, що стояв на околиці міста. Переночувавши, він почав роздумувати, чому це вчорашній день був таким веселим? «Мабуть, це через оті червоні гриби, — подумав він, — я мало не помер від сміху». Розв'язав свій вузлик, викинув геть усі зібрані напередодні гриби і рушив далі до міської площі.

А на площі саме люд зібрався — всі читали оголошення, в якому чорним по білому було написано: «Принцеса, донька правителя, від дня свого народження жодного разу не усміхнулась. Той, хто зуміє її розвеселити, стане чоловіком прекрасної принцеси!»

«Може нагодувати її червоними грибами? — подумав Коске і побіг назад до храму. На тому місці, де він викинув гриби, вже танцювали миші, а поруч сидів кіт і весело нявкав, не звертаючи уваги на мишей.

«Ага, вони спробували червоних грибів!» — подумав Коске. Зібрав гриби, що залишилися, помолився Богові, щоб допоміг йому, і подався до палацу.

А в палаці... Як тільки там не втішали принцесу, що не показували, чого не розповідали — все марно, хоч би посміхнулась. Сидить така серйозна на троні і дивиться на всіх сумними очима.

— Дозвольте мені, прекрасна принцесо, — почав Коске. — Я спробую розсмішити вас, але тільки після того, як ви скоштуєте оцих грибів. Я приніс їх спеціально для вас і хочу почастувати ними вас та ваших батьків.

Скоштувала принцеса шматочок і... посміхнулася. З'їла ще один і розсміялася! Правитель і всі гості теж почали пробувати гриби, і незабаром палац здригався від дружного реготу. Ніколи ще не було тут так весело! Всі вітали щасливу принцесу та Коске — її майбутнього чоловіка.

ПРО ГРИБИ СЕРЙОЗНО

Ось така казка, а що ж у житті? Гриби з давніх-давен привертали увагу людей своєю незвичною формою, смаком, розмаїттям кольорів, а найбільше — своїми властивостями. Ставилися до них по-різному: одні називали ці дари природи «диявольськими», інші казали, що гриби — дар Божий.

Ще давні римляни розрізняли їстівні та отруйні гриби. До останніх частенько вдавались, коли треба було прибрати з дороги політичного суперника чи просто помститися за кривду. Запросять чоловіка в гості, наготують наїдків з поганок та мухоморів — гостя й виносять ногами вперед. Нещасний випадок, скажуть потім, шлунок став. Розберись тут!

Багато пізніше після Риму, в XVII столітті, вчений люд сперечався, що таке гриби. Одні наполягали на тому, що гриби — від нечистого, тож краще минати їх десятою дорогою. Інші казали, що це — мінерали. Тих же, що називали гриб рослиною, висміювали і перші, і другі. «Покажіть, — кричали, — де в них коріння? А гілки? А листя? А квіти?..»

Довго сперечалися, аж поки років сто тому наука не встановила точно, що таке гриби. Гриби, виявляється, — то особливі рослини, які живуть за рахунок розкладання гнилої деревини чи інших рослинних решток.

У ГРИБНОМУ ЦАРСТВІ

Таких «санітарів» у природі одних тільки видів понад 70 000! Вони можуть настільки відрізнятись між собою, що й не скажеш, що це одної гіллі ягідки. Уяви собі великий гриб-парасольку та плісняву, якої в кожному підвалі повно. Уявив? Ну, і що ж між ними спільного? Або що об'єднує стрункий опеньок та зелену цвіль на забутому в хлібниці шматочку булочки? Усе це — гриби! Структура їхнього «тіла» має спільні риси. Воно являє собою переплетені тонесенькі волокна (нитки), які називаються гіфами. Слово це походить від грецького «гіф», що перекладається як «тканина» або

«павутина». Як правило, гіфи розростаються, займаючи великі площі.

Часто, мандруючи лісом, ми знаходимо так звані «грибні» місця, або грибовища, грибниці, міцелії. Останній термін тобі, мабуть, не знайомий. Походить він від грецького «мікес» («гриб»).

Широко розгалужене грибовище, що займає значну площу, дуже вигідне для кожного окремого грибочка. Він може всмоктувати поживні речовини всім своїм «грибним» тілом. Чим більша поверхня, яку займає грибовище, тим ситніше живеться на ній грибам.

А тепер розглянемо грибні волокна у мікроскоп. Виявляється, що вони поділені перегородками на окремі клітини, або спори, які розподілені ланцюжком одна за одною. Ці клітини призначені для розмноження грибів і називаються плодовими тілами.

Існують і такі гриби, в яких волокна не мають перегородок. Тоді все їхнє тіло являє собою одну величезну розгалужену клітину.

Є гриби, які можна побачити лише з допомогою збільшуваного скла. Їх називають мікроскопічними, або мікроміцетами. Ці терміни також походять від грецьких слів «мікро» — малий, «мікес» — гриб. Люди часто навіть не підозрюють про їх існування. Такі гриби мають вигляд плівок, наростів, шкірочок, порошкоподібного або крихкого нальоту на зіпсованих харчових продуктах, на гнилому листі чи деревині.

Коли ми зриваємо гриб, то насправді зриваємо лише його плодове тіло, а сам гриб, тобто грибовище, залишається у грунті. Воно дає життя новим грибам. Такі «великі» гриби називаються відповідно макроміцетами. А їхні плодові тіла бувають надзвичайно різними: від крихітних до гігантських, від м'яких, наче мармелад, до твердих, мов дерево. Вони можуть бути різних форм та відтінків.

Звісно, ми краще знаємо ті гриби, які любимо збирати в лісі влітку чи восени. І от мені часом здається, що гриби, як люди, і характери мають різні, і вподобання... Одні полюбляють рости скраєчку на сонячних галявинах, де більше світла. Інші надають перевагу затінку, де вогко та прохолодно. А є й такі, що ростуть на відкритому просторі в лугах і на полях. Грибники з досвідом усе про гриби знати повинні. От, скажімо, ти коли на грибне «полювання» виходиш? Правильно, восени. А є люди, які вирушають з кошиком до лісу ще у квітні місяці, як тільки зійде сніг. Вони приносять додому коричневі стручки та зморшки. Інші грибознавці вирушають на пошуки пізніх грибів наприкінці осені — тоді саме сезон на жовті зеленчуки. От тільки не розумію, чого вони так називаються, якщо насправді ці гриби жовтого кольору?

Захоплююче це заняття — гриби збирати. Але є одне «золоте» правило: **не знаєш, що за гриб, не рухай його, не зрізай, не чіпай руками і в кошик до інших грибів не клади.** Краще з'їсти менше грибів зі смаком, аніж більше — зі страхом та ризиком для життя. Потім сиди і думай: отруйний це був гриб чи ні? Від таких думок і гарна їжа на користь не піде!

Незнайомим грибом, що зустрівся на твоїй дорозі, краще просто помилуйся, сфотографуй його на пам'ять і пройди повз нього. А потім при нагоді заглянь в енциклопедію. Трапиться на шляху поганка чи мухомор, не збивай і не топчи, вони в природі теж потрібні. Якщо хочеш знати, якби не гриби, то дерева не отримували б із землі стільки потрібних для їх росту речовин, не були б такі великі, і хто знає, які б тоді були ліси? А так — «ти мені, а я тобі», закон природи. Гриби дають деревам речовини, а дерева грибам — затінок, тишу та всі інші умови.

У лісі гарно... Отак поблукати серед дерев, подихати свіжим повітрям... І приємно, і корисно. Майже так само, як журнал «Клас» читати.

Навіщо знати хімію?

«А тут немає хімічних добавок?» — запитаєш ти, переглянувши смачну рекламу і засумнівавшись у її правдивості. Адже знаєш, що борщ готується аж ніяк не менше години, а тут раз — і ласкаво просимо до столу! «О! — сказали б давні. — Магія!» — «Тьху! — кажемо ми. — Хімія»... «А хіба не все одно!? — вигукне хтось, — адже все навколо нас суцільна хімія!» Не все одно!

У давнину основним матеріалом для будівництва було дерево, та й тепер аромат «дерев'яної хатинки» видається не лише приємним, а й здоровим. А чим облаштовують квартири зараз? Пластик, плити ламіновані, лаки-фарби, на яких значиться: «Тримати подалі від продуктів!» А чому — подалі?

На відміну від наших предків, ми не мандруємо цілими днями, не ходимо під сонцем, а просиджуємо в тих же, власноруч зроблених стінах із високим вмістом хімікатів та шкідливих випарів. Ну, як не ми, то батьки наші, а в нас усе попереду. На вулиці до наших послуг широкий асортимент всіх елементів таблиці Менделєєва, яких не бракує у вихлопах, випарах та просто в повітрі. Що більше місто, то більший вибір.

У лаках і фарбах високий вміст толуолу або ж ксилолу, який назбирується у жировій тканині та нервових осередках, осідаючи також у кістковому мозку та печінці. Шкоди він там не приносить.

Формальдегід руйнує дихальні шляхи та слизову оболонку. Після дослідів із тваринами цей хімічний шкідник викликав у них ракові захворювання. Де він міститься, питаєш? Наприклад, у клеях, яким просочені тирсоплити.

Піретроїди, котрі захищають деревину від комах-шкідників, вважали цілковито безпечними для людини. Аж поки не довели, що постійне випаровування цієї гидоти зумовлює збої нервової системи. А про аерозолі як не згадати — розпилювачі та розбризкувачі різні, якими ми так активно нищимо екологічно чистих тарганів та комарів! Отруйні пари розбризкувачів змішуються з пилюкою, і ми, потруївши всю комашню, починаємо труїти себе самих. Комах уже і близько немає, а аерозольний «дух» ще ласкає наш нюх. А потім питають: «Звідки в нас нудота? Чому шлунок не працює? Серце чому ниє?..» До повноти списку додають екологічні захворювання, синдром хронічної втоми (анемія) та підвищена чутливість до хімікатів загалом. Так, офісні служаки часто скаржаться на те, що очі печуть, втома швидко дістає, дихати важкенько — не допомагають ні дорогі закордонні кондиціонери, ні освіжаючі, ні тонізуючі напої. А дивного тут нічого немає. Людина проводить в офісі майже цілий день і не підозрює, що вона перебуває в камері для повільного вгасання організму. І винна у всьому знову ж таки вона — триклята всюдисуща «хімія»!

Зовсім кепсько тим, хто страждає на підвищену чутливість до хімікатів. Вони часто скаржаться на болі в суглобах, швидкоплинну втому і навіть шкірну висипку. А там — і до депресії рукою подати. Вони чутливі навіть до мінімальних доз. У наш час у країнах Євроспілки використовують понад 100000 (вдумайся в цю цифру!) промислових хімікатів. Для пересічного обивателя відремонтованих квартир існує певний рівень терпимості до хімікатів. Певну дозу організм все ж переносить, але концентрація шкідливої речовини буває настільки мізерною, що жодні аналізи не виявляють її присутності у наших судинах.

Від хімії нам не заховатись ніде — навіть у фортеці за великими та грубими мурами. У салоні нового автомобіля атмосфера особливо шкідлива: концентрація отруйних речовин просто зашкалює. Там і бензолу, і толуолу, і ацетону та стиролу більше, ніж треба. Власники нових машин часто-густо скаржаться на головний біль, нудоту, подразливість дихальних шляхів та набряки. А потім хронічну втому та розсіяну увагу.

Вчені побоюються, що XXI століття стане добою екологічних хвороб. Ми засмітили атмосферу, виявились поганими господарями у власному домі, де на вході вже давно варто повісити величезну табличку з написом: «Вхід без протигаза небезпечний для життя!» Як мені хотілося б, щоб вони помилялись! А тобі?

Їжачок на ім'я Альфреф

Буенос діас! Бонджорно! Конітіва! Привіт! Як мало треба, аби створити ілюзію всезнайки, правда? І не тільки. Привітався по-французьки — «звинуватили» в галантності. Порахував до десяти по-японськи — дивитимуться, мов папуаси на Ейнштейна. Краса! І невтямки нікому, що далі отих «іті, ні, сан...» (один, два, три...) твої знання не сягали і вряд чи коли-небудь сягатимуть. Отак-от.

Одне можна сказати точно: поліглоти завжди були в повазі та шані. А от мода на мови, як і на одяг, швидко змінюється. Наші прапрапра часів Толстого залюбки балакали французькою, перед II світовою всі строчили «мову вірогідного противника» (німецьку тобто) і шпрехали «дер-ді-дас» так, що шибки трусились. Америка переживає всенародну закоханість в іспанську та китайську, а ми дотепер шаленіємо від «ду ю спік інглиш» і спішимо відповісти: «Йєс, ай ду!» І не тільки тому, що спимо і бачимо себе в Діснейленді. Спробуй «повисіти», скажімо, в Інтернеті, коли для тебе «хау ду ю ду» те ж саме, що й «оупен зе до»! Що не кажи, а мова №1 сьогодні — англійська. І за поширеністю, і за популярністю, і за... важкістю серед європейських мов. Найлегша ж мова в Європі — фінська, в якій все пишеться й читається однаково. Відмінків, правда, в ній аж 15, та не це, виявляється, найважче. «Ну і що, — кажуть філологи, — що в англійській зовсім немає відмінків! Зате правопис такий — не те що фінам, китайцям не снилось! Одна й та ж літера в різних словах читається по-різному, а таке не кожна психіка стерпить!..» І це правда. Маленькому французу чи італійцю на освоєння граматики рідної мови потрібно витратити рік. А їх ровесник з Англії потребує для цього у 2,5 раза більше! Бідні діти.

Нам легше: не подобається іноземна мова — ти її не вчиш. Звісно, якщо ти не перекладач чи не строгий репетитор. Втім, і перекладач не може застрахуватись від усіх випадковостей, і часом через це такі казуси бувають, що куди там анекдотам!..

От, скажімо, був такий випадок на будівництві. Наш виконроб попрохав перекладача запитати в іноземців-будівельників, чи вистачить тим для закінчення будівництва соляного розчину. А той візьми та брякни замість «брайн» (розчин) «брейн» (мозок, розум). Довго потім довелось пояснювати здивованим працівникам, що ніхто не ставив під сумнів їхніх розумових здібностей, що малось на увазі зовсім інше. Ледь повірили.

Тільки повірили, як тут же стався новий казус. Перекладач був одружений і носив на руці обручку. Але, на відміну від інших, носив він її чомусь не на безіменному пальці, а на середньому. І от якось на запитання іноземного гостя, який зацікавився його сімейним станом, він мовчки, без слів, мабуть, щоб зайвий раз похизуватися золотою прикрасою, продемонстрував тому обручку, попередньо виставивши наперед той самий середній палець. Вийшов ефектний кіножест, значення якого я чогось призабув. Знову німа сцена, знову починай пояснювати, що в нас до появи їхніх фільмів такого жесту не було, а якби й був, то він нічого б не означав. Скарбничка перекладацьких ляпів поповнилася ще одним екземпляром.

Та забули б і це, аж тут нова ситуація. Один з гостей (а іноземці були з Канади) почав розпитувати перекладача про тутешніх тварин (допитливий виявився). Той і розповів йому, як міг, про тутешню фауну — зайців, білок, кабанів, лосів, їжаків... При слові «хеджхог» (їжак) канадець зробив круглі очі. Він знав Альфреда Хічкока, але при чому тут він? Довелось намалювати йому карикатуру на їжака — з колючками, на чотирьох тоненьких ніжках та з великим носом. Канадці розглядались і знизували плечима. Аж тут один з них подивився на картинку уважніше від інших і закричав (по-англійськи, звісно): «Це ж дикобраз!» І став присоромлювати співвітчизників, які виявились такими неуками: «Як же можна не знати дикобразів! Це тварини, які живуть під землею та мають блискуче чорне хутро!..»

Кажуть, у перекладача почалася тиха істерика. А я зробив висновок, що подекуди робота перекладача шкідлива. Та чи має це означати, що іноземні мови нам не потрібні? Отож подумай добре, чи треба їх учити, а я поки що кажу тобі: «Ауф відерзеєн!» До побачення тобто.

Що ти знаєш про каміння?

Ну ось, нарешті! Ледь дочекалася чергової нагоди поговорити про каміння. Сьогодні воно в нас осіннє. Дивно, правда, чути, що каміння може бути осіннє. Я розумію, коли ще листя осіннє, осіння пора чи принаймні настрій. А тут — каміння. І тим не менше, хіба звідси витікає, що осінні місяці не повинні мати власних талісманів? Ні!

Початок золотої осені

Вересень... Як гарно виглядають позолочені крони дерев на фоні голубого неба! Можливо, тому й обрали талісманами вересня (чи сам вересень собі обрав) каміння синіх відтінків: сапфір та лазурит. Воно неначе увібрало в себе синяву бабиного літа, красу вересневого неба.

Лазурит належить до непрозорих, насичених кольором з матовим полиском каменів. У часи Відродження художники робили з нього синю фарбу: дробили камінь, додаючи в отриману масу води та спеціальної оливи. До сьогодні стоять витвори мистецтва тих часів, а кольори на полотнах великих майстрів пензля не змінюються, не облазять і не осипаються.

З порошку лазуриту виготовляли пігулки, які тодішні цілителі використовували для очищення організму при отруєннях. А порошок із синього каменю з медом та соком листя гранатового дерева служив ліками проти захворювань шкіри. «Дурниці, забобони!» — скажеш ти. Та як сказати... Згодом і справді з'ясувалося, що цілющими властивостями лазурит завдячує сульфідній сірці, що входить до його складу.

Лазурит — символ успіху, його рекомендують усім, хто прагне слави, успішної кар'єри та просто щастя. Камінь додає життєвої енергії, стійкості, витримки та впевненості у своїх силах.

Та яким би «чарівним» не був цей камінь, більшою популярністю користується все ж таки сапфір — синій, прозорий і надзвичайно твердий камінь. Сапфір — символ життєвої мудрості, що оберігає людей від злих наклепів та неправди.

У Давньому Римі сапфір разом з діамантом символізував небесне склепіння Всесвіту. Римляни присвятили цей камінь верховному богові Юпітеру. Скіпетр із сапфіром, випромінюючим магічні промені, належав мудрому Соломону. Про це ще Біблія розповіла. А геніальний Гете ніколи не розлучався з каблучкою, в яку було вправлено великий сапфір. Геній генієм, а страховка не завадить!

Є серед безлічі сапфірів і кілька історичних каменів. Один з них — густо-синій сапфір, який сяє в центрі хреста на короні Британської імперії. Це Сапфір святого Едуарда, найдавніший камінь у короні. Він потрапив туди із каблучки Едуарда Сповідника, що був правителем Англії в 1042 році.

Світло-сині сапфіри оздоблюють Святовацлавську корону — реліквію чеського народу. Вона зберігається у скарбниці Празького Граду.

В Америці немає історичних родових корон, зате є свої цікаві традиції. В музеї у Вашингтоні зберігаються бюсти американських президентів. Більшість із них «видовбані» із сапфірів. Серед них бюст Лінкольна (важить 2302 карати), Вашингтона (1997 каратів), Ейзенгауера (2097 каратів). Але набагато раніше від американців хтось вирізьбив у Давньому Китаї фігурку мудреця Конфуція. Ясна річ, також із сапфіру. Чи не тому китайці називають сапфір «твердою мудрістю»?

А як не згадати лікувальні особливості сапфіру! Камінь використовують для зцілення і від ревматизму, і від захворювань хребта, і проти неврологічних та психічних хвороб. Сапфір нібито наділений магічною силою, яка скеровує на шлях очищення, проясняє думку та відганяє тривогу.

Талісман опалого листя

Опал відомий з давніх-давен. Його назва походить з Індії: на санскриті слово «опала» означає «коштовний камінь». Давні греки називали його «опалос». А лікар Діоскорид, який жив у I столітті нашої ери, розповів про опалос та його чудодійні можливості у своїй праці «Цілющі властивості природи».

Обожнював цей камінь і римський сенатор Ноній. Був у нього безцінний перстень з опалом, і зазіхнув якось на нього жадібний консул Марк Антоній. «Не віддаси, — сказав сенатору, — мені цей камінь — забирайся геть із країни!» Сенатор вибрав вигнання.

А римські легіонери так вірили в охоронну силу опалу, що завжди носили його з собою у мішечку.

А от Вальтер Скотт опал чомусь не полюбив і зробив його в романі «Анна Геєрштейн» надбанням нечистої сили. Опал потрапив до опали і був у ній доти, поки королева Вікторія проголосила його улюбленим каменем.

Та й як інакше, коли він стимулює розвиток закладених у людині талантів, допомагає знаходити порозуміння між близькими людьми. Якщо вже про родинні стосунки заговорили, згадаю близького родича й самого опалу. Це найпоширеніший на Землі мінерал кварц, який використовують у радіоелектроніці. Хто тепер скаже, що це гарна, але безкорисна дрібничка?

Крапля роси на пожовклій траві

«Хто народився в листопаді — той відважний, гордовитий, має гарну зовнішність і впевнену ходу. Його поважають і слуги, і вельможі. Сам він із задоволенням подорожує, любить полювання, їзду на конях. Має схильність до світської бесіди і танців. Кам'яним амулетом цієї людини є твердий топаз». Таку характеристику в XV столітті дав людям, що народилися під знаком Стрільця, безіменний астролог із Франції.

Здавна топаз вважався емблемою вічності та істинної любові. Найдавніші вироби з цього каменя були знайдені на Уралі. Археологи встановили, що знахідки, а це були вузенькі ножеподібні пластинки, походили ще з неоліту.

Довгенько всі жовті прозорі камені помилково називали топазом. Сьогодні ж розібралися, що не всі топази жовті, як і не всякий жовтий камінь — топаз.

Знавець мінералогії, англійський письменник Оскар Уайльд, так писав у своїй п'єсі «Саломея»: «Я маю жовті топази, як очі тигра, і рожеві, немов очі голуба, і зелені, як очі кота». Можна лише додати, що на Уралі, на Волині та в Бразилії існують і ніжно-голубі та бузкові топази. Та якого б кольору не був цей камінь, у нього є одна негативна риса: всі без винятку топази вигоряють на сонці. Тому вироби з цього коштовного мінералу треба зберігати закритими від сонця. «Вицвілі» топази втрачають властиві їм барви і стають безколірними. Та й тоді вони набувають якоїсь загадковості, навіть, сказала б, магічності. Вони здатні вбирати в себе кольори довколишніх речей, стають віддзеркаленням усього, що відбувається поруч. Такі водянисто-прозорі камінці особливо часто зустрічаються на берегах бразильських річок, місцеві мешканці називають їх «краплинами роси».

Я вже говорила про корони, оздоблені коштовним камінням. Але варто згадати ще одну — корону Португалії, що в часи колонізації Південної Америки була суперницею Іспанії. Отож найгарнішою оздобою португальської корони є великий (1680 каратів) бразильський безбарвний топаз, який понад триста років вважали... діамантом.

Цілителі кажуть, що топаз заспокоює нерви, лікує безсоння, додає людині життєвої енергії, допомагає виходити з важких, заплутаних ситуацій і сприяє розвитку інтелекту. Може, вони праві?

Серед жовтого ювелірного каміння багато подібних на топаз. Двійники топазу — медово-жовтий цитрин та уральський раухтопаз, що є різновидами кварцу. Цінуються вони значно дешевше, ніж справжній топаз.

Як можна відрізнити топаз від його двійників? Топаз значно важчий і твердіший, ним легко подряпати скляну поверхню. А крапля води на кварці розпливеться і стане плоскою, а на топазі залишатиметься випуклою, наче роса на траві.

Гадаю, ця інформація стане тобі у пригоді.

А попереду в нас знайомство з талісманами зимових місяців. Але до зими ще далеко, тож насолоджуйся залишками тепла бабиного літа і барвами золотої осені.

ХАМСТВУ — БІЙ!

Тільки так, Кицю моя вихована, — рішуче і безжально! Ти ж погодишся зі мною, що розвелось того хамства... Надивишся голлівудських «екшенів» — і таке враження, що вся англійська тільки й складається з отих слів, які українською дублюються як «чорт», «бісові люди» чи «лажа». Ні, я не сперечаюсь: українська недрукована лексика дасть великої фори американсько-негритянському сленгу, але згадай якусь вітчизняну стрічку, де б герої матюкалися, мов п'яні матроси. У нас такого не допустять (в усякому разі, колись не допускали), а в них це — норма! Мене б туди цензором — я б їм показав, що таке ввічливість!

ВЕСЬ СВІТ — ТЕАТР?

Найдієвіший спосіб відмежуватися від хамства — сісти на пароплав і попросити капітана, щоб він висадив тебе десь на безлюдному острові. Розумію, прекрасно розумію, що в 99 випадках із 100 спосіб цей буде неприйнятний, та й де стільки островів на всіх узяти?

У такому разі треба якось дати собі раду. З часом у кожного з нас стає більше досвіду спілкування з людьми, серед яких трапляються різні. Такий досвід нагромаджується з раннього дитинства. Навіть коли мама суворим тоном говорить своєму малюкові: «Не можна!» — вже тоді вона дає йому зрозуміти, що вона мудріша, її власний досвід і власна точка зору є незаперечною. Звичайно, робить мама це тому, що хоче для свого чада лише кращого. Але ж дитина — не доросла людина, вона сприймає все по-іншому — як самовільні, нічим не мотивовані вчинки, що обмежують її свободу. В пошуках виходу вона повинна або змиритися, або здіймати бунт на кораблі. Часто такі бунти просто придушуються.

От і виходить, що перша роль, яку нам доводиться грати у театрі під назвою «життя» — роль слабшого, підкореного, слухняного... Ми сприймаємо її у відношенні з різним «начальством», «владою», а саме: батьками, бабусями, дідусями, старшими братами і сестрами, вихователями у дитячих садках та педагогами у школах. Ні, ти тільки не подумай, я не маю нічого проти усіх перелічених «об'єктів владної структури». Я просто веду до того, що з раннього дитинства ми прагнемо якнайшвидше позбутися цієї принизливої ролі. Неважко зрозуміти трирічного малюка, який «серйозно» заявляє дворічному: «Я з тобою не дружу, бо ти малий!» При цих словах старший явно отримує задоволення від своєї переваги над меншим і при кожній слушній нагоді старається її продемонструвати.

А З ЧОГО ВСЕ ПОЧИНАЄТЬСЯ?

Мабуть, тобі не раз доводилося бути свідком таких сцен, коли батьки в наказовому тоні «просили» щось зробити свою дитину. Виглядало це приблизно так: «Ану негайно позбирай свої іграшки! Ану бігом винеси сміття! Виключи телевізор, скільки можна!..» Вони ж бо думають, що так привчають свою дитину до порядку і дисципліни, а насправді... Ні, звичайно, кожна дитина сприймає подібні речі по-своєму. Хтось може покірно все прибрати і послухати, а хтось може й злісно огризнутися до старшого. Раз, другий, третій, і... хамство стає нормою повсякденного спілкування. Воно, мов отруйний газ, заповнює собою дедалі більше простору повсякденного буття людини, стає її нерозлучним супутником у житті.

ОСНОВИ ХАМОЛОГІЇ

Психологи встановили: хамство — дія, метою якої є приниження іншої людини. Причому приниження завжди приносить задоволення хаму. Хамство надзвичайно багатогранне: від підступної іронії до відвертої образи, від нецензурної лайки до зверхнього жесту. Буває, що серед зовсім маленьких дітей хтось один безпідставно обзиває іншого, і тоді з ним, осміяним і приниженим, уже ніхто не хоче товаришувати, зате чомусь тягнуться до того «сильнішого» і винахідливішого.

Дорослі користуються різними видами хамства як засобом просування сходинками кар'єри. Наприклад, хтось може привселюдно висміяти колегу по роботі за будь-яку дрібницю і тим самим поставити себе вище за нього.

Зустрічаються серед людей і такі, для яких хамство — свого роду мистецтво, забавка. Для таких важливий емоційний стан і сам процес хамства. Для прикладу можу навести загальновідомий хамський «прикол»: набрати вигаданий номер телефону і

наговорити цілу купу дурниць невідомому співрозмовнику. Навіщо? А просто так, заради розваги. І поклавши трубку, уявити, як погано стало людині на іншому кінці телефонного дроту, й отримати своє маленьке, бридке та потворне хамське «задоволення».

Психологи вважають, що така форма боягузливого анонімного хамства властива тим, у кого не все гаразд із самовизнанням своєї особистості, кому важко в чомусь себе проявити на фоні інших. От і мстяться невинним незнайомцям. Так легше!

Надзвичайно болісно ми сприймаємо хамство тоді, коли воно зовсім несподіване.

Якщо воно відходить від людини, старшої за віком чи за статусом (скажімо, власника шестисотого мерса десь на перехресті), на це ще можна плюнути й забути. Гірше з хамськими вибриками від тих, кого ми вважали рівними або друзями, однодумцями.

Загалом усе хамство поділяється на два види: гостре (несподіване, підступне) та хронічне (що виходить від людини, з якою ми повинні спілкуватися і підтримувати певні стосунки, наприклад, родинні чи шкільні).

ЯК МИ РЕАГУЄМО НА ХАМСТВО?

Якщо грубощі підносять несподівано, або коли вони виходять від тих, хто має над нами владу, ми, як правило, реагуємо невпевнено, навіть якось ніяковіємо перед таким «ударом у спину». Коли ж у певній ситуації нам потрібно змовчати або ми спеціально стримуємося, щоб не привертати уваги, в душі все одно залишається неприємне відчуття. Той, хто нам нахамив, це знає чи здогадується про це. Він виграє з рахунком «1:0» і готується до наступної атаки, байдуже на кого, головне — щоб відсічі не давав.

Що ж тоді, ми самі своєю лагідною невпевненістю провокуємо їхні нападки? Виходить, так? Але ж битися з ними — теж не вихід. Агресивна реакція на грубість найчастіше зустрічається в побутових ситуаціях. Це так звана хамська контратака, тобто відповідь у тому ж дусі — «зуб за зуб». Після цього все одно в душі залишається осад і роздратування, а знаєш чому? Тому що ти силоміць змусила себе опуститися до рівня того, хто щойно тебе образив, а задоволення це не з приємних, ти вже мені повір. Часто в таких ситуаціях можна почути: «А це він (вона) мене до цього змусив, інакше б я так нізащо не повелася!..» Але ж повелася! Піддалась на провокацію, відповіла грубістю на грубість, а хаму ж тільки цього й треба. Він принижує інших, зводячи їх до свого рівня. Отже, це не вихід. Психологи наполегливо рекомендують не реагувати на образи відразу. «Краще, — кажуть вони, — перечекати пару секунд. Це дасть виграш у часі, дозволить правильно оцінити ситуацію. А ще допоможе заспокоїтись і зосередитись на правильному рішенні». І ще один козир повинен бути в наших руках, це — впевненість. Грубіяни дуже не люблять впевнених людей.

Наприклад, в автобусі хам обізвав симпатичного чоловіка «ідіотом». Той озирнувся і з цікавістю подивився на свого кривдника. Через кілька секунд посміхнувся і сказав: «Це ж треба, ви перший це побачили!» Далі можна попросити хама обгрунтувати свою відповідь, витягуючи його тим самим на свій рівень спілкування, де він почуватиметься не у своїй тарілці. Дев'ять з десяти, що, ледь діждавшись наступної зупинки, він вискочить з автобуса і дремене світ за очі. Щоб хамство було «в яблучко», грубіян має зачепити щось дуже важливе і цінне для людини. Це може стосуватися її зовнішності, якихось фізичних чи розумових вад — того, що людина бажає приховати. Якщо хамством не вдалося зачіпити людину за живе і кривдник не зумів заволодіти ситуацією та нав'язати скривдженому очікувану стандартну ситуацію, він сам опиняється в неприємній ситуації. Як той самий грубіян з автобуса.

Тому треба завжди бути впевненою в собі. Адже впевнена реакція на образу — це вміння піднятися вище над конкретною ситуацією і знецінити образу. А така «нульова» образа вже і образою не вважатиметься. Цього можна досягнути, коли навчитися реагувати не безпосередньо на образу, а на те, що з цього всього випливає.

Звичайно, стримати себе нелегко, але збережені нерви і добрий настрій протягом цього дня і всього наступного періоду життя, гадаю, варті наших зусиль.

Як прикро часом усвідомлювати, що ми — діти техногенного суспільства. А що це означає? По-перше, те, що від природи ми віддаляємося... По-друге (як наслідок того, що по-перше), меншу роль у нашому житті відіграють сонце, вода та повітря — чи не головна запорука здоров'я людини. Плюс різні дріб'язкові переживання. Не купили новий магнітофон? Ах, піду втоплюся! Не поїхали влітку до Австралії? Це не життя, це каторга!.. І ніхто не помічає найголовнішого: життя прекрасне, а надто тоді, коли ти здоровий. Та, мабуть, так уже влаштована недосконала істота на ім'я Людина. Найбільше цінитиме ту дрібничку, якої ще не має, а на скарби, що просто під ногами, і не гляне.

Чудодійні ліки

Щоправда, є й такі, кого життя навчило цінувати те, що маємо. Хочеш послухати одну таку історію?

Пішки в гори по здоров'я

Зустрів якось на початку весни лікар свого колишнього безнадійного пацієнта. Цього міністра у відставці ще минулого році викреслив з життя консиліум світил рідної медицини, проте він, видно, начхав на кваліфікований вердикт і стояв зараз перед лікарем усміхнений, веселий, ніби нічого такого в його житті не було. В лікаря щелепа відвисла від несподіванки. Та він таки запитав:

— Де ви були? Чим ви лікувалися? Як?!.

На що колишній міністр усміхнувся ще ширше і ще загадковіше. Тільки й сказав лікарю: «У горах». А від усіх подальших запитань тактовно ухилявся, відразу ж переводячи розмову на щось зовсім інше.

Аж невдовзі лікар зустрічає ще трьох колишніх пацієнтів, яких теж колись було записано у «смертники». Хтозна-куди подівся розпач у їхніх поглядах, усі були бадьорі, веселі і сповнені оптимізму. Щось тут було не так, і лікар поставив собі будь-що докопатися до істини.

На його превеликий подив, з'ясувалося, що й вони лікувалися минулого року в горах — за порадою свого колеги по нещастю. Але на запитання про те, чим їх вилікували, вони теж лише посміхалися.

«Все! — твердо вирішив собі лікар. — Не я буду, якщо не допитаюся, що то за гори такі і де вони лежать». І допитався-таки! Виявилося, що далеко-далеко, десь аж у горах високих, є Храм поклоніння вогню. А в тому храмі кожні сорок днів приймають людей, які прагнуть вилікуватися від хвороб цивілізації. Прийом пацієнтів проводився лише влітку. Чому тільки влітку? Причина проста, як гірський пагорб: в іншу пору року туди просто нічим не дістанешся. Гори як-не-як! Така собі екзотична місцинка.

Все, наполовину справу було з'ясовано. Тепер лишалося владнати другу її половинку: проникнути в цей монастир і роздобути рецепти чудодійного зцілення. Тим паче, погода дозволяла — літо щойно починало вступати у свої права.

Щоб було веселіше, лікар вирішив прихопити з собою двох приятелів: режисера та кінооператора. І ось у призначений день усіх «хворих» машина привезла до підніжжя гір і зникла. Добре, що хоч ослів дали, адже до Храму, виявляється, ще було 25 кілометрів. Хочеш — їдь, а хочеш — пішки топай. Лікар та його друзі обрали перший варіант, завантажили своїх вуханів апаратурою, ще й самі зверху посідали. Однак їхати довелось недовго. Гора ставала дедалі крутішою, тож у якийсь момент довелося злізти з осликів і йти пішки.

Найважче було оператору, який важив понад 120 кг. Та в ньому якимось дивом ще не вмер романтик, і він продовжував мужньо триматися далі. Першим розкис лікар, якому почали дошкуляти міські туфлі. Він, бідолаха, натер ноги, але, пересиливши себе і стиснувши зуби, далі штурмував вершину з надією записати-таки чудодійні рецепти і стати знаменитим. До остаточної мети візиту лишалося небагато.

На сердитих воду возять

Завершилася мандрівка далеко за північ. Усіх розмістили, вклали спати. Наступного дня розбудили об 11 годині, зібрали всіх і кажуть:

— Ми просимо вас у нашому Храмі не грішити. Хто не виконуватиме наше прохання, буде допомагати нам у господарстві — носитиме воду.

Виявляється, гріхом у цьому Храмі вважається бути похмурим. Одразу стало зрозумілим, чому монахи всі ходять ледь усміхаючись. І ходять вони чомусь рівно-рівнесенько, мов стрункі кипариси. Наче бамбукових палок наковталися.

Отже, треба постійно посміхатися. Всі вислухали це уважно і, посміхаючись, розійшлися. Та за кілька хвилин звичка ходити з поміському незадоволеними кислими мармизами взяла гору. Як так, усі сподівалися побачити золотоверхі куполи, а на горі були лише невеличкі, щоправда, охайні хатини, в яких постійно горів вогонь. Ще й ніхто нікого чомусь не запрошував на медичний огляд. Ніхто нікому не ставив діагнозів, ніхто нікого не лікував і робити цього не збирався. Та ще й транспорт особистий (ослів тобто) кудись забрали. Ще й веселитися змушують...

А потім чоловік п'ятнадцять штрафників, серед яких були і наш лікар з друзями, попросили принести води. Дорога до води по серпантину була кілометрів чотири тільки в один бік. Всім невдоволеним видали глечики вагою по 5 кг (у кожен вміщалося літрів 15 води) — і вперед. Вниз ще якось зійшли, а ось угору дертися, 20 кілограмів несучи... Згодом з'ясувалося, що найкраще йти, коли вантаж стоїть на голові. Ось тоді-то зрозуміли, для чого людині хребет: щоб голова у штани не падала! Зрозумівши це, лікар з останніх сил вибрався на гору і, про всяк випадок посміхаючись, почав виливати воду у вказану посудину. Він був одним з перших, хто приніс воду. Раптом до нього підійшов монах і дуже привітно мовив:

— Сходіть-но, будь ласка, ще раз і принесіть води.

— Але ж я вже приніс.

— Так, але ви згрішили, коли несли воду — ви не посміхалися!

Лікар хотів заперечити, але монах показав на спостерігача, який сидів з біноклем і все бачив.

Уяви собі — щойно 8 км, вчора 21 км і ні тобі вечері, ні сніданку, ні обіду. А ще й ноги розпухли, все тіло гуде від перевтоми, а тобі з люб'язною посмішкою кажуть: «Ще раз!»

Довелося знову йти вниз. По дорозі лікар усім радив посміхатися. Потім, заховавшись за горою, за консультації почав брати плату — по півлітра води з кожного грішника, який піднімався на гору. Набравши води, він ще трохи відпочив і пішов усміхаючись назад догори. «Ось чому мої пацієнти не розповідали, чим їх лікували». Коли він вибрався на гору, стало темніти, але лікар посміхався. Голодний, змучений, він ледь доплентався до своєї хатини і хотів уже з полегшенням скинути з себе цю ідіотську посмішку. Аж за спиною почув якийсь шурхіт. Серце скокнуло. А рот моментально розтягнувся до вух. Тої ж миті лікар оглянувся і побачив... себе — на стіні висіло дзеркало. На сірому, змученому обличчі сяяла незвична і така, здавалось, недоречна, посмішка. Але лікар лише голосно розреготався. На цей шум зійшлися всі його друзі. Розібравшись, у чому річ, усі дружно прореготали ще трохи часу. Ох і насміялися вже — на кілька років наперед вистачило б.

Keep Your Smile!

З кожним днем людей, які носили воду, дедалі меншало. Через тиждень уже не було зовсім. Тоді всіх зібрали і кажуть:

— Дякуємо, що ви приносите своїми посмішками світло у наш Храм. Якщо вам потрібна вода, то можете брати її в цьому кам'яному будиночку.

Там було джерело, яке навіть узимку не замерзає. А глеки з водою були потрібні лише для того, щоб із пацієнта вибити амбіції, зверхність та інші дурощі цивілізації. Через тиждень усі забули про свої ранги, посади, титули і були лише людьми. Похмурість вийшла з моди. Всім хотілося згадати дитинство. Дорослі захопилися дитячими іграми. І тепер часто можна було почути: «Мені стало легше», «Я почуваюся здоровіше».

На сороковий день лікар пішов до найстаршого монаха проситися, щоб ще залишили тут на деякий час:

— Я, напевно, перший, хто прийшов до вас із таким проханням?

— Ні, ви останній...

Через сорок днів усі покинули Храм. На зворотній дорозі їм зустрілася нова група пацієнтів. Що можна було подумати, дивлячись на ці похмурі пики?

— Допомогло?.. Чим лікували?.. Як?..

Але ті, що йшли вниз, лише загадково посміхалися. Один хтось, щоправда, запитав: «Невже і ми були такими ж?»

Повернувшись додому, лікар з друзями довгий час почувались некомфортно. Уся ця міська метушня видавалася їм театром абсурду.

«Невже вся справа лише в посмішці та поставі? А, може, там якийсь особливий клімат, повітря, вода?» — міркував лікар. А потім створив лабораторію, в якій вирішив перевірити дію посмішки. І настільки цим захопився, що присвятив цьому усе своє життя. Написав купу праць про вплив посмішки на здоров'я людини. А оператор схуд до 85 кг і ніколи більше не відчував своїх болячок.

Компліменти та моменти

Хто не любить похвал!.. Компліменти сьогодні роблять усі, та чи всі однаково вони бажані? Як ми реагуємо на них? Кажуть, за цим можна судити про наше ставлення до автора компліменту, навіть якщо ми про це й не здогадуємось. А психологи навіть тест спеціальний склали. І тобі запропонували.

Прихопи аркуш паперу, ручку, а відповідаючи на запитання, напроти числа став літеру відповіді, яка тобі найближча. Довго не думай, бо тоді починаються всякі «якби», а це тільки спотворить кінцевий результат і заглушить твій внутрішній голос. А дурити себе — гірше, ніж когось дурити. Ну що, поїхали?

1. Він каже: «Ти така приваблива!»
а) ти просиш повторити це сорок разів;
б) ладна розцілувати його з ніг до голови;
в) біжиш до дзеркала (чи не бреше?);
г) дивишся на нього, мов на марсіанина.

2. Він у захваті від твого стилю. Ти ж:
а) думаєш: «А він розбирається!..»;
б) сумніваєшся в його щирості;
в) думаєш: «Підлесник!», але геть нічого йому не кажеш;
г) починаєш радикально міняти свій стиль (макіяж, зачіску, туфлі).

3. Він співає дифірамби твоїм талантам. Твоя реакція:
а) і сама знаєш, що природа тебе нічим не зобидила;
б) «Знайшов чим здивувати! Сама це знаю»;
в) «І ти нічим не гірший, любий!..»;
г) «Всі ви так говорите!..»

4. Він захоплено заявляє тобі: «Ти чудово співаєш!» Після чого:
а) ти запитуєш: «Краще, ніж сама Брітні Спірс?»;
б) наспівуєш йому «Там, де ти є...»;
в) хочеш, щоб і він заспівав;
г) кажеш: «Бреши, та знай міру!»

5. Понад усе він цінує твій розум та інтелект. Твої дії:
а) кажеш йому те саме;
б) страшенно радієш;
в) щиро дивуєшся: «Та невже!?»;
г) просиш повторити сказане.

6. Він каже: «Ти так схожа на Катрін Деньов» (французьку актрису).
а) ти згадуєш, що цю пісеньку вже чула;
б) думаєш: «Скільки ж їй зараз років?»
в) уточнюєш: «На теперішню?»
г) запитуєш: «А чому не на Мадонну?»

7. «Ти загадкова, таємнича», — каже він.
а) «Ще б пак!» — відповідаєш ти;
б) трохи розслаблюєшся: «Нарешті!»
в) думаєш: «Такого лиса я ще не знала!»
г) мовчки крутиш пальцем біля скроні;

8. Він каже, що в тебе гарні ноги. Твоя відповідь:
а) «Ну що ж, ходитиму відтепер завжди і всюди тільки в міні!»
б) «Можна, я всім про це розкажу?»
в) «Де тут поблизу вітрина?» — і йдеш пересвідчитись у його правоті;
г) вирішуєш: «Сьогодні ж розповім про це всім своїм подругам!»

9. Він годину поспіль солов'єм заливається, нахваляючи твій неабиякий парфумерний смак.
а) ти підставляєш йому своє личко (звісно, під поцілунок);
б) питаєш, чи Жан-Поль Готьє йому не троюрідний дядько;
в) пропонуєш відгадати вартість тих парфумів, якими ти покропилася перед зустріччю;
г) вважаєш, що комплімент не дуже вдалий, про що щиросердно йому й повідомляєш.

10. Він переконує тебе в тому, що твоє місце — на знімальному майданчику. Ти кажеш:
а) «Познайом мене із Стівеном Спілбергом»;
б) «Дякую, ти перший хлопець, який це мені сказав»;
в) «Та йди ти зі своїм кінематографом знаєш куди!..»
г) «Так? І який жанр пасуватиме мені найкраще?»

Відповіді:

Якщо у твоїх відповідях переважає варіант «а», то це означає, що ти впевнена в собі, але (на жаль) не самокритична. Тут не зайво поцікавитись, а що ж думають про твою персону інші.

Якщо ж «б» — твоя впевненість має під собою міцну основу, ти досить добре знаєшся на власних перевагах. А ще тобі подобається, коли інші також їх помічають.

Якщо «в» — тобі байдуже до думки навколишніх, і це навіть добре. Компліменти не впливатимуть на тебе спокусливо. Та іноді варто краще поставитись до себе. Повір, ти того варта.

Якщо «г» — ти занадто багато себе картаєш за найменші провини. Тобі бракує віри у власні сили та можливості, хоч і маєш ти чудове почуття гумору і в тебе чудова реакція на компліменти. Будь до себе поблажливішою!

СЛУХАЙ — І ТЕБЕ ПОЧУЮТЬ

У чому секрет комунікабельності? Як стати класним співрозмовником? Як привернути людину до себе? Треба вміти слухати! Так-так, не дивуйся, це чиста правда. Як і те, що з дотепними, незакомплексованими людьми цікаво спілкуватись незалежно від часу дня та пори року. Правильно говорю?

Цицерон вважав, що у спілкуванні програє той, хто надміру балакучий, не рахується ані з перевагами, ані з інтересами співрозмовника... Я йому вірю — рівних йому ораторів і до нього, і після нього було не так уже й багато. А що вже він говорив!.. Якби тоді були магнітофони, то, мабуть, не один десяток кілометрів магнітної стрічки він наговорив би. А касети з його промовами був би тоді бестселером.

Та то Цицерон. У нас же, простих смертних, і дня не збігає без непорозуміння, і часто причиною його стає наше невміння зав'язати розмову. Не хочеш узяти на озброєння кілька порад?

РОЗМОВА «НА ЖИВО»

Аби тебе слухали і чули, говори про те, що важливо для співрозмовника. Не зациклюйся на собі. Керуйся конкретною ситуацією, адже твоїм співрозмовником може бути людина і швидка та тактовна, і повільна та непослідовна. Кожен з нас трохи оратор. Згадай, скільки разів тебе чіпали на гачок дистриб'ютори-комівояжери, переконуючи, що подарунковий набір кухонних ножів або тюбик крему для нічного загару — це саме те, що тобі потрібно? А якщо ти не «вівся», то чому? Б'юсь об заклад, що причина №1 — їхні штучні, завчені і затерті до дір фрази. А жива розмова повинна бути жвавою та змістовною.

СЛОВА КУПИ НЕ ТРИМАЮТЬСЯ

Буває й так: співрозмовники і розумні, і талановиті, і Гете з Байроном в оригіналі читають, а як дійде до діла... Ну обміняються репліками про погоду, ну пом'януть незлим тихим словом хто Саддама Хусейна, хто Ясера Арафата, а хто й про директора школи не побоїться сказати все, що про нього думає. А далі все — приїхали.

І що ж його тоді робити? А от що! Головне — не кривитися, мов борщ на сніпрену голову. Причин такої неуважності може бути кілька: або він не налаштований на розмову і втомлений, або думає про щось інше, або просто голодний, мов сто вовків, і думки його — в найближчому гастрономі або чебуречній. Недарма про важливі зустрічі домовляються заздалегідь, визначають також час, місце, тривалість і обирають тему. Людина повинна налаштуватись психологічно.

СВОЯ КОМПАНІЯ

Загальновизнана аксіома: старшому не кинеш недбалого «Привіт!», а ровеснику не станеш кланятися на японський манір, склавши руки на грудях. Гадаю, ці неписані істини ти вже давно засвоїв. З однолітками можна й гостре слівце кинути, але... треба знати, що, як і куди кидати. Один невдалий жарт — і твій дворовий рейтинг валиться донизу, мов індекс Доу-Джонса на Нью-Йоркській біржі .

Пам'ятай про емоції — їх має бути в міру і вони повинні бути загальнодоступними. Змовчи тоді, коли це треба. Недарма ж люди кажуть: «Мовчання — золото».

Будь-кого можна забалакати до смерті, намоловши йому сім мішків гречаної вовни і при цьому не вибачившись, та чи потрібно це робити? Я особисто так не думаю. І тобі не раджу.

керс. Твоє завдання — «відкрити» свої акторські здібності та «намацати» тему, цікаву для обох. Якщо співрозмовник не говіркий, говорити доведеться більше, ніж слухати. А Уїнстон Черчілль, помітивши розсіяність співрозмовника, мимоволі кидав: «Сьогодні зранку я випадково вбив свою бабусю...» Діяло!

А може, співрозмовника щось відволікає (магнітофон, телевізор, крики із сусідньої квартири)? Поміркуй, де було б краще продовжити бесіду (в парку, на спортивному майданчику, на подвір'ї...). Якщо ж і це діє на нього, мов дуст на муху цеце, то чемно попрощайся і не намагайся тормосити його розмо-

Слухати, говорити, мовчати і знову говорити — це так складно, але... так корисно. Починай з малого, і радість живої розмови буде для тебе недаремно згаяним часом. «Чисте спілкування» — без телевізора, радіо, анекдотів, журналів з картинками, — дедалі більша дивовижа в наш нафарширований усякою технікою час. А говорити з ближнім — така ж сама відповідальна справа, як регулювати тиск у паровому казані. І коли на землі комп'ютерів буде більше, ніж живих людей, знаєш, як захочеться почути голос волаючого в пустелі... Голос, наповнений живими емоціями і здоровим глуздом!

Свинка заморська — не кішка ангорська

Коли я була зовсім маленька, показали мені одну цікаву тваринку і сказали: «Знайомся. Це свинка». Як усі маленькі діти, я зацікавилась і стала шукати на цій свинці п'ятачок та закручений хвостик. Коли з'ясувалося, що ні першого, ні другого ця тваринка не мала, мене це страшенно образило, про що я й дала зрозуміти.

«А це не проста свинка! — сказав хтось із дорослих. — Ця свинка морська». І давай мені про неї розповідати!.. Як зараз пам'ятаю.

Не морська, та й не свинська

Потрапила ця чудернацька тварина до Європи з Перу та Колумбії ще 400 років тому, а от ставляться де неї досі по-різному. Якось я сказала вдома: «В мене буде морська свинка». Що тут почалося!.. Вся сім'я поділилася на два великі табори — шанувальників морської свинки та свинконенависників. Причому останніх виявилося більше, і свинки вдома я не завела. Воюючі сторони зійшлися на компромісі у вигляді зеленого хвилястого папужки, а про свинку лишилось тільки мріяти, читати та іншим розповідати.

Попри свою назву, ці тваринки не мають нічого спільного із свинями. Перевірено — жодних родинних зв'язків. Це гризуни, справжнє ім'я яких — кавії. Правильніше було б назвати цих гризунів не морськими, а заморськими, та вже нехай. А ось чому свинки? Цього навіть Колібрик не знає.

Велика родина

Сьогодні відомо кілька порід цих тварин. Усі вони мають різний колір шерсті, її довжину та жорсткість. До групи короткошерстих морських свинок належать тварини золотисті, чорні, білі, коричневі, голубі й сірі. Цікаво, що на волі морських свинок не так уже й багато. Зустрічаються вони у трав'янистих долинах Колумбії. Велику групу рябих короткошерстих морських свинок називають «звичайні лабораторні». Мабуть тому, що більшість їх проводить своє життя в науково-дослідних лабораторіях, жертвуючи собою задля великих відкриттів.

А найбільшою популярністю серед любителів морських свинок користуються все-таки декоративні довгошерсті тварини. Найпоширенішим видом серед них є ангорські свинки та гризуни породи шелті. Довга м'яка шубка цих тварин викликає захоплення, її аж хочеться погладити, але при умові, що вона чиста і доглянута. Шерсть таких морських свинок слід щодня розчісувати спеціальними щітками та гребінцями. Доглядати за ними значно важче.

У боротьбу за прихильність людей вступає ще одна група морських свинок. Це розети — жорсткошерсті тварини, назва яких нагадує квіти. Їх полюбляють за надзвичайно симпатичні мордочки та доброзичливий характер. Дуже важливо, що розети зовсім не вміють лазити по стінах, сітках, меблях та інших предметах. Саме це робить тварин більш пристосованими до перебування в домашніх умовах (звичайно, на користь їх двоногих господарів). Морські свинки ніколи не кусаються, а доглядати за ними може навіть дитина.

А щодо розумових здібностей цих гризунів, то не буду приховувати, що вони досить-таки обмежені. Але це зовсім не означає, що їм байдуже, хто і як їх доглядає. На появу свого господаря тварини реагують різким свистом або тихим рохканням. Доклавши трохи зусиль, ти можеш навчити свою свинку виконувати якісь елементарні команди, скажімо, «до мене» чи «сидіти». Одна із моїх колишніх вихованок на ім'я Білка, почувши прицмокування губами, завжди прибігала до мене (навіть гуляючи в іншій кімнаті) і сідала на задні лапки. Таким чином вона вимагала смачної винагороди за свою появу. А мій тоненький свист сприймався морськими свинками як сигнал небезпеки, і вони чимдуж бігли до своєї схованки у клітку. Отже, любов і лагідне ставлення роблять чудеса з усіма живими створіннями на світі.

Поради початківцям

Якщо ти все-таки вирішив завести собі домашнього друга, точніше подругу на ймення морська свинка, візьми до уваги кілька рекомендацій.

Спочатку подумай, де твоя тваринка буде жити. Клітки для морських свинок бувають найрізноманітніших конструкцій, але розміри не повинні бути меншими ніж 40 на 40 см. Всередину добре було б поставити кілька перекладин, щоб твоя вихованка мала змогу хоч зрідка займатися фізкультурою. Обо-

в'язково поклади у клітку шматок твердого дерева, об яке можна «чухати» зуби. А зуби у морських свинок, як і у всіх гризунів, ростуть впродовж усього життя. Тільки в жодному випадку не використовуй для цього гілки горіха, жасмину та вічнозелених дерев, таких як азалія, дурман звичайний та інші, вони містять у собі отруту. Краще поклади у клітку шматок фруктового дерева: яблуні, сливи чи абрикоси.

Якщо ж ти плануєш тримати пару, придбай клітку якомога більшу. Звірята мирно співіснують між собою, якщо їм затишно і просторо. Лам'ятай, що морські свинки не переносять морозів, вогкості та протягів. Не можна посипати дно клітки дрібною стружкою, а лише грубими трісками та маленькими паличками. Так ти будеш певен, що дрібки не потраплять тварині в очі та в дихальні шляхи. Також не можна використовувати замість сіна солому, нею вона може поколоти очі та носик.

Для того щоб тварина швидше до тебе звикла, треба запастися терпінням і проявляти якомога більше ласки та любові. Спостерігаючи за їхньою поведінкою і розвагами, я певен, ти отримаєш масу задоволення.

Годувати морських свинок не важко. Вони полюбляють їсти траву, сіно, овес, пшеничні пластівці, овочі: моркву, буряк, капусту, огірки... Корисно давати тваринам молочні продукти, а саме: сир домашній, сир твердий, молоко. Обов'язково поклади у клітку грудку солі та шматочок крейди. Якщо тваринки їдять соковиту зелень, то вони спокійно обходяться без води довгий час. Але для зовсім маленьких і для самок, що чекають або годують своїх діток, вода необхідна щодня.

Уже в тримісячному віці самка стає настільки дорослою, що може народжувати потомство. Вагітність триває 65 днів. Малята народжуються цілком сформованими, жвавими, їхні тіла покриті м'якеньким хутром. Відразу після народження вони беруться обстежувати територію і куштувати корм дорослих тварин. Але перших три тижні маленькі морські свинки потребують материнського молока.

Морських свинок можна виводити на прогулянку. Їх найкраще випускати в саду, якщо він надійно загороджений. Ці тварини не будуть рити підземні ходи і робити підкопи, це не в їхньому стилі. Вони із задоволенням ховатимуться у високій траві, але знайти їх зовсім неважко. Морські свинки від природи страшенно лякливі. Тому на волі вони завжди насторожі.

На перших порах перебування тварини у твоєму домі необхідна спокійна атмосфера. Тобі доведеться кілька днів не включати надто голосно музику, обходитись без телевізора і взагалі не робити різких рухів. Усе це викликає у морських свинок велику паніку. Поступово привчай свою вихованку до рук, але тримай тварину недовго, стараючись не стискати її тіло.

Серед морських свинок також різні натури трапляються: одні більш хоробрі, вони легше звикають до навколишнього середовища, інші — великі боягузи, у них процес адаптації значно повільніший. Тобі доведеться з цим змиритись і поступово завойовувати її довіру.

Тримаючи тварину на руках, ніжно гладь її, розмовляй з нею, запропонуй щось смачненьке. Навіть якщо вона пручається і «свариться» з тобою, не припиняй демонструвати своїх дружніх стосунків — дуже скоро твоя свинка зрозуміє, що у твоїх долонях їй нічого не загрожує.

Морська свинка — це одна з небагатьох тварин, яка не вміє себе захищати, вона може лише ховатися. Зате це одне з найбалакучіших створінь. Прислухайся, як по-різному вона «говорить» у всяких ситуаціях. Коли голодна — свистить: «уїп-уїп». Страшно — зуби починають тремтіти, і виходить таке собі «бр-р-р!». Зате коли свинка весела, можна розпізнати ритмічне «чат-чат-чат» або тихе «буль-буль».

Чим довше ти будеш спілкуватися зі своєю тваринкою, чим більше уваги та любові їй приділятимеш, тим краще навчишся відчувати її настрій. І тоді ви разом переживете багато цікавих і незабутніх моментів у житті.

Дядечків синочок — Ніколас Кейдж

Із зіркового досьє

Дата народження: 7 січня 1964 року.

Місце народження: Лонг-Біч (штат Каліфорнія, США).

Знак Зодіаку: Звісно ж, Козерог.

Мати: Джой Вогесленд, танцюристка.

Батько: Август Коппола, літературний критик та за сумісництвом брат Френсіса Форда Копполи.

Брати: Марк (діджей) та Крістофер (продюсер, сценарист та композитор).

Зріст: 185 см.

Що вже в Голлівуді династій — просто жах. Дугласи — тато Керк та син Майкл, Беррімори — від діда Джона до крихітки Дрю, а щоб усіх Болдуїнів порахувати, то пальців на руці не вистачить!.. Є й зоряний племінничок («nephew» по-англійськи) — звати Ніколас Кейдж. Ні, не треба шукати великих дядьків на прізвище Кейдж, таких у Голлівуді зроду-віку не було. Звати його дядька не інакше як Френсіс Форд Коппола. Якщо хочеш знати, то й у Кейджа справжнє прізвище — Коппола. Мабуть, Ніколас, мов справжній бойскаут, не захотів, щоб у майбутньому весь Голлівуд тицяв у нього пальцем і кричав навздогін: «Дядечків синок!» Не захотів — і змінив прізвище Коппола на псевдонім Кейдж. Мовляв, і без зв'язків родинних я теж чогось таки та й вартий.

Акторські будні

Сьогодні містер Нікі Кейдж мешкає у справжньому замку з білими стінами, баштами та бійницями поблизу голлівудських пагорбів. До замку прямує вихилясто-східчаста доріжка, всіяна ланцюжками з білих лампочок. Таке саме враження справляє «замок» і всередині. Шкіряні крісла, пурпурові оксамитові гардини, кришталеві графини в серванті... Чистота, порядок плюс велике опудало носорога. Вздовж стін — колекції метеликів і безліч дурничок, куди не кинеш оком... У житті Ніколас — справжня копія свого дому, такий весь охайний, причепурений, ані зморшки на ньому, ані порошинки. Аж не віриться, що такі бувають.

Перші кадри

Кажуть (і це правда), що батьки Ніколаса Кейджа розлучились, коли хлопцеві не було ще й дванадцяти. Мати, професійна танцівниця, була частим гостем у лікарні (депресії дошкуляли), і Ніколас її практично не бачив. Після розлучення батьків він разом з татом подався до Сан-Франциско.

У п'ятнадцять років Ніколас уже точно знав, що хоче стати актором. Щоправда, великих надій на кіноремесло не покладав, тож завжди мав у голові пару-трійку запасних варіантів. Ну, для годиться подав документи в якийсь кіновуз. «Провалюся, — любив думати теплими літніми вечорами Ніколас, — подамся в капітани дальнього плавання. Або в письменники».

Та йому не поталанило стати ані капітаном, ані письменником — він здав іспити. Важко сказати, чи багато втратили морський флот та література, а кінематограф від появи ще одної зірки тільки виграв.

Довелось терміново міняти ціннісну орієнтацію і брати курс на славу та гроші, що її супроводжують. Після своєї дебютної ролі у фільмі «На схід від Едему» він вирішив змінити фамільне прізвище Коппола на дещо простіше — Кейдж (на честь улюбленого героя Люка Кейджа). Чому — я вже пояснював.

Сам Ніколас частенько любить похвалитись. Мовляв, рід наш давній, походить від давнього італійського клану грабіжників та розбишак, тож дивіться!.. Дивні вони, ці італійці. Коппола то хизується кримінальним минулим свого роду, то візьме та ляпне якомусь журнальчику приблизно таке: «Я не вмію і не хочу приховувати свої почуття, тому часто плачу. Якщо стримувати їх у собі, вони там загнивають, розкладаються і перетворюються на емоційні гнійники, а це пряма дорога до депресії...» Все, беру цю фразу на озброєння.

Замолоду містер Кейдж удавав із себе несамовитого дикуна і полюбляв шалені швидкості. Одного разу розгнав навіть

справжнісіньке багаття просто в кімнаті своєї кузини Софі, за що йому добряче нагоріло від кого б ви подумали? Так-так, від Ф. Ф. Копполи!

Потім усі ці гріхи списали на нерозважливу молодість, тим паче, що Нікі взявся колекціонувати комікси, значки-наклейки-етикетки і всякий попсовий мотлох, від якого не в одного карапуза серце завмирає.

То було тоді, а сьогодні більшу частину своїх захоплень Ніколас Кейдж втілює в реальному житті. Треба увійти в образ гангстера — будь ласка, він майструє машину з дистанційним керуванням і для чогось розносить піввулиці. Сусіди були страшенно невдоволені. Цікаві перетворення, еге ж?

За кадром

«Сім'я — основне джерело незадоволення і переживань». Як тобі така заява від Кейджа? І, мабуть, навмисно для того, аби не бути голослівним, Кейдж тільки й робить, що сходиться, розходиться, потім знову сходиться і знову розходиться... Не клеїться щось в особистому плані і край! Судіть самі. Під час зйомок фільму «Покидаючи Лас-Вегас» Кейдж каже «Bye-bye» («Бувай здорова!» тобто) своїй нареченій — моделі Крістін Занг. У стрічці «Підйом на Арізону» Кейдж міняє імідж «крутого чолов'яги» і постає перед нами як комік. Вдало. Невдовзі відбувається чергова зміна і в особистому житті: Кейдж дедалі частіше не соромиться вийти в люди з Умою Турман. Однак і тут недовго цвіли помідори — скоро вони розбіглись. «Ну все, — думали фани актора, коли до них доходили чутки

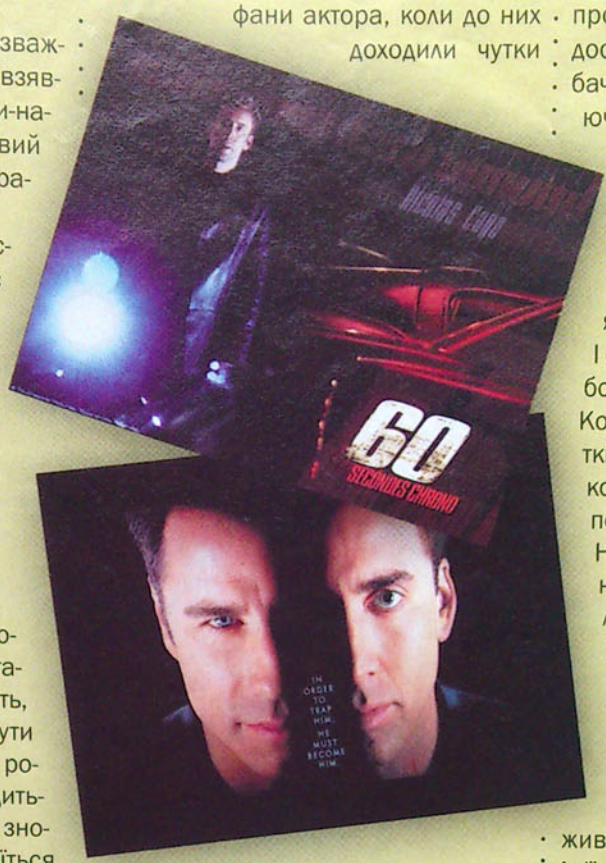

про черговий роман — тепер уже з актрисою Крістін Фултон, — попався бичок на мотузочку!» Тим більше, що в них і син народився у грудні 1990 року — Вестон Коппола Кейдж. Та не на того напали — лишилися ріжки та ніжки й від цього шлюбу.

У середині 1990-х актор зустрічається з Патрицією Аркет. 8 квітня 1995 року вони побралися просто на березі океану. Так відтоді й живуть (тьху-тьху-тьху!) — Ніколас Кейдж, Патриція та його син. Синулю свого він дуже і дуже любить: через нього навіть відмовлявся переїжджати в Голлівуд, байдуже, що там пропозицій у нього було би більш як достатньо. «Хочу бути поряд із сином і бачити, як він росте», — каже актор, даючи всім зрозуміти, що інші речі цікавлять його набагато менше. Ну, а для того щоб вряди-годи зіграти роль у якомусь бойовичку чи мелодрамі — так хіба для цього обов'язково переїжджати за тридев'ять земель? От і я кажу.

І є у цьому всьому трохи скромності, бо не такий уже бідний містер Кейдж-Коппола, як себе малює. Має він маєтки у Лос-Анджелесі та Сан-Франциско, товаришує з Джимом Кері, Філіпом Роєм та Чарлі Шином.

Не полишає його юначий запал і манія холеричних витівок. Якось, а було це напередодні залицяння до Патриції, Кейдж пообіцяв зробити все, чого забажає його дама серця. Вона й бовкнула, що на думку спало: хочу, каже, чорну орхідею, автограф Селінджера та весільне вбрання жінки із племені лісу, що живе десь у нетрях Південно-Східної Азії. Така собі Оксана з гоголівської «Ночі перед Різдвом». Гадала, що витівка так і залишиться романтичною витівкою.

Про Вакулу Кейдж не читав, тож замість чорта за хвіст ловити стрибонув у «Боїнга», пометушився трохи — і виклав на стіл перед Патрицією і чорну квітку, і автограф автора «Над прірвою у житі». Кинувся до Азії, та вона його втримала. Зрозуміла, що гаряче в нього серце, і віддала судженому руку та серце. Ось така історія.

Список кінорегалій Ніколаса Кейджа

1995	Нагорода Бостонського товариства кінокритиків	Кращий актор	«Покидаючи Лас-Вегас»
1996	Оскар	Кращий актор	«Покидаючи Лас-Вегас»
1996	CFCA Award	Кращий актор	«Покидаючи Лас-Вегас»
1996	Золотий Глобус	Кращий актор	«Покидаючи Лас-Вегас»
1997	Blockbuster Entertainment Award	Кращий актор	«Скеля»
1998	Blockbuster Entertainment Award	Улюблений актор жанру екшн	«Без обличчя», «Повітряна тюрма»
1999	Blockbuster Entertainment Award	Улюблений актор драматичного жанру	«Місто ангелів»
1999	Blockbuster Entertainment Award	Улюблений актор фільму напруженої дії	«Очі змії»

Люди-феномени

Що таке феномен? Очевидно, це має бути неодмінно щось незвичайне, дивовижне, таке, від чого щелепа донизу падає і на місце потім довго не стає. Бо ми собі такого ніколи не уявляли і уявляти не збиралися, якби не стикнулися ніс в ніс. А хто такий супермен? Особисто я так називаю людей, наділених якоюсь надзвичайною властивістю. Кіношний Супермен уміє літати? Так, він супермен, бо інші цього не вміють. Пундик може поглинути за один раз стільки чебуреків, скільки вся Класна компанія разом не здолає? Так, і він супермен, але супермен з гастрономічним нахилом. А Джомолунгма-Джо, який з десяти кидків у баскетбольний кошик дає десять влучань — хіба не супермен у кросівках? Однак самими тільки чебуреками та кросівками джентльменський набір супермен-івських рис не вичерпується. А скільки ще у світі різноманітних цікавинок — лічити не перелічити!..

Ось, візьмімо, наприклад, Бразилію. Спитай першого-ліпшого, чим відома ця країна, і він назве тобі три речі: кава, футбол та Пеле. Та є ще четверта річ, нехай не така відома, проте набагато дивовижніша. Точніше, це не річ, а чоловік. Чоловік, якого всі у цій країні називають не інакше, як людиною-верблюдом. Рідні та близькі знають його як Кордейру да Сільва, або ж просто Лау. З раннього дитинства і до своїх 76 років він практично нічого не їсть і не п'є! Втім, це не завадило йому прожити повноцінне життя, свідченнями чого можуть бути і два шлюби, і 23 дітей. Він ніколи не хворів, якщо не брати до уваги двох операцій на атрофованому шлунку, який йому, по суті, і не потрібний. Щоправда, дружина Лау змушує його щоранку випивати склянку мангового соку з молоком. На цьому щоденна трапеза пана Лау обмежується. Вперше увагу на цей диво-феномен звернули ще в 1957 році. І дотепер дивуються.

А ось американець під прізвиськом Людина-мікроскоп. Він же художник Джоді Остройт. У 15 років він захопився малюванням і якось цілком випадково виявив, що бачить неозброєним оком найкрихітніші деталі, котрі прості смертні можуть розглянути лише в мікроскоп. У 1997 році (а було йому тоді вже 29 років) над ним провели кілька експериментів, які й показали, що Джоді без жодних зусиль зобразить внутрішню будову будь-якого листочка. «Нічого не розуміємо!» — розводили руками спантеличені дослідники. А що ж тут розуміти — на те він і феномен! Та то ще приказка. А що ти скажеш на те, що в далекому Новосибірську живе-поживає інженер Володимир Маняхін, який «голими» очима бачить будову атома? Ото вже феноменище!

А бувають ще феномени з побічними ефектами. Наприклад, людина-морж. Любителі поплавати в ополонці традиційно вважаються еталонами здоров'я. Мовляв, були б усі такі загартовані, ніхто б ніколи не хворів. Та не так воно все просто! Виявляється, що при різких зниженнях температури тіла організм виділяє гормони, які виробляють опіум та морфій. Для чого? Та для того, щоб позбавити тіло неприємних відчуттів. Цей запас потрібен організму на той випадок, коли йдеться про життя і смерть, — щоб не сконати від больового шоку. А тут його витрачають без усякої на те потреби, аби зайвий раз похизуватися перед глядачами. Що ж відбувається далі? А далі, кажуть медики, відбувається ось що. При добросовісно-регулярному «моржуванні» людини її організм просто-напросто звикає до цього, такого природного наркотику. Як наслідок, швидко зношується та виснажується гормональна система — раз! Атрофується надниркова залоза — два! Порушується (пардон!) сечовиділення — три! А якщо людина-морж раптом схаменеться і припинить моржування, йому, як наркоману, почнуть дошкуляти серйозні «ломки» та дикі болі.

Ось тобі й весь гарт!

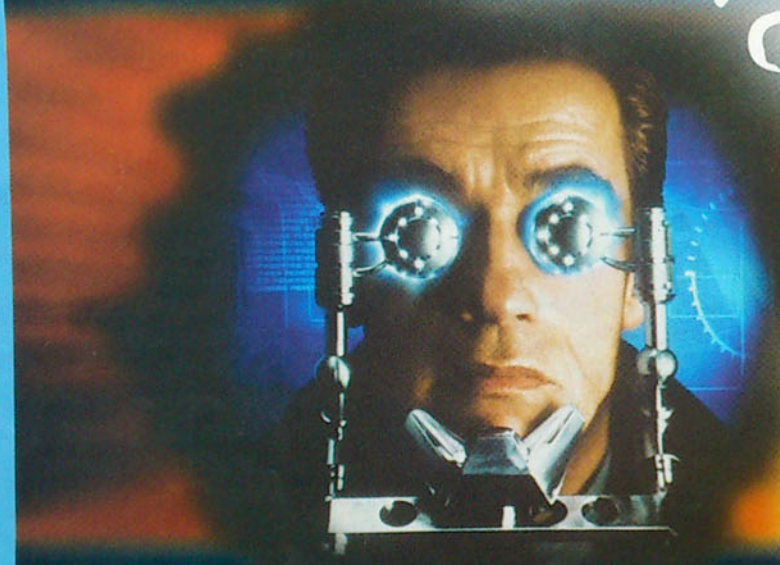

Хто ж не чув про людину-невидимку! Я особисто і чув, і навіть книжку Герберта Уеллса читав. З часів виходу цієї книги і створення невидимої людини ворохобить вчені уми і не дає спокійно спати. І от... Як пишуть газети, в 1913 році у Військово-медичній академії в Санкт-Петербурзі майже створили людину-невидимку. Невидимою вона ставала, занурившись у спеціальну рідину, та було одне «але». Піддослідною могла бути тільки мертва людина. А що ж живі? А живим довелось почекати аж до 1986 року, коли японці винайшли електронну систему маскування. Принцип її дії такий: світловий промінь, котрий падав на спеціальний костюм, проходив через цілу систему світлофільтрів, а на виході практично не втрачав своєї світлової інтенсивності. Подальших повідомлень про цю систему невидимості не надходило. Мабуть, засекретили. Від гріха подалі.

МАШИНА ЧАСУ

«Якщо дуже захотіти — можна в космос полетіти», — співалося колись в одній попсовій пісеньці. Хоча, як розібратися, що тут дивного? У космосі вже стільки народу побувало, що якби зібрати всіх космонавтів-астронавтів, то можна було б заселити ними якесь невеличке містечко. Ні, космос — це не актуально, тим паче, що коли вірити прогнозам, років через 20-30 кожна друга туристична фірма пропонуватиме провести відпустку в готелі на орбіті або зіграти партію в теніс на місячному корті.

Мене зараз інше цікавить: через скільки років можна буде їздити на екскурсію, скажімо, в мезозой на динозаврів подивитись, або років на двісті вперед — цікавість свою задовільнити. На чому? На машині часу, звісно!

Якщо вірити Ейнштейну, час — це четверта просторова координата зі своїми властивостями. Великий фізик не знав, що згодом до цих чотирьох додадуть ще сім, і все ж...

Так-от, якщо час — це просторовий вимір, то чому б не їздити по ньому взад-вперед та вперед-назад? Сьогоднішня фізика довела, що масивні громіздкі тіла діють на простір, «прогинаючи» його там, де маса збільшується. Звідки витікає, що, маніпулюючи масою, можна прогнути тіло так, що воно замкнеться само на себе. Мандрівник рухатиметься тоді по вигнутій поверхні, наче по чотиривимірній кулі, повертаючись на стартову точку відліку. Отака сучасна фізика.

А Рональд Меллет, фізик-теоретик Коннектикутського університету, ще й професор на додачу, заявив одної чудової днини, що знає, як створити машину часу. Він, щоправда, ще не знає, чи зможе людина здійснити мандрівку у минуле та зустріти там саму себе, але міркує, що з якою-небудь елементарною частинкою такий «трюк» можна проробити без найменшого страху. І трюк цей, на думку містера Меллета, цілком реальний.

Відколи Герберт Уеллс вигадав машину часу, хто тільки не брався конструювати аналогічний пристрій! Щоправда, тільки на папері, але й на тому дякую. Меллет — один з когорти одержимих створити-таки машину часу. Він захворів на цю нав'язливу ідею ще в десять років, і от не так давно поділився з нами своїми теоретичними викладками.

«Часопростір можна вигинати, як світловий промінь», — каже він, натякаючи на те, що серцем його машини часу буде світловий промінь, загнутий в кільце. Минулого року містер Меллет опублікував навіть статтю в одному із найшанованіших журналів світу «Physics Letters». Щоправда, колеги поставились до неї скептично, але якихось «проколів» у теорії чомусь не знайшли.

Саме за кілька місяців до статті Меллета фізики досягнули дивовижних результатів — загальмували світло і навіть повністю його спинили. «Еврика! — вигукнув Меллет, дізнавшись про це відкриття. — Адже загальмоване світло більше викривлятиме простір, аніж прямий світловий потік із своєю скаженою швидкістю 300 000 км/сек».

Та от біда — для людини така модель машини часу не придатна. Функціонуватиме вона за температури, яка ледь вища від абсолютного нуля (мінус 273°С!), а який нормальний організм захоче це терпіти. Таке моржування вже точно здоров'я не додасть. Не знає Меллет і ще одного: чи не перетвориться частинка, котра випадково потрапить всередину кільця, на дві однакові частинки?

Та хай там що, а першу перемогу містер Меллет, можна сказати, отримав. Ще б пак — у такій теорії і щоб жоден науковий комар носа не підточив! Таким не кожен може похвалитись. Більше того, в науковому підрозділі, який займається охолодженням атомів, пішли Меллету назустріч і запропонували провести експеримент. А хто його знає, раптом запрацює? Світова слава винахідника першої в історії людства машини часу, гадаю, ніякому науковому інституту не завадить.

Цифрові картини — не ігри для дитини

Якщо завтра з'являться праски з дистанційним керуванням, вмонтованим телевізором та запам'ятовуючим пристроєм на пару гігабайтів, я вже не здивуюсь. Скоро більший подив викликатиме звичайна металева ложка, в якій не буде ані кольорового індикатора температури, ані мініатюрного терморегулятора, не кажучи вже про молекулярний хімічний аналізатор, ніж комбайн із функціями пилососа, телевізора, радіо та комп'ютера.

Чи взяти хоча б фотографію... Ну хто ще років 10-15 тому міг би подумати про цифрові апарати, для яких не треба ані плівки, ані реактивів. Коштують, правда, нівроку. А як тобі можливість фотографувати мобільним телефоном? А відправляти зняті картинки електронною поштою куди заманеться через вмонтований у камеру модем? А роздруковувати фотографії на місці зйомки на інтегрованому в апарат принтері? А слухати музику, скачану фотокамерою з Інтернету?..

Матриця замість плівки

Як отримують звичайну фотографію? На прозору плівку наносять желатинову емульсію, в якій знаходяться кристали галогеніду срібла (ця суміш називається фотошаром). Під дією світла у кристалах відбуваються хімічні зміни, тому при зйомці, спроектувавши через об'єктив на поверхню плівки зображення, ми отримуємо у фотошарі його хімічну картину. Цю приховану картину можна перетворити у видиме зображення, піддавши плівку хімічній обробці. А які процеси відбуваються у цифровій камері? Чим вона відрізняється від звичайної? На перший погляд — нічим. Той же самий корпус, затвор, об'єктив...

Відмінності ж починаються всередині. Замість плівки зображення утворюється на поверхні **напівпровідникової матриці** (пластини, розділеної на клітини з крихітних світлочутливих елементів). У матриці під впливом світла відбуваються не фотохімічні процеси, а фотоелектричні. І, відповідно, все, що відбувається далі, ми віднесемо до галузі не хімії, а фізики.

На перший погляд може видатися дивним, але матриця має чимало спільного з фотоплівкою. В обидвох випадках зображення будується на світлочутливих «зернах». Тільки в напівпровідниковій матриці такими зернами є не кристали галогеніду срібла, а так звані пристрої із зарядовим зв'язком, або ПЗЗ (по-англійськи CCD, charge coupled device). Елемент ПЗЗ має ту властивість, що електрична напруга на його поверхні залежить від ступеня його освітленості. Чим вища освітленість, тим більшою буде напруга (заряд). Розмір такого елемента — якихось кілька мікронів.

Трохи історії

Найперший фотознімок був зроблений 1826 року французом Нісефором Ньєпсом. Ця дата і вважається роком народження фотографії. А цифрове фото веде свій відлік від 1981 року, коли у продаж надійшла перша цифрова камера «Sony Mavica».

Вони розміщені на поверхні напівпровідникової пластини у вигляді правильної сітки, на відміну від традиційної фотографії, де зерна розкидані хаотично. До речі, саме таке явище, як зернистість, цифровим фотографіям не відоме.

Містер Піксель

Коли говорять про цифрове зображення, згадують насамперед його піксельну роздільну здатність. **Піксель** (від англійського PIXEL — комбінація слів PIX (picture, зображення) та ELement (елемент) — найменший елемент цифрового зображення. Чим більше число пікселів (тобто чим вища піксельна «роздільна»), які вміщаються на матриці, тим

більшого розміру фотографію можна потім надрукувати. Та ж сама **розділова здатність** визначає, до якого класу належить та чи інша модель фотоапарата: у професійних камер вона складає понад 3 мільйони пікселів (1 мільйон пікселів називають мегапікселем, відповідно в характеристиці камери буде вказано — 3-мегапіксельна), а більшість любительських цифрових фотоапаратів зазвичай мають максимальну розділову здатність до 3 мільйонів пікселів. Щоб було зрозуміло, про що йдеться, поясню простіше: для того щоб Киця сфотографувала свого улюбленого плюшевого ведмедя і відправила фото електронною поштою Джексону, досить буде здатності 640×480 пікселів (а це = 307 200, до мільйона ще далеченько). А от щоб надрукувати фотографію того ж ведмедя форматом 10×12 см, знадобиться вже 1024×768 пікселів. Звідси витікає, що для «домашніх потреб» цілком вистачить і любительської фотокамери.

Заряд → цифра → картинка

Після того як знімок зроблено, камера перетворює кожен заряд на **цифрове значення** (власне, звідси й назва — цифрове фото), виконує розрахунок кольору та вибудовує дані про кольорове зображення з численних рядків пікселів. Число при цьому виходить таке, що коли роздрукувати всю послідовність цифр на папері, на це піде понад 4000 сторінок. І це тільки при одному зображенні! Але ж пам'ять камери може містити сотні знімків. Це їй дозволяє спеціальна обробка (стискання, або компресія) записаної інформації. Найчастіше для компресії застосовують так званий **JPEG-метод** (від Joint Photographic Experts Group). Він грунтується на видаленні з фотографії тієї інформації, яка не сприймається (або сприймається

дуже слабо) людським оком. Якщо забрати з картинки ті відтінки кольорів, які ми просто не помічаємо, то нічого й не помітимо. Якість знімка при цьому падає, зате можна зменшувати об'єм пам'яті в десятки разів!

Отже, світло, проникнувши через об'єктив у середину фотоапарата, перетворилось на електричний заряд, заряд — на довжелезну цифрову послідовність, яку записали в пам'ять найекономнішим способом, і все — цифрова картинка до твоїх послуг. Хочеш — дивись на неї зліва, хочеш — справа, хочеш — згори, хочеш — знизу... Фотографія зберігається у спеціальному накопичувачі інформації. Її вже можна побачити і на невеличкому рідкокристалічному екрані, якими обладнані абсолютно всі цифрові фотокамери.

Ну а подальша доля цифрового зображення набагато простіша, аніж традиційного, фотохімічного. Для його проявлення не потрібно ніяких складних та вередливих фотопроцесів. Будь-який комп'ютер без проблем зрозуміє, розшифрує послідовність цифр і покаже твоє фото на екрані монітора чи роздрукує на кольоровому принтері, запише на компакт-диск. Та й будь-який сучасний телевізор також без труда покаже твої фотки на своєму екрані. Треба просто підключити камеру.

Телефон чи фотокамера?

Виробники різних «іграшок» навперебій намагаються задовольнити найменші примхи своїх клієнтів. Так годять, що вже схрестили мобільний телефон та цифрову камеру. Яскравий зразок такого комбінування — телефон компанії «Samsung» — «Anycall Camera Phone». За допомогою цього мобільника можна не тільки розмовляти, а й робити цифрові фотки. Телефон має півторадюймовий кольоровий рідкокристалічний дисплей та відкидну активну кришку. Вбудована камера може зробити до 20 знімків з розділовою здатністю 350 тисяч пікселів. У режимі економії таких знімків можна зробити 26. Є й режим макрозйомки — для тексту. Побачив би Джеймс Бонд — прослозився б.

Щоб переключити телефон у режим зйомки, ти просто натискаєш на кнопку, розташовану на торці пристрою. Об'єктив — у верхній частині задньої панелі телефону. В режимі фотозйомки все, що знаходиться в полі зору об'єктива, відбивається на дисплеї. Після того як об'єкт відобразиться у видошукачі (на дисплеї тобто), лишається сказати «Keep your smile!» і натиснути кнопку. Обличчя позуючого розтягується в задоволеній посмішці — авжеж, не кожен день знімають на мобільний.

ДОЛИНА БЛИСКАВИЦЬ ЧАРЕЙ

Привіт, мої класні, привіт, мої нелякані! З новим вас навчальним роком! Бажаю всім побільше успіхів за партою, біля дошки та у вільний від контрольних час. І нехай адреналін у ваших венах ніколи не скінчається, кажуть, сьогодні це дуже круто. Ну, круто це чи не круто — сперечатися не буду. А от якщо ти відчуваєш брак цієї загадково-таємничої субстанції і хочеш поповнити її запаси, то пряма тобі дорога на цю сторінку. Лякатися так лякатися, чого вже там!.. Ну що, всі готові? Парасолі від блискавок усі взяли? Тоді за мною — повний вперед!

МЕДВЕДИЦЬКЕ ПАСМО

Так називається дуже потужна геоактивна зона у Волгоградській та Саратовській областях, що на півдні Росії. Так тут називають низку старечих гір, висота яких коливається від 200 до 400 метрів. Навіть не гір — пагорбів. Що вже страшна місцина, скажу тобі!.. В мене, полтергейста, і то волосся дибки стає, як почую оповідки про тамтешні пригоди. Очевидці розповідають, що з-під землі тут вириваються кульові блискавки, трапляються джерела то з дистильованою, то з радіоактивною водою, в небі з'являються якісь дуже дивні об'єкти химерних форм. А ще, кажуть, тут у глибині пролягають таємничі тунелі, ні довжини, ні призначення яких і досі ніхто не знає...

Ця аномальна зона була цілком випадково відкрита в 1980-х роках. Першим ділом помітили якісь незрозумілі літаючі об'єкти, які світилися в темряві. Далі в хід пішли місцеві байки про прямі як стріла дві підземні печери, які перетинались між собою у вигляді літери «Х». Кажуть, що монголо-татари змушували полонених русичів відкопувати якісь чи то печери, чи то тунелі на берегах річки Медведиці. Для чого, навіщо — ніхто цього не знає. Що за Катерини II тутешні німці-колоністи будували всякі культові споруди просто над виходами з цих печер — мабуть, для того, щоб тримати ці підземні галереї під контролем. Чого тільки не розповідали!..

ЧОРТОВЕ ЛІГВО

А ще є тут місцинка, яка так і називається — Чортове Лігво. Місце настільки дивне, наскільки й страшне. Тут неможливо рівно зорати землю. Тобто борозну, рівну як стріла, виорати можна, що частенько і робили. А наступного дня виявлялося, що рівнарівна борозна покручена, мов змія. Не знаю, у скількох чоловік волосся дибки при цьому ставало і мурашки по тілу бігли, але після того вони точно туди не ходили. Хіба іншої землі мало?

Після відвідин Чортового Лігва у всіх без винятку людей відставали годинники, в кого на кілька хвилин, у кого на кілька годин. А одного разу тут за загадкових обставин пастух згорів. Ішов собі, нікого не чіпав. Втомившись, вирішив сісти під скиртою сіна. Як сів... Одне слово, одяг на ньому лишився цілий, і з сіном нічого не було, а от усередині... Розтин показав, що обгоріли хребет та внутрішні органи, причому найсильніше. А шкіра лиш обвуглилася. Пояснити це самозагоряння так і не змогли. Хто це його? Спробуй розберися тут.

Потрапивши до цього бісівського лігва, людина довго блукає на одному місці, аж поки зможе знайти дорогу назад. Ніби й справді нечистий за ніс водить. Люди обходять це трикляте місце тридесятою дорогою, ще й іншим наказують: «Не ходіть туди, якщо життя ваше вам дорога».

Або взяти казус, який стався 1998 року з одною експедицією. Вирушила вона до Чортового Лігва — керівник спереду на мотоциклі, а решта ззаду на машині. Перший прокол стався тоді, коли ані керівник, ані ті, що на машині, не помітили півтораметрового гранітного обеліска, що стояв за кілька метрів від дороги. А другий — коли машина на рівному місці провалилась у яму, яка взялась не знати звідки посеред рівної землі. Та так провалилася, що тільки бампер задній з ями визирав. Добре, що пасажири не постраждали, лише відбулись легким переляком.

СРІБЛЯСТИЙ ТУМАН

Гарна назва, правда? А от про саме явище невідомого походження такого не скажеш ніяк. Сказати, що це не зовсім звичний туман, — це просто нічого не сказати. Маса сріблястого кольору, яка сягає від землі до колін, ніяк не реагує ані на вітерець, ані на людей, що по ній рухаються. Вона — сама по собі, все інше — саме по собі. Стоїть собі цей туман і у вус не дує — так йому байдуже, що по ньому хтось ходить. А потім... Кілька сміливців, походили по цьому туману, походили, а потім довго не могли зрозуміти: звідки в них опіки на відкритих ділянках тіла взялися (діло було в середині осені, тож ремствувати на сонце було би просто смішно)?

А ще годинники у всіх почали відставати, причому виявилось, що чим сильніше нахилялася людина до землі, аби роздивитися, з чого складається отой туман незрозумілий, тим сильніше було відставання.

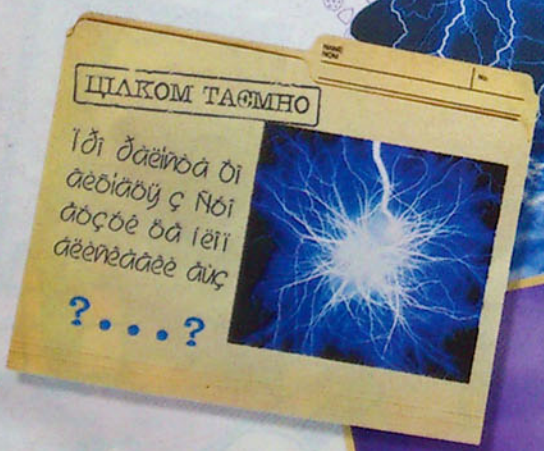

ГНІЗДО ВОГНЯНИХ КУЛЬ

Про тунелі ми вже говорили? Поговоримо ще раз. Мають вони ту дивну особливість, що кожного літа строго над ними на висоті від 0,5 до 2 метрів літають кульові блискавки. Та воно ще б нічого, якби вони тільки літали. Блискавки ці виходять із землі і назад ідуть під неї ж! Питається: ну що робити в землі кульовій блискавці?

А потім на пасмі виявили десятки вертикальних свердловин діаметром до 20 сантиметрів, які йшли в землю на 15-20 метрів. Стінки цих отворів були немов политі склом. А всі дерева, що траплялися на маршруті кульових блискавок, були обпалені. Сказати, що це випадково? Надто часто. А може, це ніякі не блискавки? Нехай не блискавки. Тоді що це таке?!

А ще місцеві мешканці розповідають, що не рідкість тут і НЛО, причому найрізніших форм. І говорять про них так спокійно, ніби не про НЛО зовсім говорять, а про якусь повсякденщину. Розмовляють, але все одно бояться. Один місцевий тракторист із великими від страху очима розповідав, як на тракторі ледве втік від трапецієподібного об'єкта, що світився. «Він мене то дожене, то відстане — наче грається!.. А мені лячно». Одна справа — бачити це на відстані, і зовсім інша — коли ти ноги в руки, язика на плечі, а воно все одно за тобою...

А якось на одному з кукурудзяних полів знайшли трикутний слід від НЛО. Не слід — слідище, інакше не скажеш. Відстані між відбитками (а їх було три) — 80×80×50 метрів. Таке собі летюче містечко на фотонній або антигравітаційній тязі. За глибиною втиснених слідів від опор (8-12 см) «вирахували» масу цього НЛО. Вийшло 50-100 тонн. Язик не повертається назвати цей об'єкт літаючою тарілкою.

Усередині цього трикутного сліду ламалися прилади, машини глухнули, годинники ламалися та розряджалися батарейки. І не росло нічого, крім чахлих дерев та кущів.

Знайшлось якось кілька сміливців, які озброїлися дозиметром і подалися всередину клятого трикутника. Прилад, як і слід було чекати, відмовив, а в самих хлопців страшенно розболілись голови. Ще добре, що взагалі повернулися.

ПЕРЕХРЕСТЯ СМЕРТІ

По дорозі до цього страшного трикутника лежить «Перехрестя смерті». Так його тутешні жителі назвали. Жахлива місцинка! Через це перехрестя пролягає дорога, якою майже ніхто не їздить. Ну, пройде часом раз трактор чи комбайн... А виявляється, більше і не треба. Проїхала машина — технічні негаразди гарантовані. Це ще у кращому разі. Здавалося б, чого боятися велосипедисту з його технікою, а й навіть його запросто може спіткати невдача. Не так давно це чорне перехрестя відкрило лік своїм жертвам, і на сьогодні таких нараховується три. Збіг? А чому ж тоді загинув учасник однієї з експедицій, варто лиш було йому впритул наблизитися до розв'язування таємниць перехрестя? А гальма чому в машин відмовляють, щойно вони в'їжджають у цю місцинку? Чи не краще дати спочатку відповіді на ці запитаннячка, а потім уже спокійно казати: «Збіг! Випадковість! І не таке буває!..» Якщо це справді виявиться збігом чи випадковістю.

А якщо не збіг — то що ж тоді? Або не що, а хто? Чи не думаєш ти, що, може, саме тобі й доведеться в недалекому майбутньому здерти завісу таємничості з цих страшненьких та водночас таких цікавих загадок?

Собор Паризької Богоматері

Якщо тебе запитає хтось, який найвидатніший готичний собор, не вагаючись, відповідай: «Нотр-Дам-де-Парі!». Тобто собор Паризької Богоматері.

Будівництво цього собору було розпочато в 1163 році за Людовіка VII (перший камінь було закладено папою Александром III) і остаточно завершено близько 1330 року. Сама споруда знаходиться на острові Сіте в Парижі і фактично складається з трьох церков (Нотр-Дам, Сент-Етьєн та Сен-Жан-ле-Ронд). Колись же на тому місці, де зараз стоїть собор, знаходився римський храм Юпітера, а сам острів за часів Юлія Цезаря називався Лютеція і був столицею кельтського племені паризіїв (від назви цього племені й пішла назва французької столиці). Після того як римляни покинули ці місця, близько 508 року, король франків Хлодвіг I зробив Париж тимчасовою столицею, та за кілька років місто було зруйноване норманами.

Але вже на 1210 рік навколо міста було зведено стіну з 500 веж, за якою жило близько 100 тисяч чоловік. Будівництво собору вже тривало майже 40 років.

За середньовіччя та в подальші епохи у цьому величному храмі був коронований не один король та імператор. Тут же освячувалися хрестові походи.

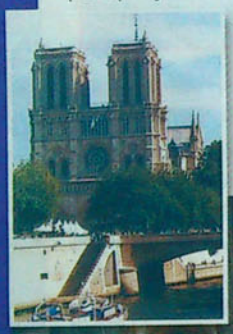

Собор та його скульптури жорстоко постраждали під час Французької революції. В 1792 його перетворили на Храм Розуму, та вже в 1802 собор був заново освячений, а в 1804 році тут у присутності папи Пія VII коронувався Наполеон I.

Вражають розміри собору: довжина — 130 м, ширина — 47, висота шпиля (після реставрації в XIX столітті) — 95 метрів! Крім того, є дві вежі по 65 метрів заввишки, а висота внутрішнього склепіння становить 35 метрів. Собор здатний вмістити 6000 чоловік, а за рік він приймає до 2 мільйонів відвідувачів.

Фотокопіювальний апарат

Процес ксерографії був запропонований американцем Честером Карлсоном (1906-1968) ще в 1937 році, але перші ксерокси з'явились лиш на початку 1950-х років. Працюючи в патентному бюро, містер Карлсон частенько мусив копіювати різні документи. А що вже йому набридло мати справу з сирими хімічними реактивами, то Честер задумався: «Чи не можна винайти якийсь сухий спосіб копіювання?» І засів за експерименти. Так з'явився фотокопіювальний апарат, більш знаний сьогодні всіма нами як ксерокс, який полегшив наше з тобою життя, а містера Карлсона зробив мультимільйонером.

В основі роботи фотокопіювального апарата (він же ксерокс) лежить сканувальна лампа та світлочутливий барабан. Лампа передає зображення картинки, що сканується, на барабан. Внаслідок цього на барабані виникає статичний заряд, обриси та інтенсивність якого залежать від характеру картинки. Спеціальний порошковий фарбник — тонер — притягується до наелектризованих ділянок на барабані, утворюючи дзеркальну копію малюнка, яка й наноситься на чистий аркуш паперу.

Лампа сканує зображення на папері, передаючи картинку на барабан через лінзу.

Дзеркало. Кілька дзеркал відбивають світло лампи на документ, пропускають його крізь лінзу та подають на барабан. Лінза фокусує відображення сканованої картинки на барабані.

Барабанний вузол. Серце ксерокса — барабанний вузол. Через барабанну пластинку електростатичний заряд передається на спеціальне покриття барабана, яке коригується світлом, відбитим від картинки. Далі намагнічена поверхня барабана притягує частки порошкового фарбника. Ті ділянки, що намагнічені більше, притягують більше тонеру, і навпаки. На поверхні барабана формується готове зображення, яке й переноситься на папір. Для кращої фіксації фарби на поверхні паперу він нагрівається. Ось чому щойно вийнята з апарата ксерокопія така тепла. Фотопровідний шар барабана можна перезаряджати багато тисяч разів.

Корисніше знати кілька мудрих правил, які завжди могли б служити тобі, аніж навчитись багатьох речей, від яких не буде користі.

Луцій Анней Сенека

Навчитись можна тільки того, що ти любиш.

Йоганн-Вольфганг Гете

Ти ніколи не знатимеш досить, якщо не знатимеш більш, ніж досить.

Уїльям Блейк

Випадкові відкриття роблять тільки підготовлені уми.

Блез Паскаль

Не бійся, що не знаєш — бійся, що не вчишся.

китайська приказка

Світ тісний, людський мозок — безмежний.

Фрідріх Шиллер

Блаженний той, хто нічого не знає: він не ризикує, що його не зрозуміють.

Конфуцій

Не можна знати все, досить розуміти.

Жорж Санд

ВЕЛИКІ про навчання

Є тільки одне благо — знання і тільки одне зло — невігластво. Те, що ми знаємо, — обмежене, а те, чого не знаємо, — не має меж.

П'єр Симон Лаплас

Невіглас має велику перевагу над освіченою людиною: він завжди вдоволений собою.

Наполеон Бонапарт

Велике мистецтво навчитися багатьох речей полягає в тому, щоб починати з чогось одного.

Джон Локк

Помиляються не тому, що не знають, а тому, що думають, що знають.

Жан-Жак Руссо

Освіта створює різницю між людьми.

Джон Локк

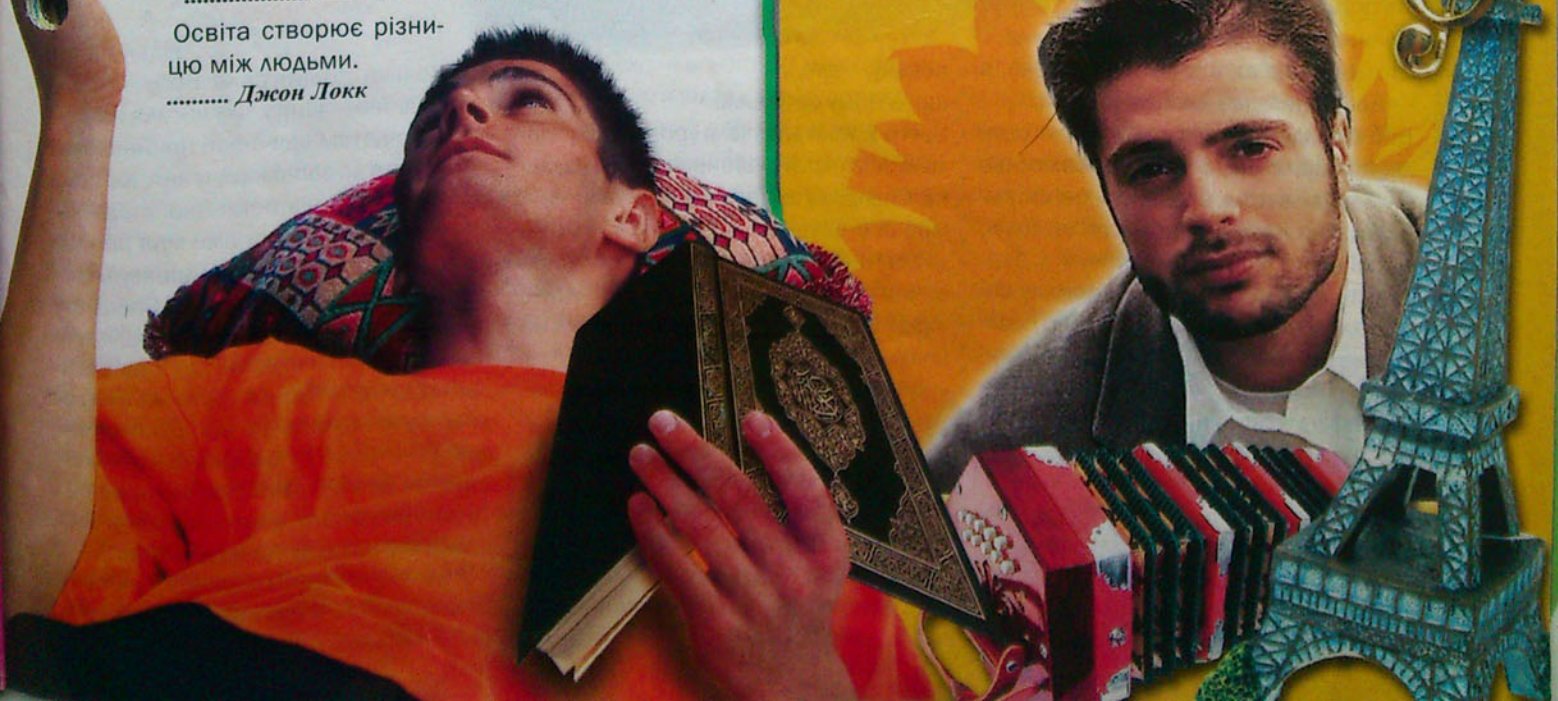

Leap of Faith

David Charvet

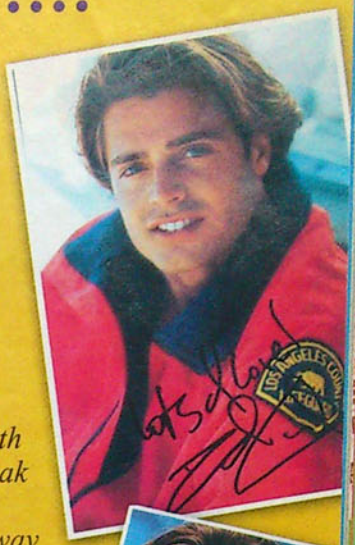

I, I saw you with that look
in your eyes
Did he come back to make you cry
I am the one to set you free
I need you
*love you so desperately****

(Bridge)
Baby I just need you to take
a leap of faith
Every promise I make I'll never break
Let me take your hands,
I'll lead the way
*I'll wait forever, baby****

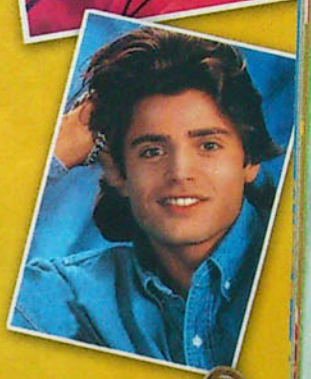

(Chorus)
Untill the stars come crashing down
Untill the moon no longer shines
That's how long I'll wait for you
That's how long I'll wait for you
You are the meaning to my life
And untill the end of time
That's how long I'll wait for you
*That's how long I'll wait for you****
Don't be afraid to get to close
I'm gonna love you like you've never known
Open your heart and come with me
*I need you, want you, can't you see?****

*(Bridge)****

*(Chorus)****

And if we are oceans apart
You will always be here in my heart
And I'll always wait for you
*I'll always wait for you****

(Chorus)

Оповідання про кохання

Рей Бредбері

Одного недільного ранку Енн Тейлор приїхала вчителювати у літню школу Грінтауна. Їй саме виповнилось 24 роки, а Бобу Спелдінгу не було й 14-ти.

Боб Спелдінг належав до тієї когорти хлопчаків, котрі вечорами самотньо блукають містом, бродять берегом Лисячої ріки і поволі засмагають. Голос Боббі часто можна було почути у верховітті, де гуляє вітер, а за хвильку він вже злазив на траву і тихо-мирно позирав на плин ріки або ж читав якусь книгу чи грав сам із собою в шахи. З іншими хлопчаками він не ганяє, а тримається самітником.

— Прошу називати мене міс Тейлор, — звернулася до класу молода вчителька, і тої ж миті густі пасма світла заполонили всю кімнату. Боб Спелдінг тримав у руках наготований жмуток пережованого паперу, аби вистрелити ним у новеньку, але... щось йому завадило.

Цього ж таки дня після уроків Боб ретельно мив підлогу і витирав шкільну дошку. Спелдінгу здавалось, що клас неймовірно брудний і що саме він може довести його до ладу. Він так блискавично і так несамовито витріпував ганчірки і вимивав відра, що зробив на шкільному подвір'ї справжню бурю.

— Дякую тобі, Бобе! — сказала наостанок міс Тейлор і почула у відповідь:

— Я прибиратиму тут щодня!

— Що ж, — погодилась учителька, — кілька днів можеш поприбирати, а потім тебе хтось підмінить.

Боб ще стояв посеред класу і не поспішав додому. Він чекав на учительку і все ж напросився провести її додому.

Так два наступних тижні Боб щоразу лишався після занять і щоразу мовчки мив дошку, витрушував пилюку і згортав географічні карти. Міс Тейлор заповнювала журнал і перевіряла зошити, аж поки не закривала урочисто свого шкільного царства. Боб, як справжній джентльмен, подавав учительці пальто і капелюшок, замикав клас і йшов з нею додому. А одного разу він запропонував прогулянку від Б'ютрік-рівер до озера Мічиган: там стільки метеликів і птаства! Та вчителька відмовилась і сказала Бобу, що не зможе піти на прогулянку. Спелдінгу стало цікаво, чим то таким може бути зайнята самотня молода вчителька, але запитати не наважився. Тільки зітхнув і розчаровано витиснув із себе:

— Мабуть, не треба було Вас ні про що прохати...

Та міс Тейлор сказала йому, що той може просити про все, що захоче.

А через кілька днів учителька подарувала Бобу «Великі сподівання» — книгу, яку читала не раз. Він із почуттям вдячності прийняв цей дар і читав до запаморочення, аж поки не «добив» за ніч останньої сторінки. Наступного ранку він вже мав про що погомоніти з міс Тейлор. Щоразу молода учителька хотіла сказати Спелдінгу про те, що він не повинен приділяти їй стільки уваги, але встигала про це тільки подумати. Під час уроку міс Енн ловила себе на тому, що Боб дуже неуважний і не виконує завдань, а лише спостерігає за її рухами і про щось мріє. Та раптом одного суботнього ранку Боб помітив учительку на березі ріки.

— А покажи-но мені метеликів, — попрохала вона. І Боб анітрохи не здивувався. Вони попрямували до озера і сіли

на піску. Вітер грався волоссям Енн і полами її блузки; вони жували сандвічі й урочисто запивали їх апельсиновою шипучкою.

— Ніколи й не мріяла, що опинюсь на такому пікніку і в такому оточенні, — захоплено вигукнула міс Тейлор.

— До того ж із таким хлопчиськом... — додав Боб.

— Та хіба не однаково!? — мовила Енн.

Більше вони ні про що не говорили.

У вівторок Боб, як завше, порядкував у притишеному класі, витирав дошку і мив підлогу. І здавалось, що цьому вечору не буде кінця-краю, наче щастя триватиме вічно. Та раптом почав бамкати годинник на будинку міського суду, за квартал від школи. Від цього бамкання здригалось усе тіло і осипався з кісток прах часу, проникаючи в кров — здавалось, що з кожним ударом старієш на кілька століть. Неможливо забути про час, коли голову і думки оточують ці карколомні годинникові удари. Міс Тейлор відклала ручку, раптово підвелась і довгим, нетерпляче довгим поглядом подивилась на свій годинник. Вона рішуче відклала ручку вбік і покликала Боба.

— Сядь, Бобе, — маю до тебе розмову, — учителька дивилась йому просто в серце, і Боб відвернувся.

— Мабуть, здогадуєшся, про що я хочу з тобою побалакати?

Боб знав, що цієї розмови їм не уникнути.

— Скільки тобі років, Бобе?

— Чотирнадцятий рік, мем.

— Мабуть, тобі лиш тринадцять. А скільки років мені, ти знаєш?

— Авжеж, мем, — двадцять чотири. Та через десять років мені теж буде двадцять чотири!

— Так, але зараз тобі, на жаль, не двадцять чотири, і ти це, гадаю, розумієш. Та все ж поводишся так, наче ми й справді ровесники. Визнаймо насамперед, що ми — найкращі, найближчі друзі у всьому світі. Зізнаюсь, ще ніколи я не мала такого сумлінного учня, як ти. (При цих словах Боб зашарівся.) Я роздумувала про наші взаємини увесь цей час. Не подумай лишень, що я щось випустила з уваги. Та бачу, що ти неабиякий, як на свій вік, хлопець. Якби ж ми зустрілись за інших обставин, якби світ не диктував нам своїх правил, усе могло б скластись інакше. Ти згоден зі мною?

— Так, якби я був на років десять старшим і на сантиметрів тридцять вищим, то все було б гаразд, — заперечив Боб, — але ж не можна судити про людину за її зростом!

— Авжеж, не можна. Та коли б усі думали так, як ти. Можливо, колись люди й стануть настільки розумними та справедливими, що зможуть точно визначити духовний вік людини, але зараз, Бобе, ми не можемо ігнорувати думками більшості.

— Мені це не до вподоби, міс Тейлор, — обурився Боб.

— Розумію, Бобе, але ж ти не хочеш, аби тобі стало ще гірше, аніж тепер!? Хочеш, аби ми обоє були нещасними!? А цього ніяк не уникнути. Повір, для нас нічого не придумаєш... незвично вже й те, що ми отут балакаємо з тобою на рівних.

Бобові довелося змиритись. Вони вели себе достойно та чесно, не робили нічого осудного, не думали ні про що нице та підле. І Боб, зваживши кожне слово, впіймав себе на тому, що нічого не може з собою вдіяти — ні з собою, ні зі своїми почуттями.

— А тепер нам треба вирішити, як бути далі, — сказала міс Тейлор. Вона захотіла перейти в іншу школу, але Боб випередив її з рішенням:

— О ні, мем, — невдовзі я переїжджаю в Медісон — батькові дали нову роботу. Це недалеко — всього 50 миль звідси. І час від часу я зможу навідувати вас...

Вони ще деякий час сиділи мовчки. І Боб, і молода Енн Тейлор намагались знайти відповідь на питання, коли ж таке сталося з ними — коли він закохався у неї, а вона — у нього. Та ось уже кілька тисячоліть ніхто так і не знає, чому люди кохають одне одного і чому їм цього не варто робити.

На прощання міс Тейлор сказала Бобу:

— Не сердься на мене. Адже життя воздає нам сторицею. Завжди, бо інакше неможливо було б жити. Тобі зараз погано, і мені також. А потім неодмінно прийде несподівана радість...

— От коли б ви на мене зачекали, міс Тейлор! — гарячково випалив Боб... і схопив себе на тому, що Енн Тейлор буде вже тридцять чотири. І стане вона зовсім іншою, та й взагалі це неможливо. Це глупо, хоч як би вони обоє не бажали такого.

Наступного тижня Спелдінг виїхав з міста і не з'являвся там 16 років. Він жив за якихось п'ятдесят миль, та жодного разу не заїздив у Грінтаун. Та однієї весни, коли йому вже було під тридцять, він разом із молодою дружиною все ж повернув туди на один день, прямуючи до Чикаго. Боб залишив свою дружину в готелі, а сам пішов мандрувати по місту. Врешті йому вдалось запитати про міс Енн Тейлор. Та спочатку ніхто не міг її пригадати, аж потім хтось сказав:

— А, ота гарненька учителька... Вона померла у тридцять шостому, невдовзі після того, як ти поїхав...

— А чи була вона заміжня!? — запитав Боб Спелдінг.

— Ні, заміж вона так і не виходила ні за кого.

У полудневу пору Боб пішов на кладовище і віднайшов там могилу міс Тейлор. Тепер їй завжди буде 26 років. А він зараз, виявляється, старший за неї на три роки.

Пізніше цього дня грінтаунці бачили, як дружина Боба Спелдінга йшла йому назустріч. Вони дивились їй услід і порівнювали молоду вродливу жінку з дивними персиками серед засніженої зими, із прохолодним молоком та кукурудзяними пластівцями у червневу спеку. Як порівнювали колись міс Тейлор. То був один із тих днів, коли у природі все було дивовижно зрівноважено, коли все нагадувало про неї...

Мені недавно сон наснився. Жахливий. Про те, як осінь настала, почалася школа. Листя пожовкло. Почалися дощі. Грибні і просто дощі. А найголовніший жах — Лігу чемпіонів відмінили! «Отак! — сказали організатори по телевізору. — Не буде цього року Ліги, навіть не чекайте. І наступного теж, і через рік, і через два...» Я мало з ліжка не беркицьнувся — так перелякався. А потім як дійшло до мене, що то тільки сон був, то аж від серця відлягло. Бо ж як сьогодні без Ліги чемпіонів!

ВИНАХІД ГАБРІЕЛЯ АНО

Перша спроба турніру для клубів різних країн мала місце ще у XIX столітті. З 1897 по 1903 роки розігрувався Перехідний Любительський Кубок, ініціатором якого був чех Грамбіхер. Володарями цього кубка були австрійські клуби «Відень», «Віденський Спортклуб» та угорський БТК «Будапешт». Країни Центральної Європи в 1927 році стали розігрувати Кубок Мітропи, та до сучасного Кубка чемпіонів йому було далеченько. Довелось почекати ще 27 років, аж поки 16 грудня 1954 року французька газета «Екіп» надрукувала статтю «Пропонуємо футбольний Кубок Європи!»

Автори ідеї на чолі з Габріелем Ано пропонували регламент турніру, принципи жеребкування, визначення переможців. Документи розіслали у всі футбольні федерації Європи. Габріель Ано тоді був великим авторитетом у футболі. Як-не-як, футболіст зі стажем.

Навесні 1955 року в Парижі відбулося засідання спеціального оргкомітету. Надійшло 15 заявок. Здивували футбольні англійці — вони чомусь не сказали ані «Yes», ані «No». Східна Європа теж була представлена не густо — Югославія та Угорщина. Та був це лише початок.

ГОЛОВНИЙ ТРОФЕЙ

Сам Кубок від 1955 року поновлюється вже уп'яте. Адже за правилами УЄФА, він стає власністю клубу, якщо клуб виграє його п'ять разів або тричі поспіль. Чотири такі Кубки вже стоять у музеях «Реалу», «Аяксу», «Баварії» та «Мілану».

Висота Кубка — 62 см, вага — 7,5 кг, а вартість — 10 000 швейцарських франків. «Може, це і не шедевр, але кожний футболіст мріє потримати його у руках», — говорить Юрг Стадельман, ювелір, який ще в 1967 році виготовив свій перший Кубок. Кубок, який у 43 фіналах вручали 34 різним капітанам.

Останній переможець Ліги чемпіонів мадридський «Реал» удев'яте виграв Кубок європейських чемпіонів. За всю історію Кубком володіла 21 команда. Найкраще досягнення українських клубів — вихід київського «Динамо» до півфіналу Ліги чемпіонів у 1998 році. Серед бомбардирів Ліги в нас кращі показники. Два українських футболісти — Шева та Ребров — входять до десятки кращих голеадорів турніру.

Володарі Кубка Європейських Чемпіонів

(команда/число перемог)

«Реал»	9	«Астон Вілла»	1
«Мілан»	5	«Барселона»	1
«Баварія»	4	«Борусія»	1
«Аякс»	4	«Гамбург»	1
«Ліверпуль»	4	«Ейндховен»	1
«Бенфіка»	2	«Марсель»	1
«Інтер»	2	«Порту»	1
«Манчестер Юнайтед»	2	«Селтік»	1
«Нотінгем Форест»	2	«Стяуа»	1
«Ювентус»	2	«Фейєноорд»	1
		«Црвена Звезда»	1

У списку команд позицію №1 тримає і нікому віддавати не збирається «Реал». У суперечці бомбардирів, схоже, поки що маємо таку саму картину.

Кращі бомбардири (1955-2002 рр.)

Гравець	Голи	Клуб
Ді Стефано	49	«Реал»
Ейсебіо	46	«Бенфіка»
Герд Мюллер	37	«Баварія»
Ференц Пушкаш	36	«Реал»
Рауль Гонсалес	32	«Реал»
Франсіско Хенто	31	«Реал»
Андрій Шевченко	29	«Динамо» (Київ) «Мілан»
Жан-П'єр Папен	28	«Марсель» «Мілан» «Баварія»
Сергій Ребров	28	«Динамо» (Київ)
Маріо Жардел	27	«Порту» «Галатасарай»

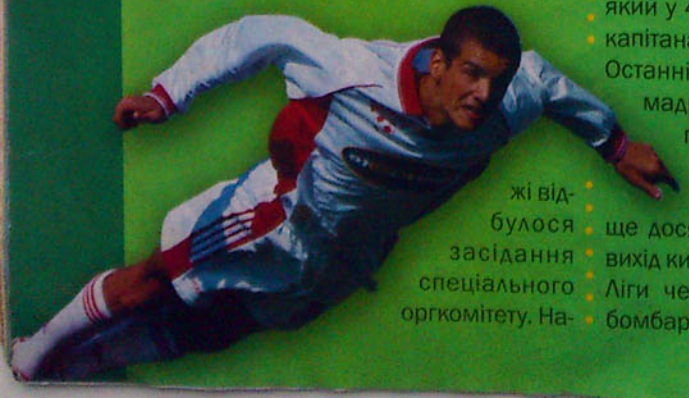

ГІМН ЛІГИ ЧЕМПІОНІВ

Гімн Ліги чемпіонів народився разом з ідеєю перетворити розіграш Кубка європейських чемпіонів у груповий турнір. Композитор гімну — англієць Тоні Бріттен. Виконується він трьома офіційними мовами УЄФА — англійською, французькою та німецькою. Офіційний гімн виконує академічний хор церкви «St Martin's in the Fields», що у Лондоні. Музичний супровід — знаменитий Королівський філармонічний оркестр.

РЕГЛАМЕНТ

Кваліфікаційні раунди. Проводиться три кваліфікаційних раунди. У них грають чемпіони країн, які мають «низький» футбольний рівень, а також ті команди з країн «високого» рівня, які не посіли місць, що дозволяють потрапити в основну сітку турніру. Команди-учасниці розбиваються на пари і проводять по два матчі (вдома і в гостях). Виграв — ласкаво просимо до основної сітки.

Перший груповий етап. На першому етапі основної сітки Ліги чемпіонів змагаються 32 команди, розбиті на 8 груп по 4 команди в кожній. Кожна команда грає з іншими командами групи по два матчі (вдома і в гостях). Команди, які посіли два перших місця у групах, виходять у другий груповий турнір. Треті місця дозволяють взяти участь у розіграші Кубка УЄФА з 1/16 фіналу.

Другий груповий етап. У другому груповому турнірі грають 16 команд, які розбиваються на 4 групи по 4 команди в кожній. Клуби, які посідають перших два місця, виходять у чвертьфінал. Треті та четверті — вибувають з боротьби. Коли очок у команд порівну, до уваги беруть результати очних зустрічей. Коли і це не допомагає, в хід іде різниця забитих та пропущених м'ячів. Якщо й вона однакова, то вище ставиться команда, яка більше забила на виїзді.

Чвертьфінали та півфінали. У чвертьфіналі 8 команд розбивають на пари і грають по два матчі. Переможці виходять у півфінал, де знову поділяються на пари і аналогічно у двох матчах визначають двох фіналістів. У разі рівності очок до уваги береться різниця забитих і пропущених м'ячів. Якщо й тут вона однакова, переможцем стає команда, яка забила більше голів на виїзді. Якщо результати двох матчів однакові, спочатку призначають два тайми по 15 хвилин до золотого гола, а якщо й вони не визначають переможця, пробивають пенальті.

Фінал. Фінал складається з одного матчу. Місце проведення фіналу визначається заздалегідь. У випадку нічиєї після закінчення основного часу призначаються два додаткових тайми по 15 хвилин кожний до золотого гола. Якщо рахунок матчу не змінюється і в доданих двох таймах, то переможця визначають у серії післяматчевих пенальті. Переможець Ліги чемпіонів і отримує Кубок.

ЯК ПОТРАПИТИ В ЛЧ?

Щороку УЄФА сушить собі мізки над питанням: скільки команд від кожної країни гратиме в Лізі чемпіонів та в Кубку УЄФА. Аби розв'язати цю задачу, керівництво придумало різні рейтинги та коефіцієнти.

Кожна країна щорічно отримує свій коефіцієнт, який визначають за сумою всіх очок, набраних її клубами в єврокубках. Цю суму ділять на число клубів країни, які стартували в цих турнірах. Очки, набрані у кваліфікаційних раундах, ділять надвоє. Ще по очку дають за виходи у групу, чвертьфінал, півфінал та фінал. Рейтинг країни складається з суми коефіцієнтів країни за останніх 5 років.

Для визначення представництва у Лізі чемпіонів на кожен рік до уваги беруть минулорічний рейтинг країни.

Безпосередньо у **груповий турнір** потрапляють: останній переможець Ліги; 9 чемпіонів країн з 1 по 9 місце; 6 віце-чемпіонів країн з 1 по 6 місце.

У перший кваліфікаційний раунд виходять 22 чемпіони країн, що посідають у рейтингу місця, починаючи з 27.

У другий кваліфікаційний раунд Ліги чемпіонів потрапляють: 11 чемпіонів з країн, що займають у рейтингу 16-26 місця; 6 віце-чемпіонів з країн, що займають у рейтингу 10-15 місця.

У **третій кваліфікаційний раунд** Ліги потрапляють: 6 чемпіонів з країн, що посідають у рейтингу 10-15 місця; віце-чемпіони країн, що посідають 7-9 місця; бронзові призери з країн, що займають у рейтингу місця з 1 по 6; команди, які посіли 4-і місця в тих країнах, що мають місця з першого по третє.

Деякі фахівці вважають, що Ліга чемпіонів може дати фори світовій першості. Як знати? Цікаво, хто би став переможцем у зустрічі Бразилії з найкращим клубом Європи — мадридським «Реалом»?

PORSCHE: ЛЮДИНА ТА МАШИНА

Ми з Джексоном недавно машинами помінялися. «Давай, — каже, — Колібрику, ти мені свої «Рено», «Пежо» та «Астон Мартін», а я тобі — «Ламборгіні» та два «Мерседеси». А потім поміняємось назад». Помінялися. Награлися донесхочу. Особливо мені сподобалось «Рено» на батарейках з дистанційним керуванням. Що я вже тільки на ньому не виробляв!.. А через якийсь час бачу, що в Пундика новеньке «Porsche», блискуче таке, яскраво-жовтого кольору. Звісно, я не втримався і запропонував обмін. Та де там!.. «Нізащо!» — відрізав наш гурман із задатками автолюбителя. І пояснив: «Розумієш, — каже, — я сам його на день позичив. А якщо на ньому хоч подряпина з'явиться, всього твого автопарку не вистачить, щоб розрахуватися. Дуже дорогий автомобіль...» Я з цим згідний. Одна «доросла» тачка марки «Porsche» потягне від 500 до 800 тисяч доларів! Цікаво, з чого ця фірма починалася, що такі ціни заломлює?

▲Porshe Currera GT

Початок

А починалося все з того, що 3 вересня 1875 року в сім'ї бляхаря Антона Порше в Австрії народився син, якого назвали Фердинандом. Коли хлопцеві виповнилося 16 років, він зацікавився електротехнікою. На ті часи це було крутіше, ніж нині інформаційні технології. Взагалі, кінець XIX століття позначений повальним захопленням усім, що брязкало, гуркотіло, пускало дим та плювалося снопами іскор. Воно й зрозуміло: ручна праця давала дорогу праці механічній, а кінні запряги — самохідним екіпажам.

Фердинанд розумів, що без серйозної освіти всього того розмаїття знань, що оточувало його в ті часи, йому не охопити. І поступив в університет, який закінчив у 1898 році. Пряма дорога до рожевої мрії (Фердинанд уже вирішив, що буде конструювати автомобілі!) була відкрита.

PORSCHE

Молодий конструктор пробує власні сили на чолі конструкторського бюро на Віденському автомобільному заводі «Лонер». Сім років наполегливої праці принесли свої плоди. Перша ж самостійна робота гера Порше (мотор-колесо для електромобіля) принесла успіх. У 1909 році, в рік, коли у нього народився син (теж, до речі, Фердинанд), Порше стартував у ралі «Пробіг імені принца Генріха Пруського» за кермом спортивного «Аустро-Даймлера» власної конструкції. Участь у змаганнях принесла йому почесне друге місце, однак цього йому видалась явно замало. Він сідає за створення більш досконалої моделі і через рік на тих самих змаганнях приходить першим. Якщо дуже чогось хочеш, то неодмінно доб'єшся.

Галопом по Європі

Далі конструкторська доля закинула Фердинанда Порше до фірми «Даймлер-Бенц», де головну увагу він приділяв розробці та вдосконаленню двигунів для серійних та гоночних машин.

Пропрацювавши в компанії близько п'яти років, Порше вертається в Австрію і займає посаду головного конструктора у фірмі «Штейр». Проте й тут довго не був: відчувши шостим чуттям фінансову нестабільність фірми, він швиденько пакує валізи і перебирається в інше місце.

Накопичивши величезний досвід, Фердинанд Порше 25 квітня 1931 року (а було йому тоді вже 56 років) вирішує заснувати власне конструкторське бюро. Перший крок до мрії було зроблено. На той час він був неабияким авторитетом у машинобудуванні, і на його фірму відразу посипалися замовлення. Невдовзі Фердинанд Порше стає головним конструктором фірми «Ауто-Юніон», де в нього народжується ідея нового гоночного автомобіля. З 1934 по 1937 роки ця машина встановила силу рекордів на гоночних трасах Європи. Крім автоспорту, Порше займався тракторами, вітряками.

У 1934 році Порше направив до міністерства транспорту Німеччини пропозицію про виробництво «народного автомобіля» («Фольксваген»). Гітлер, що саме прийшов до влади, зацікавився ідеєю, насамперед як дуже ефектним

пропагандистським маневром. І от у 1935 році на німецьких автобанах з'являються перші прототипи.

У війну Порше брав участь у розробці танків «Тигр» та «Пантера» (1942), самохідки «Фердинанд» (1943). У 1944 році з'явились більш важкі моделі: «Королівський Тигр» та «Ягдтигр». Була ще одна експериментальна машина — 170-тонний танк «Маус» («мишеня»).

На лаврах слави

Провівши після війни 22 місяці в ув'язненні, Порше повернувся до Австрії і з сином Феррі зайнявся створенням спортивного автомобіля. В 1948 році з'явився «Порше-356».

Будь-яка машина «Porsche», випущена до 1952 року, впізнається за відсутністю емблеми. Хромований напис «Porsche» — і все. Коли ж «Porsche» стали поставлятися за океан, один з дилерів «Porsche» зауважив: «Машини чудові, але щоб вони продавалися добре, потрібна емблема». Так з'явився логотип: герб Штутгарта з гнідим конем, поміщений у центрі розділеного начетверо щита. У першій та четвертій частинах — чорні зображення оленячих рогів на золотому фоні, у другій та третій — червоні та чорні смуги.

З вересня 1950 року Порше старшому виповнилося 75 років. Подарунком до дня народження став чорний «Порше-356 Купе» «Фердинанд» — спортивна машина нового класу.

▲Porshe Boxster

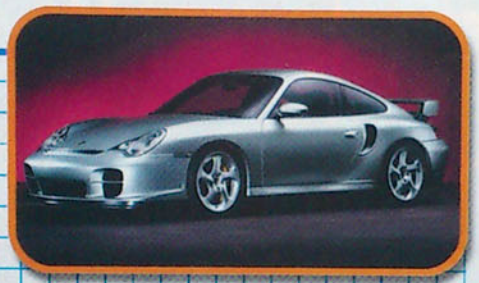

▲Porshe 911 GT2

Найвідоміші моделі «Porsche»

Назва моделі	Рік випуску	Максимальна швидкість (км/год)	Час розгону до 100 км/год (у секундах)
Porsche 550 Spyder	1957	240	7,2
Porsche 718 RSK	1958	240	7,0
Porsche 356	1962	198	9,2
Porsche 924	1976	255	9,6
Porsche 959	1987	310	3,7
Porsche 944 S2	1988	235	6,0
Porsche 968	1992	252	6,7
Porsche 911 Carrera RS	1995	277	5,1
Porsche 911 Targa	1996	274	5,5
Porsche 911 GT1	1996	309	3,7
Porsche Boxster	1997	238	6,3
Porsche 996 Carrera	1999	280	5,4
Porsche Cayenne (джип)	2002	280	5,0

Куля вагою півтонни

Вага цієї іграшки для дорослих під назвою «Lotus 340R» і справді складає 500 кг. До 100 км/год цей кулеподібний концепт-кар розганяється за якихось 4,3 секунди, а його максимальна швидкість — 208 км/год.

Готуйте бакси, панове!

Корпорація «General Motors» представила концептуальне купе «Cadillac Cien». Новий автомобіль було спроектовано в дизайнерській студії в Бірмінгемі (Англія) до 100-річчя марки «Cadillac». Зверху автомобіль нагадує літак-невидимку «Stealth». Кузов та шасі зроблені з легкого та міцного вуглецевого волокна. «Cadillac Cien» «начинений» усіма мислимими та немислимими електронними системами, а вартість такої машини перевищить мільйон доларів!

Компас на колесах

«Jeep Compass» — автомобіль для молоді «найближчого майбутнього». «Їх цікавитиме в машині практичність та її потрібність», — каже Тревор Крід, віце-президент компанії з дизайну. «Перевагу вони надаватимуть екзотичній машині, до того ж недорогій». «Jeep Compass» відповідає цим вимогам. Дводверний, повноприводний, з невеличкою колісною базою, компас на панельній дошці. Максимальна швидкість — 177 км/год. Чого ще треба молодим!?

Візитна картка

Дата народження: 26 червня 1964 р.

Місце народження: Пууппола, Фінляндія

Сімейний стан: одружений, двоє дітей.

Рід занять: професійний пілот авторалі.

Досягнення: чотириразовий чемпіон світу

Ех, мені би так... Стоїш собі на п'єдесталі, дивишся на всіх згори вниз, а натовп гуде, в долоні плескає — вітає, значить, із перемогою. Кубок приємно відтягує руки, на шиї — здоровенний вінок з орхідей... Ні, краще з дубового листя. Краса!..

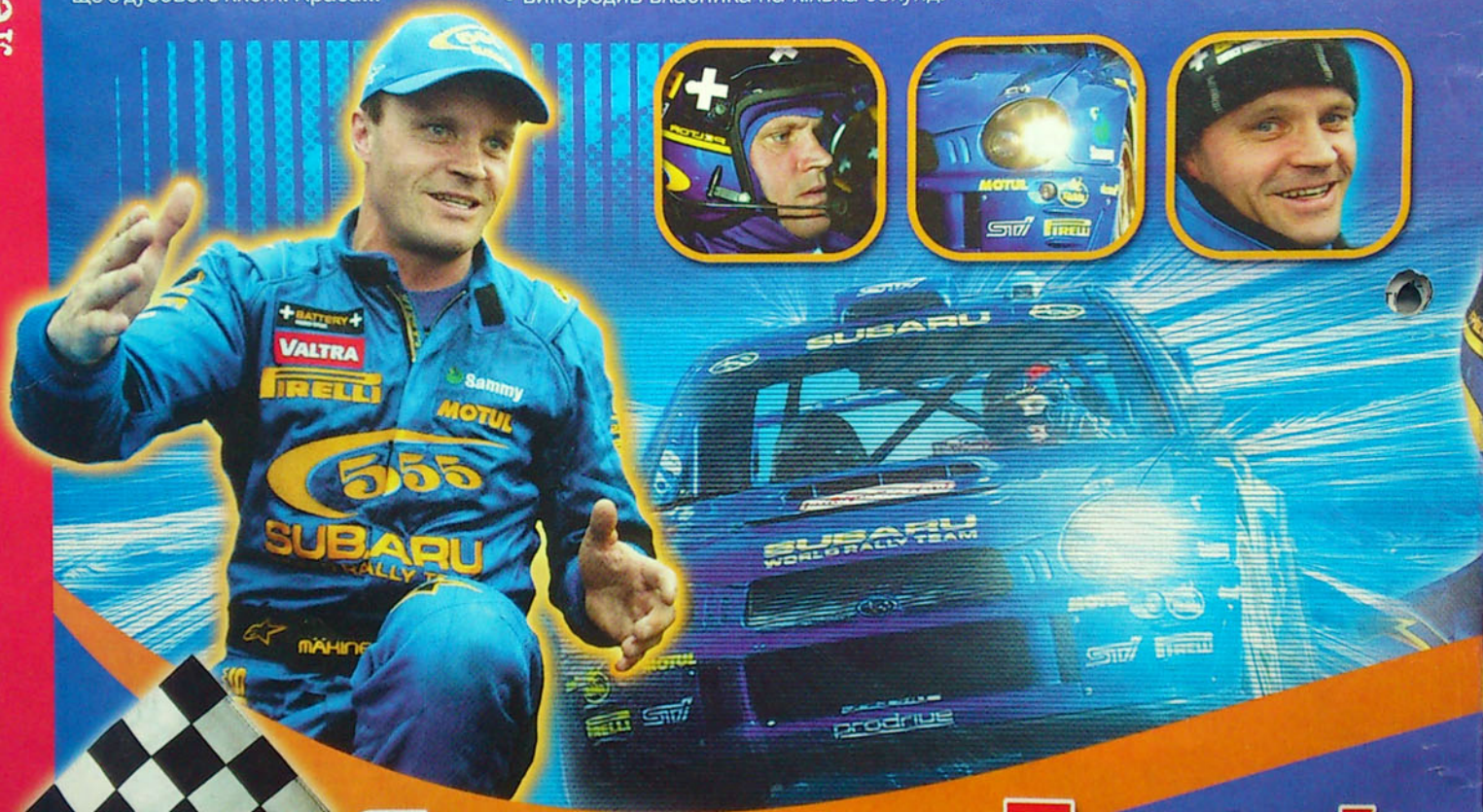

Про раліста Томмі

Ну скажи, чому мене звати не Томмі Мякінен і чому я народився не 26 червня 1964 року у Фінляндії?!

Ферма чи бублик?

Томмі був наймолодшим з чотирьох синів у сім'ї Юкки Мякінена. За якихось п'ять кроків від їхньої домівки пролягала ділянка знаменитого ралі «1000 Озер». Тож чи варто тепер дивуватися, що керувати машиною Томмі навчився, коли не мав і десяти років? Нічого дивного. Ще школярем він ставив машини вище від навчання. Перші маневри здійснював на батьковому полі — чим не пересічена місцевість! Три його старші брати не дуже цікавилися фермерством, а ось Томмі був винятком. Батькові було приємно спостерігати, як його наймолодший син з раннього дитинства цікавиться тракторами, комбайнами, молотарками. А залізяччя в господі Мякіненів ніколи не бракувало.

Але настала зима, замерзали навколишні озера. Брати Мякінени розчищали доріжки на льоду і освоювали азиа вищого пілотажу на «розвалюхах» власного виробництва. Якось слух про льодяні доріжки Мякіненів докотився до сусідського хлопця. Той не забарився прикотити туди на своїй «Saab-96» — показати хлопцям клас. Показав. Томмі попрохав і собі спробувати машину. Він сів, умостився, натиснув на газ — і випередив власника на кілька секунд. У того навіть щелепа від подиву відпала. Було тоді майбутньому ралісту якихось 15 років.

«Томмі швидко відчував машину. Він зразу витискав з неї все, що вона дозволяла витиснути», — гордо розповідав Туомо Мякінен про успіхи свого брата. У сім'ї Мякіненів часто велися розмови про те, щоб відправити Томмі на навчання у школу фермерства. Та як дійшло до діла, Томмі, скінчивши школу, за вказівкою батька пішов працювати на вирубку лісу. Праця була важка, виснажлива, але статки давала непогані. «Нарубавши» дещицю грошенят, Томмі всерйоз задумався, чи не придбати йому машину для ралі? Я б на його місці недовго вагався!

Етапи сходження

Це сталося влітку 1985 року. Томмі купив свій перший тарантас. Це був не дуже новий «Ford Escort RS 2000», але в досить пристойному стані. Восени того ж року він уперше взяв участь у перегонах. Швидкість, на якій він влетів у світ автогонок, вражала. Наступного року він мав за плечима вже 20 стартів. Така насичена програма багато чого навчила, а заразом привернула увагу кількох добровольців, ладних підтримати його авто на ходу. Мякінен був на сьомому небі від щастя.

«Це були шалені часи. Захоплення гонками, відчайдушність часом панували над розумом», — згадує Еско Рейнерс, тодішній старший механік Томмі. Але найважливішою подією у житті майбутнього фінського чемпіона була його зустріч із земляком Юхою Канккуненом. Хоч і жили вони неподалік один від одного, та вперше стрілися лише у 1986 році. Юха був тоді досвідченим гонщиком, він приїхав з наміром поборотися за свій перший чемпіонський титул. Після кількох спільних тестових заїздів Юха Канккунен визнав Томмі вже досить зрілим гонщиком і порадив йому частіше виходити на трасу. Що той і зробив. А заразом задумався, як стати професіоналом.

У 1987 році Мякінен дебютував на «Lancia Delta HF» на ралі «1000 Озер»

і... відразу ж її розбив. Фотографія цієї аварії і досі прикрашає стіну місцевого готелю. Пошкодження були не дуже серйозними, дісталося лише задній лівій підвісці. Грошима Томмі та його штурман тоді ще не смітили, стартували в гонках із потертими шинами та старими запчастинами, проте це не заважало мріяти про майбутні перемоги. Складаючи програму участі в гонках на наступний, 1988 рік, Томмі та його група підтримки розробили детальний план подальшої професійної кар'єри. Перше важливе завдання — перемога в першості Фінляндії у групі N та участь за межами Фінляндії.

І Томмі став чемпіоном! А потім збулась його друга мрія: він змагався аж у п'яти ралі за кордоном. Нові знайомства, перспективи участі в кількох міжнародних змаганнях — аж дух перехоплює! На хвилі піднесення Томмі взяв у банку позику (на машини, на запчастини) і... мало не став банкрутом. Один спонсор пообіцяв йому фінансову підтримку, а слова не дотримався. Довелося Томмі самому виплачувати позику. Добре, що грошей настачило, а то б не на п'єдесталі він зараз красувався, а сидів би в борговій тюрмі. І ми б нічого про нього не знали.

А спонсор потім все одно знайшовся: восени 1989 року бізнесмен Тімо Йоухкі з Хельсінкі протягнув йому руку фінансової допомоги. «Крига скресла, панове!» — вигукнув би Томмі Мякінен, якби читав Ільфа та Петрова.

А кричати було від чого. При укладанні всіх подальших контрактів Мякінена Йоухкі брав на себе всю фінансову відповідальність. Підшукали Томмі й досвідченого напарника — штурмана, чемпіона світу Сеппо Хар'янне.

Починали з кількох коротких ралі для телебачення. Купили серійну «Mitsubishi Galant» групи N. Через кілька років Йоухкі, червоніючи з сорому, зізнався, що тоді ще не до кінця вірив у Томмі. Переломним стало ралі Нової Зеландії в липні 1989 року. Мякінен був першим у групі N та шостим у загальному заліку. Тоді ж він удруге стає чемпіоном Фінляндії, виграє ралі в Австралії та стає третім у групі N світової класифікації.

Восени 1991 року Йоухкі укладає для Томмі контракт із фірмою «Nissan». Машина була нічого, а от колеса... 8 проколів за сезон! А наступного року японська компанія взагалі вибуває із змагань, і лишився Томмі сам-один осторонь від світових автотрас. Що робити?! Він уже починає думати, чи не взятись йому знову за сокиру, аж тут...

Мякінен + «Mitsubishi» = !!!

По-перше, настає зима 1994-го. По-друге, дворазовий чемпіон світу Мікі Біазьон навідріз відмовляється від участі в гонці на озерах. Команда «Форд» не без допомоги Канккунена знаходить Томмі і пропонує йому замінити чемпіона, а заразом і обкатати їхній «Ford Escort»...

Мякінен не підвів, він виграв гонку на цьому незвичному, тоді ще несерійному карі. Одною доленосною подією у біографії гонщика стає більше, адже тепер його помічає команда «Міцубісі». Два роки знадобилося Томмі, аби перетворитися з маловідомого гонщика на чемпіона світу. Мякінен і «Mitsubishi» — гарантія успіху!

Вже у 1995 році Томмі отримує кілька перемог, проте поступається чемпіонським титулом через аварію. А в 1996 році з перших же стартів усім стає зрозуміло, хто найсильніший гонщик у світі. Настає золота ера Томмі Мякінена. Чотири роки поспіль він не сходить з найвищої сходинки світового олімпу і без зайвих клопотів наздоганяє Канккунена за кількістю перемог!

Вихідця з Суомі

У 2000-2001 роках Мякінена підвела машина — він не став уп'яте чемпіоном світу. Успішним було тільки ралі в Монте-Карло, а кінець сезону Томмі зустрів на такому незвичному п'ятому місці. Цьогорічний сезон Томмі розпочав теж не зовсім вдало, аварія завадила виграти ралі в Аргентині. Але знаю точно, що рано ще викреслювати його з числа фаворитів чи відправляти рубати ліс. Він себе ще покаже! Досвід, вправність та нестримна воля до перемоги — і ще не раз і не два він поливатиме всіх присутніх шампанським з найвищої сходинки п'єдесталу.

РУЙНІВНИК? ТВОРЕЦЬ? НЕВДАХА?

Прикро, соромно і болісно!.. Як так!.. Звідки в людини стільки нестримної люті? Іду якось по місту, гуляю. Погода гарна, настрій — теж. Аж тут бачу, як серед білого дня на вулиці двоє підлітків років по 15-17 товчуть свого однолітка. «Припиніть!» — кричу їм, та де там!.. Ніби не чують, далі займаються своєю «справою». Розізлився я тоді і як гаркнув: «Ну, йолопи, заразпошкодуєте!» А в самого аж коліна затрусились: їх же двоє, а я один. Добре, що машина з синім маячком нагодилась, лобуряки її побачили та як дременули — тільки їх і бачили. А якби не нагодилася? Лежав би зараз Во Вік у лікарняному ліжку і строчив би ці рядки закутою у гіпс рукою. Бр-р-р!.. Звідки ж у них ота лють?

Що посієш, те й пожнеш

Одного хлопчика, який жив у сусідньому будинку, батьки часто «виховували» ременем. Лупцювали мов Сидорову козу, а причиною було все: і розбите горнятко, і розірвані штани на колінах, і вимазана куртка під час прогулянки... «Ми ж добра тобі бажаємо, розумієш? — казав люблячий тато, шмагаючи любиме чадо так, що вереск було чути на два поверхи вище і на стільки ж нижче. Мабуть, Макаренка обчиталися люблячі батьки. Час ішов, хлопчисько підростав, а підростаючи, копіював поведінку своїх батьків. І став агресивним, неслухняним, на кожне зауваження реагував бурхливо. Сварився. Влаштовував сцени. Ось коли настав час пожинати власноруч посіяне. «Ну чому він так нас не любить?!» — бідкалася мама. Тато також переживає: «Що з ним? Якесь непорозуміння...»

Так, непорозуміння, а ім'я йому — агресія. Тільки от невтямки люблячим батькам, що самі ж вони її й посіяли. Ну і що, що вони не знали про наслідки своєї педагогіки!? Якщо австралійський абориген не знає, що таке всесвітнє тяжіння, це не означає, що його дія на нього не поширюється. Так і тут: незнання особливостей розвитку не звільняє від розплати за зроблені помилки. Та не спіши казати «Гоп!» і не зітхай полегшено. Якби все полягало тільки у виховній політиці...

Фантомас проти Термінатора

Тобі ніколи не спадало на думку порівняти між собою французькі фільми та ті стрічки, що клепають у Голлівуді і кидають нам на поталу, мов собаці кістку? Скажімо, «Фантомаса» та «Термінатора». Я порівняв. І прийшов до висновку: недарма французи не люблять отих янкі з їх бойовиками та трилерами. Бо за що їх любити?

Що говорить голос за кадром у фіналі «Термінатора-2»? Не пам'ятаєш? Я так і знав. Зате в подробицях можеш описати сцени погонь, карколомних (у прямому розумінні) трюків і всі ті бузувірства, що їх витворяв із живими людьми рідкометалевий Т-1000. Правда ж? Тож нехай ніхто не каже потім ні тобі, ні мені про великий гуманістичний потенціал цієї стрічки. Я сприйму це як стовідсоткову маячню, та й тобі те ж раджу. Так, Т-1000 врешті-решт потрапляє до розжареної ванни та, благополучно розплавившись, припиняє своє мерзенне існування. Катюзі по заслузі, хепі-енд, усі співають, зло переможене. На екрані — так. А заплющиш очі — що найперше перед очима? Роберт Патрік, який протикає поліцейську пику своїм пальцем, мов географічну карту указкою. Легко, невимушено, із знанням справи. На які моменти пішло більше зусиль та творчих сил — на гуманістичні чи бузувірські? І що спричинить більший резонанс у душі глядача? Отак-то.

Всі діяння Фантомаса, зловмисника світового масштабу, ми сприймаємо без тіні страху, а його «нелюдська» манера сміятися, лише розтягуючи рот у посмішці, видається сьогодні просто кумедною. А чому? Та тому що за три серії від його руки не загинуло жодної людини! Чого не скажеш про кам'янолицього Шварца-Термінатора чи всюдипроникаючого Т-1000. І не треба мені казати, що то, мовляв, різні жанри (то комедія, а це бойовик), це не виправдання. Свідомість наша, розкладаючи по поличках пам'яті кіношні епізоди, на жаль, не робить на них жанрових позначок і не ставить поряд з кривавими сценами попереджувальних табличок: «Поводитись обережно!» Так екранні сцени стають нормою життя.

Себе пізнай та інших зрозумій

Часта причина агресії — егоїзм та елементарне небажання розуміти одне одного. Стандартна ситуація: у товаристві собі подібних (а може, й не подібних) ти спромігся на вдалий жарт, а за-

Що ж робити?

А що з цього приводу говорять поважні вчені? Що вони думають про природу агресії. Відразу попереджаю: остаточної відповіді ще не дав жоден з них. А це значить, що якогось правильного і дієвого методу «лікування» від чужих «наїздів» та профілактики своїх наука ще не знайшла. І все ж таки, поки академіки з професорами ще сперечаються та побивають один одного вагомими аргументами, не зайво ознайомитися з уже готовими результатами наукових дискусій.

Ось кілька рекомендацій. Звичайно, це не панацея, вони не можуть вирішити проблеми агресії загалом, але допоможуть тобі самому стриматися від руйнівної агресивної поведінки та й від інших захиститись.

Отже, ніколи не втрачай оптимізму! Відчуття впевненості в завтрашньому дні дає нам велику силу вже сьогодні. Ні для кого не є таємницею, що погано може бути всім, а причин для переживань та «пожирання» власних нервів завжди більше, ніж досить.

Ти посварився з друзями, неприємності в школі, непорозуміння з батьками... Не відкладай це у довгу шухляду, спробуй відразу з'ясувати причини своїх проблем. Таким чином ти не дозволиш їм панувати над собою і проникати в глибину своєї душі. Не дозволяй непорозумінням руйнувати свою особистість. Кожна образа негативно відіб'ється на твоєму емоційному стані. Коли ми впадаємо у відчай, то дозволяємо негативним емоціям стерти всі свої «робочі файли». Почекай! Не рубай з плеча, можливо, за якусь мить у тебе пропаде бажання мстити, випускаючи свою злість на все і всіх, хто попаде під «гарячу руку». Що не стається — все до кращого! Цю істину випробували на собі багато людей. Час здатен лікувати найважчі рани душі.

Завжди дбай про те, щоб почуватись комфортно! Це не обов'язково повинно бути пов'язано з великими матеріальними затратами. Це, в першу чергу, уважне ставлення до себе самого, до свого тіла. Часом здоровий душ, гарно вкладене волосся або вчасно вилікуваний зуб може несподівано легко «зняти» спалах агресії, тим самим врятувавши тебе від негативних наслідків. Життя — надто приємна штука, аби крокувати по ньому з перекошеною від злості пикою!

мість того щоб схвально посміятись над ним, тобі кажуть: «Ти-но ти, хлопче, зі своїм двовимірним гумором туди-то й туди-то», — і називають кінцевий пункт прибуття. Твої можливі дії:

- кричиш: «Самі туди йдіть!» — і кидаєшся кулаками відстоювати свою честь, по якій щойно, просто в тебе на очах, походили брудними каблучищами;
- сором'язливо затикаєшся і мовчиш аж до самого закінчення збіговиська;
- не падаючи духом, відбуваєшся іншим жартом (аби, не дай Боже, не зронити свого реноме) і впадаєш у глибочезну задуму, з усіх сил намагаючись зрозуміти: що ж не так? що тут не спрацювало?

Плюс першого способу полягає в тому, що, вдавшись до фізичної сили, ти заставиш-таки «отих недоумків» оцінити всю інтелектуальну цінність свого жарту, та й повага зросте, причому в прямій пропорції до числа розквашених суперницьких носів. Мінус — і самого можуть побити. Якщо ти не власник чорного пояса з карате і ніндзя у вашому роду зродувіку не було, то найвірогідніше так воно і станеться.

Другий спосіб теж найкраще відкинути, оскільки поваги такі речі явно не додають, та й конструктивному діалогу, як кажуть у світі дипломатії, аж ніяк не сприяють.

Переваги третього способу видно неозброєним оком. Подумай, чи не образив ти, бува, кого своїм жартом? Може, не такий він уже й безневинний? А може, він виставив напоказ якусь твою не дуже гарну рису? А може, іншого вщипнув?.. Таких «а може?..» може бути безліч. А може, саме під ту пісеньку Алсу, яку ти щойно муркав під ніс, отому рудому здорованю вчора дівчина в танці відмовила? А може, саме під цей акомпанемент йому під дискотекою боки нам'яли? В будь-якому разі ти матимеш поживу для плідних роздумів та зробиш висновки, які збагатять твій безцінний життєвий досвід.

NELLY FURTADO мріє стати Моною Лізою

Повне ім'я: Неллі Кім Фуртадо.

Дата народження: 2 грудня 1978 року.

Місце народження: Вікторія, Британська Колумбія (Канада).

Сімейний стан: незаміжня (поки що).

Фуртадо, грандо, есперанса, компредно, рохо, еспаньол». Абракадабра, але як звучить, правда? І спробуй не погодься після того, що вдале прізвище — то половина популярності. Ну, звісно, потрібен ще й талант такий-сякий, та все ж... Якби Неллі Фуртадо не носила такого звучного прізвища, хтозна, чи помітив би її ваш Джексон по телевізору. А хоч би й помітив, то хто б гарантував, що зацікавився б саме нею. Гримуче прізвище, розкотисте, мов іспанське «Caramba!».

У далекі 1960-і її предки покинули Азорські острови, що належать Португалії, і рушили кращої долі шукати в Канаді. Знайшли її в містечку Вікторія на острові Ванкувер. Мама Неллі влаштувалася на роботу в одному з місцевих готелів. Тато як муляр теж не лишився без діла. «Я — канадка в першому поколінні, і моє португальське походження сильно відбивається на моєму сприйнятті світу», — вважає Неллі. Вона вільно володіє португальською, англійською та... хінді! Ще й пише пісні на цих мовах.

Неллі росла, оточена однолітками китайського, індійського, латиноамериканського походження. Вдома ж батьки стежили за її музичним вихованням. Від чотирьох років вона на пару з мамою співала на святах у церкві, а до дев'яти освоїла гавайську гітару і тромбон. Перш ніж узятися за власні пісні, дівчина переслухала гори чужих дисків. Кого тільки не слухала — від Мерайї Кері до «U-2» та «Oasis». У 16 Неллі відвідала свою історичну батьківщину — Португалію. Наслухавшись місцевих зірок, вона полюбила боса нову, хінду (то стилі такі) та хіп-хоп. До Канади верталася мов зачарована.

Аби музичний розвиток юного дарованнячка не стояв на місці, друзі подарували Неллі антологію «Beatles». У 18 років міс Фуртадо остаточно дозріла для виходу на сцену. Головним та, по суті, єдиним її кроком до слави стала участь в телеконкурсі молодих виконавців у Торонто. Ні, Гран-прі вона не отримала, зате до неї підійшли з пропозицією від зграйки продюсерів, які саме за кулісами конкурсу прикидали, на кому скільки грошей можна заробити за умови грамотної розкрутки. Зійшлись на тому, що заробити на Неллі можна. І от починається доросле життя. Студія, пробні записи, уроки композиції, класична гітара... Збігло три роки з маленьким хвостиком — і ось він, творчий дебют! Ним став альбом під назвою «Whoa Nelly!», випущений у вересні 2000 року.

Окремим синглом вийшла лише одна її пісня «I'm Like a Bird». Канада, не довго думаючи, починає дерти носа догори. Мовляв, бачили, які ми, в нас не тільки Брайан Адамс, Селін Діон та Аланіс Моррісетт, у нас ще й Фуртадо є! Що правда, то правда, ще й з такими амбіціями. Не так давно, наприклад, вона заявила: «Я хотіла б зробити що-небудь велике у своєму житті. Іноді мені здається, що я хочу стати Моною Лізою, Індірою Ганді і матір'ю Терезою одночасно...» Це в тому розумінні, щоб її сприймали не тільки як співачку, а й ще якось. Як? Поживемо — побачимо.

Сходинки музичної кар'єри

Найбільша пристрасть: музика.

Перший інструмент: гавайська гітара.

Стартовий момент в кар'єрі: запис у студії «Queen Quaye» в Торонто.

Інші цікавинки

- У дорозі не може обійтися без... своєї улюбленої групи.
- Найдивніший вчинок з боку фанатів: крадіжка дорожньої сумки.
- Улюблене місце відпочинку: на фермі батьків.
- Найбільш ризикований вчинок у житті: випуск дебютного альбому.
- Першу пісню написала в 14 років.
- Якби на один день можна було перевтілитися, стала б тібетським ченцем.
- Якби можна було відмінити які-небудь закони, то... відмінила б безглузді і принизливі закони цензури.
- Якби не музика, то поступила б в університет, подорожувала би, писала би прозу.
- Покликання: народжена, щоб співати і писати пісні, які допоможуть знайти нових друзів у різних країнах світу.

Маршал з «Парку Горького»

Що сценічні прізвища повинні бути звучними, ми з тобою вже знаємо. «Бо інакше таке може бути!..» — люблять часом казати менеджери популярних співаків та рідше — акторів. Точніше — зовсім нічого не бути. Бо чим голосніше ім'я, тим легше підняти галас навколо нього, а де галас, там увага, а увага — це зайва копійка, цент чи тугрик, які, втім, зайвими у шоу-бізнесі ніколи не бувають.

Добре, а що ж робити, коли прізвище ласкаве та мало не пухнасте на дотик? Міньков про що тобі скаже? Про те, що власник його лагідної вдачі має тихий голос та, можливо, носить окуляри і туфлі сорок першого розміру?

Мабуть, Сашка Мінькова, який від 7 років грав на бас-гітарі та піаніно, час від часу такі не [illegible]е веселі думи і справді навідували, бо чого б він тоді міняв прізвище на сценічний псевдонім? А може річ в одному випадку з його дитячої біографії? Розповісти?

Діло було так. Якось малим хлопцем дивився він військовий парад чи то 7 листопада, чи то Першого травня — сьогодні вже не скажеш. Аж тут мама з педагогічною метою запитала суворо: «Ким ти, Олександрику, станеш, коли виростеш?» По екрану телевізора саме повзла машина, а на ній стояв якийсь дуже поважний військовий, весь в орденах-медалях, мов риба в лусці. Рішення не забарилося: «Буду маршалом — як отой дядя!»

І став-таки! Не відразу, правда — довелося «засвітитись» і на рок-н-рольних майданчиках, і в групі Стаса Наміна, аж поки не кинув якір у «Парку Горького». Сталось це наприкінці 1980-х, а що співала група англійською, то й чути було її по обидва боки Атлантики. Тоді її дуже модно було порівнювати то з «Bon Jovi», то з «Def Leppard», де барабанщик однорукий. Не знаю, як «Bon Jovi», а «Def Leppard» тодішній «Gorky Park» мені точно нагадував.

А наприкінці 1990-х Маршал та К° вертаються в Москву. Ось тут і починається вже зовсім інша історія. Настає грудень 1998 року, і Маршал випускає перший сольник — «Может быть», багато пісень з якого стали справжніми хітами («Орел», «Подожди-постой», «Ливень» та інші). Другий диск змусив почекати до 2000 року, називався він «Там, где я не был». Знавці музики кажуть, що всього там вистачає — і веселості, і лірики, і просто гарної, бадьорої танцювальної музики.

Вихід другого сольника Маршал вирішив відсвяткувати оригінально, вирушивши в супроводі друзів, музичних журналістів та представників компанії «Real Records» на підмосковний аеродром «М'ячикове». Тут треба сказати, що літаки — давня пристрасть Олександра, якщо не «перша і остання любов». Був навіть час, коли він навчався у Ставропольському вищому командному училищі військ протиповітряної оборони. Саме на аеродромі «М'ячикове» знімався кліп «Небо», в якому Маршал (сам!) керував штурмовиком-винищувачем. Мабуть, недарма однією з перших його пісень була пісня «Орел». Чи не про себе він, бува, думав, її пишучи?

Дискографія

- «Может быть» (1998)
- «Там, где я не был» (2000)
- «Ливень» (2000)
- «Горец» (2000)
- «Особый» (2001)

МУЗ news

Metallica засіла у студії і строчить, строчить, строчить новий альбом. Роблять це доволі оригінально. На інтернет-аукціоні eBay фанати можуть купити право провести день у студії з групою. Автор найбільшого пожертвування отримає бонус у вигляді покриття вартості перельоту з будь-якої точки США до Сан-Франциско, дводенне проживання в готелі, триденну оренду машини та обід із групою.

Група «ВВ» на честь свого 15-річного ювілею отримала несподіваний і дуже приємний подарунок: Всесвітній комітет космосу зареєстрував зірку на ймення «Воплі Відоплясова». Небесне тіло є зіркою, що знаходиться у сузір'ї Ліри. Тепер тим, хто дружить з астрономією і розбирається в карті зоряного неба, легко вдасться в темну ніч у хорошу погоду побачити зірку «ВВ» навіть неозброєним оком.

«Смислові галюцинації» в перервах між гастролями пишуть черговий альбом. Готово вже сім нових пісень. Загальний настрій диска — «світлий смуток». Але перш ніж «глюки» почнуть знайомити публіку з новими творами, в ротацію буде запущено ще один сингл з альбому «Лід-9» «Розум коли-небудь переможе». Зйомки наступного ролика, вже в підтримку нового альбому, заплановані на грудень. Реліз третього альбому назначено на березень наступного року.

Менеджери Брітні Спірс придумують дедалі нові ходи для привернення уваги фанів. Тепер кожен охочий зможе отримувати від співачки голосову пошту. Для цього треба зареєструватися в інтернетівському фан-клубі, заплатити $19.99 і чекати, поки на твій E-mail (якщо він у тебе є, звісно) прийде файл із повідомленням від самої Брітні. Що в ньому буде — поки що маленький секрет фірми.

ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ ПРЕДМЕТ

По продукти часто ходиш?

Маєш брюки у клітинку?

Ти лівша?

Ні

Так

Моторолер вдома маєш?

Червоний колір любиш?

Краватку зав'язати вмієш?

Окуляри носиш?

Часто співаєш уголос?

Архімед жив раніше від Ньютона?

Рік провести в Африці — це класно?

Маєш розряд із шахів?

Ти Козерог за гороскопом?

Павук має вісім ніг?

Сни сняться кольорові?

Maggi

Тебе дратує реклама?

Логічні задачки розв'язуєш?

Ти солодкоїжка?

Живеш за розпорядком?

Ненавидиш хімічні досліди?

Ти жайворонок?

Колумб — португалець?

Зуби перед сном чистиш щовечора?

Хто такий Келдиш, знаєш ?

Хом'ячка вдома маєш?

Читаєш Шекспіра в оригіналі?

Скільки сходинок у твоєму під'їзді, знаєш?

Чи правда, що $(a+b)^2 = a^2+b^2+2ab$?

Серіали дивишся від початку до кінця?

Закінчиш школу — і прямуй просто до інституту міжнародних відносин. Люди, які ставлять іноземні мови над усе, там ой як потрібні. А пощастить, то, може, й послом станеш десь у Сурінамі чи на Західному Самоа.

Математика, кажеш, фізика, хімія? Ну-ну, вартує тільки похвали. Давно вже щось ніяких законів не відкривали — ані фізичних, ані хімічних. А може, тобі першому пощастить довести, що два на два — це п'ять?

Квіти, метелики, жабки — та ти не те що фізику, математику та інформатику проміняєш, а й нового велосипеда не пошкодуєш. Правда? Шкода, Дарвін не дожив до наших днів. Так би тішився, на тебе дивлячись...

Якби у школі були такі предмети, як основи байдикування та лежибокологія, бути б тобі з них круглим відмінником. Та їх не буде, принаймні поки ти не станеш міністром освіти. А для цього, кажуть, треба вивчити

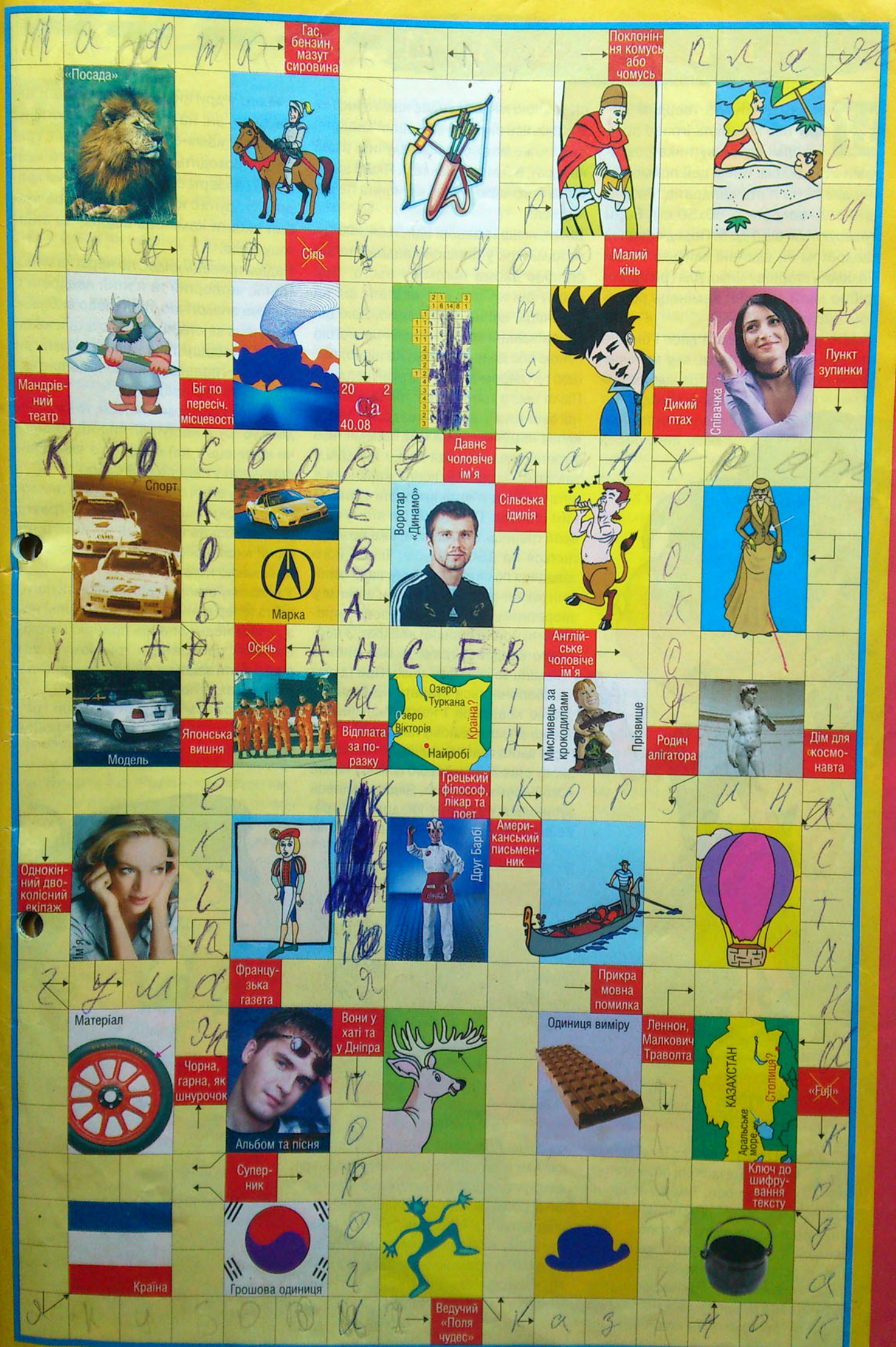
Гас, бензин, мазут сировина
Поклоніння комусь або чомусь
«Посада»
Сіль
Малий кінь
Мандрівний театр
Біг по пересіч. місцевості
20 2
Ca
40.08
Дикий птах
Співачка
Пункт зупинки
Давнє чоловіче ім'я
Спорт
Воротар «Динамо»
Сільська ідилія
Марка
Осінь
Англійське чоловіче ім'я
Модель
Японська вишня
Відплата за поразку
Озеро Туркана
Озеро Вікторія
Країна?
Найробі
Мисливець за крокодилами
Прізвище
Родич алігатора
Дім для «космонавта
Грецький філософ, лікар та поет
Однокінний двоколісний екіпаж
Ім'я
Друг Барбі
Американський письменник
Французька газета
Прикра мовна помилка
Матеріал
Чорна, гарна, як шнурочок
Вони у хаті та у Дніпра
Одиниця виміру
Леннон, Малкович Траволта
КАЗАХСТАН
Столиця?
Аральське море
«Fuji»
Альбом та пісня
Суперник
Ключ до шифрування тексту
Країна
Грошова одиниця
Ведучий «Поля чудес»

Польські класики

На майданчику з твердим покриттям малюють ігрове поле у формі прямокутника розмірами 250х50 см. Потім цей прямокутник ділять на п'ять квадратів. Розмір кожного квадрата — 50х50 см. Вони нумеруються від 1 до 5. Перед першим квадратом на відстані близько 20 см малюють стартову лінію. Для гри ще потрібно мати плоский камінець розміром з консервну банку.

Участь у грі може брати двоє і більше чоловік. Грають по черзі, яку встановлюють жеребкуванням. Гра відбувається в кілька заходів. На першому етапі гравець стає перед стартовою лінією і кидає камінчик, намагаючись влучити в перший квадрат. Камінь же має не просто влучити в цей квадрат, а й лишитись там. Якщо вилетів за його межі — все, влучання не рахується.

Так-от, якщо гравцеві вдається закинути камінчик у перший квадрат, то він стрибає двома ногами у нього. При цьому він не має права стати ані на камінець, ані на жодну лінію. Далі він зобов'язаний копнути камінчик ногою (лівою або правою, байдуже якою) так, щоб той перемістився у другий квадрат. Після цього гравець застрибує двома ногами вже у другий квадрат і знову копає камінчик, який має перемістись у третій квадрат. І так далі, і так далі, і так далі — гравець копає камінчик у четвертий та п'ятий квадрати і сам за ним стрибає. При цьому у п'ятому квадраті гравець, стрибаючи, вже розвертається на 180 градусів. Тепер його завдання полягатиме у тому, щоб, копаючи камінчик та стрибаючи за ним у зворотному порядку, поступово перемістити його в перший квадрат. З першого квадрата гравець має вибити камінь за стартову лінію. При цьому забороняється ставати на будь-яку лінію квадратів і копати камінь по кілька разів в одному квадраті.

Після цього гравець підіймає камінець, знову стає за стартовою лінією і кидає його у другий квадрат. Якщо камінець зупинився у другому квадраті, то гравець стрибає у перший квадрат, а потім з нього у другий так, щоб не стати ані на лінію, ані на камінчик. Аналогічно, копаючи камінець та стрибаючи, гравець проходить шлях до п'ятого квадрата і повертає камінець у другий квадрат. З другого квадрата він зобов'язаний вибити камінець відразу за стартову лінію.

Надалі гравець кидає по черзі камінь у третій, четвертий та п'ятий квадрати і, граючи аналогічно, поступово вибиває камінець за стартову лінію з цих квадратів. Завершується перший етап гри тоді, коли гравець успішно вибиває камінь із п'ятого квадрата.

Якщо гравець помиляється, то він продовжує гру в наступній спробі, кидаючи камінець у той квадрат, з якого він стартував у попередній спробі.

У другому етапі гра відбувається аналогічно, з тою лише різницею, що гравці уже стрибають не двома ногами, а на одній лише правій нозі, а копають камінь лівою ногою.

У третьому етапі гравці змінюють ноги, тобто тепер вони стрибають на лівій нозі, а камінець копають правою ногою. Бажаючі продовжити гру можуть ще пострибати задом наперед спочатку на двох ногах, а потім — на одній.

А переможцем у цій грі стає той гравець, якому вдасться першим пройти всі її етапи.

Стрибунець

Поки одні грають у «Польські класики», інші можуть позмагатись у стрибучості. Тим паче, що нічого, крім стартової лінії, позначеної на майданчику, для цього не треба.

Завдання гравців полягатиме в тому, щоб із розгону спочатку виконати потрійний стрибок, потім зупинитися, стрибнути тричі з місця на двох ногах і продовжити стрибками на одній нозі, виконавши на кожній з них по три стрибки. Але й це ще не все. Завершальні три стрибки гравці мають виконати так, як це роблять жабки. Гравець присідає, спирається на долоні рук і стрибає тричі так, щоб приземлятися спочатку на руки, а потім на ноги. Збоку виглядає дуже кумедно.

Виграє змагання стрибунів той, хто після всіх стрибків буде найдалі.

Абетка успіху

Популярність, успіх, слава... Для кого це мрія, для кого — ноша важка. Одні борються за визнання, а інші воліли б заховатися від своїх настирних фанатів та тихенько відпочити від святково-фестивальних буднів на присадибній ділянці з лопатою в руках чи на річці з вудкою.

Не в кожні руки слава поспішає однаково. Іноді замало лише відректися від багатьох життєвих спокус і вірити у здійснення мрій. Окрім віри та надії потрібно ще сумлінно тренуватися, працювати, щоб потім мати можливість насолоджуватися миттєвостями слави. Не завадить і щасливий випадок або, як кажуть, поштовх у правильному напрямку.

У кожного з нас є свої кумири, які надихають нас на втілення наших мрій. Кому пощастить вибратися на олімп слави? Хто не злякається перешкод? Кому пощастить тобі приміряти лаври? Кого популярність не зрадить? Відповіді на ці запитання дає гра, де легендарні зірки допомагатимуть тобі і твоїм друзям боротися за перемогу.

Наклей вкладку на цупкий папір або картон та розріж на окремі картки. Ти отримаєш колоду з 33 карток і можеш спочатку потренуватися самостійно. Перемішай їх та розклади малюнком до столу в чотири ряди по 8 карток у кожнім. Одна картка в тебе залишиться. Відкрий її та подивись на малюнок. Якщо це не лавровий вінок, то ти можеш спробувати його знайти. Усі розкладені картки лежать так, як числа від 1 до 32 у табличці з чотирьох рядочків по 8 чисел у кожному:

1	2	3	4	5	6	7	8
	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	32

Припустимо, в тебе лишилась картка з номером 10. Візьми її в ліву руку, а правою забери картку, яка лежить у другому рядку на другій позиції, і поклади на її місце малюнком догори картку з числом 10. Таким чином ти покладеш картку на її законне 10-е місце. Тепер переклади взяту картку в ліву руку і подивись на неї. Припустимо, на ній стоїть число 23. Тоді забери правою рукою картку з передостаннього місця у третьому рядочку, а на своє законне звільнене місце клади лівою рукою картку з числом 23. На взятій картці знову зображено якесь число, наприклад, 25. Переклади її у ліву руку і вільною правою рукою забери картку з першого місця у четвертому рядочку, а на своє законне місце поклади картку з числом 25. І так далі, щоразу кожна наступна картка, взята правою рукою, визначатиме тобі те нове місце, з якого ти мусиш забрати картку, щоб покласти на своє законне місце картку з лівої руки. В якийсь момент ти знайдеш картку із зображенням лаврового вінка. Після цього підрахуй, скільки тобі довелося відкрити карток. Це число й буде результатом гри.

Щоб зіграти ще раз, перемішай усі картки та розклади їх аналогічно малюнком до столу в чотири ряди по 8 карток у кожному. В тебе знову залишиться одна картка. Число на ній визначить місце, з якого ти продовжиш гру. Кожного наступного разу ти знаходитимеш свій лавровий вінок, відкривши різну кількість карт. Звичайно, іноді ти отримуватимеш і число карт, яке буде повторюватися.

Потренувавшись рівно стільки, скільки треба, можеш сміливо запрошувати друзів до участі у грі. За правилами гри, їх може бути скільки завгодно. Гратимуть учасники по черзі. Щоразу, після кожної зіграної партії (тобто коли буде знайдено лавровий вінок), всі учасники гри підраховують число відкритих ними карт. Кожному гравцеві записують стільки штрафних очок, скільки карт він відкрив.

Грають, наприклад, до 100 очок. Тоді той, хто набирає 100 чи більше очок штрафу, з гуркотом вибуває з гри. Переможцем стає той гравець, який не набирає встановленого числа штрафних очок.

У наступній грі черговість гравців змінюється та знову визначається переможець. Грати можна стільки разів, скільки є учасників. Той, хто матиме найбільше перемог, може претендувати на успіх не лише у грі, а й у житті.

Можна грати й по-іншому. Число відкритих карт можна вважати не штрафними очками, а навпаки — призовими. Тоді переможцем у грі вважатиметься той учасник, якому першому вдасться набрати наперед визначену кількість призових очок, наприклад, 101.

Вибираєш варіант гри, який тобі до вподоби — і ласкаво просимо на олімп слави!

У галактиці хрумхрумів

Якось років через двісті відправилися наші Класні герої на Машині часу в сусідню галактику до хрумхрумів.

— Лише дві планети з цієї системи можуть бути придатні для проживання хрумхрумів, — передав по телепатичній рації професор Крапка капітану Пундику. Цікавити це мало насамперед капітана Немо, який всіх землян (і себе в тому числі) не один рік переконував у тому, що на всіх планетах цієї галактики є життя.

— Про це свідчать взяті проби грунтів та результати сканування їхніх атмосфер, — додав Крапка. — Це шоста планета від Хрум-сонця і восьма з кінця.

— Де ми зараз ? — запитав капітан у Класного, який був заразом і штурманом.

Полтергейст поважно витримав паузу, поправив шолом, поклацав по клавіатурі космогаційної системи і доповів:

— Підлітаємо до однієї з трьох планет, що знаходяться між тими, про які щойно згадував професор. А точніше — до середньої.

— Що вона собою представляє? — поцікавився Немо.

— На ній немає життя, — втрутився у розмову професор Крапка. — В її атмосфері зовсім немає кисню. Складається вона із суміші вуглекислого та ще якихось отруйних, невідомих науці газів. Прилади показують присутність кремнію та магнію. Відчувається сильне магнітне поле. Аж моторошно стає, як уявиш собі, що нам довелося б на ній прихрумхрумитися...

— А скільки всіх планет у цій галактиці?

— Менше дюжини, — відповів Крапка, налаштовуючи різкість у своїх стереоокулярах. — А якщо точніше, то зараз полічу, — і заходився загинати пальці.

Потім у навушниках щось забулькало, заквакало, і зв'язок обірвався. Машина потрапила під вплив планетного магнітного поля, і енергія потужного фотонного викиду перекинула її в епоху динозаврів. Мабуть, екіпажу довелося включити антимагнітні випромінювачі, погасити вплив хрумхрумівського поля і якийсь час відстрілюватися з хроноплазматичної гармати від велетенських тиранозаврів на прізвище Рекс. Через пару хвилин за рахунок так званого револьверно-обертального ефекту екіпаж щасливо повернувся назад і продовжив свою міжгалактичну подорож до планети хрумхрумів. Наші герої вже визначили, скільки планет було в галактиці хрумхрумів і до якої планети підлітала Машина часу, якщо відраховувати її від Хрум-сонця. А ти це зможеш зробити?

Запитаннячка від Колібрика

1 У Джанні Версачі від них боліла голова, Вуді Ален ненавидить їх, а англійські джентльмени вважають, що у чоловіків повинно бути не менше дюжини їх. Можливо тому в 1995 році у світі продали їх 800 млн. штук, причому головними покупцями цього виявилися японці. Що ж це таке?

2 У книзі Джеральда Даррела «Земля шелестів» є глава, яка називається «Море старих офіціантів». Про зустріч з якими тваринами вона розповідає?

3 Кожна людина, приходячи на Січ, отримувала прізвисько, найчастіше кумедне. Малюка називали Довбнею, солідного чоловіка — Махинею, того, хто через необережність підпалив козацький курінь, — Палієм. А чим постійно займався той, кого серед запорожців називали Паливода?

4 Перший з них починається невдалою спробою підкорити висоту, а закінчується на пляжі. Дія другого відбувається у парку відпочинку, четвертого — на стадіоні, а десятого — на будівельному майданчику. Напиши два слова, за допомогою яких всіх їх можна об'єднати.

5 Для японців це звично порівнювати з квітами, для нас — з одним благородним металом. А що це таке?

6 У X столітті до н. е. з Єгипту за наказом імператора Августа привезли обеліск висотою 22 метри, котрий встановили на Марсовому полі. Ясна річ, що поставили його не просто так, а щоб користь приносив. Але яку?

7 Це достоїнство полюбляють приписувати собі практично всі народи світу, і ми, українці, тут аж ніяк не виняток. У Франції його традиційно приписують мешканцям Бургундії та Нормандії, а от корсиканцям у ньому відмовляють навідріз. У той же самий час тільки 8% німців та 1% японців визнають це достоїнство за середньостатистичним французом. Скажи, будь ласка, що це за чеснота така?

8 В Англії це роблять у день Святого Джона, в Ірландії — в день Святого Патріка. А в нас це роблять чомусь вночі. А коли саме?

Супербомбардир

Засперечались якось наші Класні любителі футболу (Джо та Пундик), хто з них найкращий бомбардир. Колібрик та Джексон спочатку спокійно слухали їх, а потім запропонували чесно з'ясувати це у відкритому змаганні.

— Давайте я стану на ворота, а ви спробуєте мені забити хоч по одному голу, — хвацько вніс пропозицію Джексон.

Всі знали, що він і дійсно непоганий воротар. Та Колібрик славився справедливістю рішень у різних суперечках. Тому Пундик на це відповів так:

— Краще нехай Колібрик нас розсудить, а ти хочеш, то теж з нами зіграй.

На цьому і зійшлися. Після річки та пляжу всі зібралися на стадіоні. Колібрик став на ворота, а троє друзів по черзі виконали по 18 пенальті. Таке велике число вибрали для того, щоб виключити елемент випадковості. Для покращання результатів хлопці навіть на перерві збігали за своїм улюбленим взуттям: кедами, кросівками та бутсами.

Якби Джо вдалося забити на 5 голів більше, то виявилося б, що він забив рівно стільки голів, як двоє інших хлопців. Коли б Джексон забив на 9 голів більше, то він теж би забив стільки ж голів, як обидва інші разом.

Відомо також, що той, хто виступав у кросівках, забив 11 голів, а число голів пенальтиста в бутсах було кратне трьом. Зате серед голів того, хто прийшов у кедах, виявилося два найгарніших. Йому пощастило зняти павутиння з обох дев'яток у воротах, які захищав Колібрик.

Скільки голів забив кожен з хлопців і хто в якому взутті виступав? З'ясуй, хто має найбільше право претендувати на звання супербомбардира?

Жабка-царівна

Вийшов якось Ковба-сан у чисте поле, розправив плечі богатирські, витягнув лапи свої з мочара і став цілитися з лука за темний ліс. Бз-з-з! — полетіла стріла в далекі далі і впала десь за горизонтом. «Казка є казка», — зітхнув котисько, закинув лук на спину і подався одними, йому тільки знаними стежками стрілу шукати. Довго йшов — три години, три хвилини і сорок дві секунди (якщо годинник-компас не збрехав). Два рази мало не втопився, лівий чобіт загубив, а таки дійшов. І от бачить він, що стріла його лежить просто в болотяному багні, навколо неї по квадрату чотири жаби сидять і щось собі по-жаб'ячому кумкають. Випив Ковба-сан настоянки розумій-трави — і став розуміти все, про що ці жаби говорили. (А звали їх, як з'ясувалося в розмові, М'якушка, Горбушка, Смакушка та Пампушка).

Найперше, що він розібрав, були слова Пампушки:

— Я тільки на вигляд жаба, а насправді я царівна, ква-ква. Нас тут не менше трьох царівен.

За нею озвалася Смакушка:

— Я не звичайна жаба — я говорушка. А Горбушка весь час тільки й робить, що говорить неправду.

Горбушка (велика зелена жаба з горбом на спині) взяла лапи в боки і грізно промовила:

— Серед нас є лише одна царівна. Це я! Сором такого не знати!

Останньою обізвалася М'якушка:

— Серед нас є дві царівни. А я просто жабка-говорушка.

Ковба-сан ще послухав, але нічого цінного більше не вловив. «Отже, — міркував він, — кожна з тих жабок один раз сказала правду та один раз збрехала».

— «Точно!» — бадьоро сказав йому коник-стрибунець на ім'я Цвір-Кун, який не знати звідки взявся на Ковба-сановій стрілі. І додав:

— Відгадаєш, хто з них царівна — і горя не знатимеш. Тільки вусом поведеш, і перед тобою з'явиться смажена у сметані смачненька, пухкенька, м'якенька сосиска, полита...

Ковба-сан аж облизався і так завзято став вираховувати царівну, що... прокинувся. І коли зрозумів, що то був сон, утратив весь інтерес до загадки. Отак-от. А в тебе він не щез? Якщо ні, то скажи, хто ж таки з них був царівною? Цікаво ж!

Десять карток

Фокусник стає біля стола і показує глядачам одну за одною десять карток, на яких написано числа від 1 до 10. Послідовність чисел довільна — 9, 1, 10, 2, 8, 6, 3... Будь-хто з глядачів може переконатися в цьому на власні очі.

Показавши картки, фокусник кладе їх купкою на стіл. Далі він бере зі стола два абсолютно однакових конверти і дає їх оглянути глядачам. Усі переконуються, що вони порожні і на них немає жодних позначок. Потім фокусник бере конверти і вкладає у них по п'ять карток, не змінюючи тієї послідовності, в якій вони лежали на столі. Тепер він запрошує на сцену двох глядачів, дає кожному з них по конверту і пропонує їм не виймати всіх карток, а взяти лише по одній, зате на власний розсуд. Картки потрібно брати так, щоб фокусник не побачив, які числа на них написані. Інакше це вже не фокус.

Після цього він просить своїх тимчасових помічників покласти конверти на стіл, що вони слухняно й роблять. Сам фокусник тим часом відвертається і пропонує асистентам показати вибрані картки всім глядачам. Ті радо погоджуються. Після чого пан ілюзіоніст повертається, бере зі стола конверти, дає їх помічникам та пропонує кожному з них вийняти за його командою решту карток (чотири тобто) з отриманих конвертів і перемішати з цією одною, яку вони тримали в руках і показували глядачам. А потім покласти всі п'ять карток у свій конверт. Зрозуміло, до чого йдеться? Правильно, щоб складніше було знайти ті картки!

Далі фокусник знову повертається спиною до сцени, дає команду, і асистенти виконують те, про що їх щойно просили. Коли картки заховані в конверти, фокусник повертається, бере їх у помічників, виймає з них усі картки та кладе на стіл. Потім, зробивши вигляд, що задумався, бере зі стола дві картки, які перед цим були показані всім глядачам. Так, це саме ті картки, які навмання виймали його помічники.

Секрет фокуса в тому, що складені вони не зовсім довільно. До першої п'ятірки карт віднесено картки з числами, назви яких починаються з літер першої частини алфавіту — «Д», «В», «О», тобто 8, 2, 9, 10, 1. На других п'яти картках — решта чисел. Але ось у кожній п'ятірці порядок чисел і справді довільний.

Коли фокусник кладе картки в конверти по п'ять, то в один потрапляє перша група чисел, а в другий — інша. Кожен із помічників кладе картки не в той конверт, з якого він їх виймав, а в інший. Цього вже не помітиш, адже фокусник бере їх зі стола і цього не бачать глядачі.

Розглядаючи всі десять карток, які витягнуті з обох конвертів, фокусник орлиним оком відразу помічає, які дві картки потрапили не до своєї п'ятірки.

Кулька на парасольці

На сцену під шалений шквал оплесків виходить фокусник у червоному фраку, смугастозагадкових штанях та з чорною парасолькою в руках. Дочекавшись, поки стихнуть аплодисменти, і переконавшись, що в центрі глядацької уваги він, він і тільки він, ілюзіоніст розкриває парасольку, бере її за ручку в ліву руку та опускає донизу. Правою рукою він дістає з кишені невелику кульку і показує її глядачам. Потім починає крутити парасолькою перед собою і кладе на неї кульку. Наперекір законам фізики кулька чомусь не падає, а котиться по куполу парасольки. Чому, що з нею?

Хочеш знати секрет фокуса? Він криється в реквізиті. А ще для його демонстрації потрібна невелика легка кулька, наприклад, від настільного тенісу. До неї прив'язують невеличку петлю з чорної нитки. Коли фокусник кульку показує глядачам, він нитку тримає в долоні. Розкривши парасольку, він повинен так покласти кульку на неї, щоб зависити петлю з нитки на верхній кінець парасольки. Для цього досить тримати кульку двома-трьома пальцями, а вказівним та середнім непомітно розправити петлю. Невидима нитка і буде утримувати кульку на куполі. За всіма законами фізики, між іншим.

Монети у склянці

На столі фокусника стоїть звичайна склянка, накрита клаптиком гуми. Гума щільно обтягнута і закріплена на склянці гумовим кільцем. Показавши глядачам цю порожню склянку, фокусник звертається до них з проханням дати йому п'ятикопієчну монетку. Отримавши її, він заявляє, що зараз ця монета пройде крізь гумову кришку всередину склянки. Порахувавши до трьох, він робить кілька магічних рухів, при цьому ледь торкається до гумової кришки, і всі бачать, як монета падає на дно закритої склянки.

Потім фокусник просить другу монету, вартістю 50 копійок і витворяє з нею те ж саме. Монета, ледь потрапивши до рук фокусника, миттєво потрапляє на дно закритої склянки поряд з першою монетою. Все відбувається так загадково, що глядачам видається, ніби на склянці немає гумової кришки. Або вона, можливо, має якийсь потаємний отвір. Фокусник дає склянку глядачам до рук, щоб вони переконалися, що в гумі немає жодних прорізів. Вона ціла-цілісінька. Але як же монети крізь неї проникли у склянку?

Відповідь на це запитання криється у заздалегідь підготовлених монетах. На середину куска гуми товщиною до 1 мм кладуть на невеликій відстані дві монети — п'ятачок та 50 копійок. Потім гуму слід дещо розтягнути, притиснути до неї монети і послабити натяг. Гума обтисне монети і зафіксує їх. Потім необхідно акуратно покласти кусок гуми на склянку монетами донизу та зафіксувати її на склянці гумовим кільцем. Гумову пластинку при цьому не можна розтягувати, адже монети можуть позлітати у склянку. А ось гумове кільце має щільно облягати гуму на склянці та міцно її утримувати. Тепер фокусник може спокійно показувати склянку глядачам, переконуючи їх у тому, що вона порожня, а монети тим часом будуть спокійнісінько триматися під гумовою кришкою.

Взявши монету у глядачів, фокусник ховає її в руці, а потім, порахувавши до трьох, тисне на кришку в тому місці, де закріплена така ж сама монета. Вона звільняється і падає у склянку. Тут важливо не переплутати розташування монет під кришкою. Потім він просить у глядачів другу монету і робить з нею те ж саме. Коли обидві монети падають на дно, фокусник може непомітно заховати взяті монети у кишеню. Тепер можна сміливо підійти до глядачів, дати оглянути гумову кришку, зняти кільце, дістати зі склянки монети і повернути власникам. Та не забути подякувати за участь у фокусі.

Загадкова коробка

Фокусник демонструє глядачам невеличку коробку, ставить її на стіл та відкриває кришку. Потім нахиляє коробку до глядачів, і кожен з них має нагоду переконатися, що вона порожня. Після цього виконавець ставить коробку у вертикальне вихідне положення і відкриває кришку. Робить над коробкою магічні рухи і починає виймати з неї декілька різноманітних предметів, наприклад, гумку для волосся, невеличку м'яку іграшку, блокнотик...

Секрет цього фокуса — в конструкції коробки. Замість звичайного дна в ній шарнірно закріплена кутоподібна нижня стінка. Вона складається з двох однакових, скріплених під прямим кутом стінок. Одна з них у вертикальному положенні прилягає до передньої стінки коробки, а друга є власне дном. У нахиленому положенні вертикальна стінка виконує роль дна, а горизонтальне дно так і залишається лежати на столі. На цій другій стінці й лежать усі предмети, які пізніше фокусник виймає з коробки. Глядачі ж нічого і не підозрюють, адже предмети прикриті від них «секретною» стінкою. На малюнку зображено момент, коли коробка нахилена, а «дно» лишилось нерухомим.

Щоб виймати з «порожньої» коробки та демонструвати глядачам побільше всяких предметів, потрібно заздалегідь «приготувати» ще й стіл, на який фокусник ставитиме коробку. Робиться це так: до задньої сторони стола прикріплюють невеличку поличку. На неї кладуть предмети, які ілюзіоніст вийматиме з коробки. Кожного разу, коли виконавець нахиляє коробку, демонструючи глядачам те, що вона порожня, він другою рукою непомітно підставляє на дно черговий предмет чи предмети, які бере з полички. Приготувати таку коробку можна з фанери, а ще можна обклеїти її кольоровим папером. Щоб веселіше було!

1 Проведи пряму так, щоб вона перетинала всі сторони трикутника.

2 Серед назв цих малюнків заховалися назви чотирьох риб. Відшукай їх.

3 Перед тобою 10 кубиків, які утворюють два 5-цифрових числа. Які два кубики потрібно поміняти місцями так, щоб одне число було у 2 рази більшим від другого?

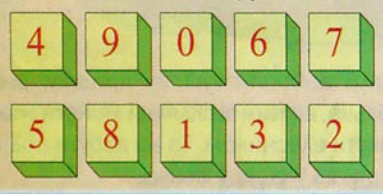

4 За легендою, цю задачку задавали колись Альберту Ейнштейну і він, звичайно, з нею впорався. **Антон Свирид з м. Золотоноші** пропонує й тобі перевірити свої розумові здібності та встановити, яке число повинно замінити знак запитання? Числа у цьому завданні можуть означати, що завгодно: вагу, вартість, калорійність.

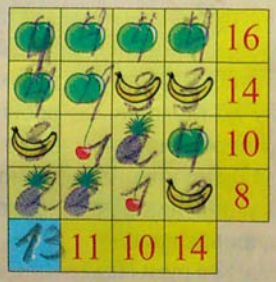

5 **Оксана Бабчук з м. Шаргорода Вінницької області** пропонує перетворити *козу* у *пуму*, змінюючи у кожному наступному слові одну літеру. А ось **Катя Чепурна із Сагунівки, що на Черкащині,** пропонує аналогічним способом *музу* перетворити в *поета*, а *вола* — в *бика*.

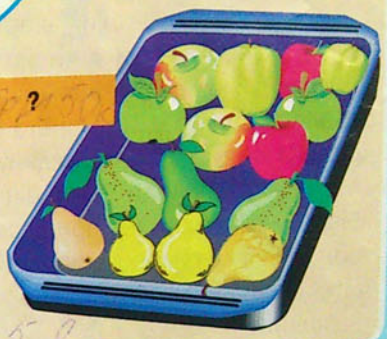

6 Визнач усно, скільки потрібно заплатити за 8 яблук та 7 груш?

7 **Юля Савицька (м. Славутич Київської області)** пропонує розв'язати ці нотні ребуси.

8 Коли правильно впишеш імена Класних героїв, то з виділених стовпчиків довідаєшся про характеристики нашого журналу. Надіслали ці завдання **Інна Саліхова з Маріуполя** та **Олена Волювач із села Максимівки Полтавської області.**

9 Уяви собі, що ти на березі річки і маєш дві посудини: одну місткістю 4 літри, а другу — 9 літрів. Як тобі слід вчинити, щоб відміряти рівно 6 літрів води?

10 Подружилися якось звірі в лісі. Лише пантера не знає, з ким їй потоваришувати — з риссю чи тигром?

11 Встанови закономірність та домалюй першу фігуру. (Надіслав **Антон Свирид з м. Золотоноші Черкаської області**)

12 На 18 кульках, підвішених на нитках, кожне з чисел від 1 до 9 зустрічається двічі. Допустимо, що є можливість перерізати ножицями довільну з ниток і підвішена на ній кулька чи кульки впадуть донизу. Як можна зробити найменшу кількість порізів так, щоб залишилося 9 кульок з різними числами?

кросворди від ДуКласа

СКАНДИНАВСЬКИЙ КРОСВОРД

Східний вітер

Гризун-будівельник

Вигляд предмета у перспективі

Термінове повідомлення

Будівельна професія

«... Кіхот»

Найбагатша країна Америки

Вітрильне судно

«Рекламний» газ

Універсальний словник-енциклопедія

Порушення правил у баскетболі

Пасмо підводних скель

Верхня частина дерева

«Виготовляє» шовкову нитку

Слід швейної машини

Танець ...-н-рол

Відрізок часу

Райцентр на Львівщині

Титул східного монарха

Прародич ручки

Акторка Дженні ...

Вигадка, обдурювання

Винагорода у змаганні

Нащадок мамонта

Ним перев'язують рани

Пантера з «Мауглі»

Казка «... Коцький»

Не сестра

Вигук радості

Овочева культура

Нерухома частина машини

Народні пісні, думи

«Зброя» оси

Нар. рух України

Опік, поріз на тілі

Стан води

Вулкан на Філіппінах

Дружина Зевса

Шеф, начальник

Столиця Того

Грошова одиниця Монголії

Назва Греції

Російський монарх

Сільськогосподарс. знаряддя

Кухар на кораблі

Грош. од. Мексики

Літальний апарат

Бог з двома обличчями

Хижий ссавець

Жан-... Бельмондо

Чоловіча сорочка з відкритим коміром

Король футболу

Укр. повст. армія

Міра довж. (30,48 см)

Зброя індіанця

Спортивна боротьба

Жалюча комаха

Грецька буква

Клас у вузі

Морс. риба-хижак

Підрозділ університету

Фарба для креслення

Приміщення у театрі

Нічийна шахова позиція

Французький футбольний клуб

Авторалі «...-1»

Франц. океанограф

Кіноактор ... Коннері

Син Т. Бульби

Селище на Кавказі

Сінді, Барбі

Ансамбль з восьми виконавців

Соповий кросворд

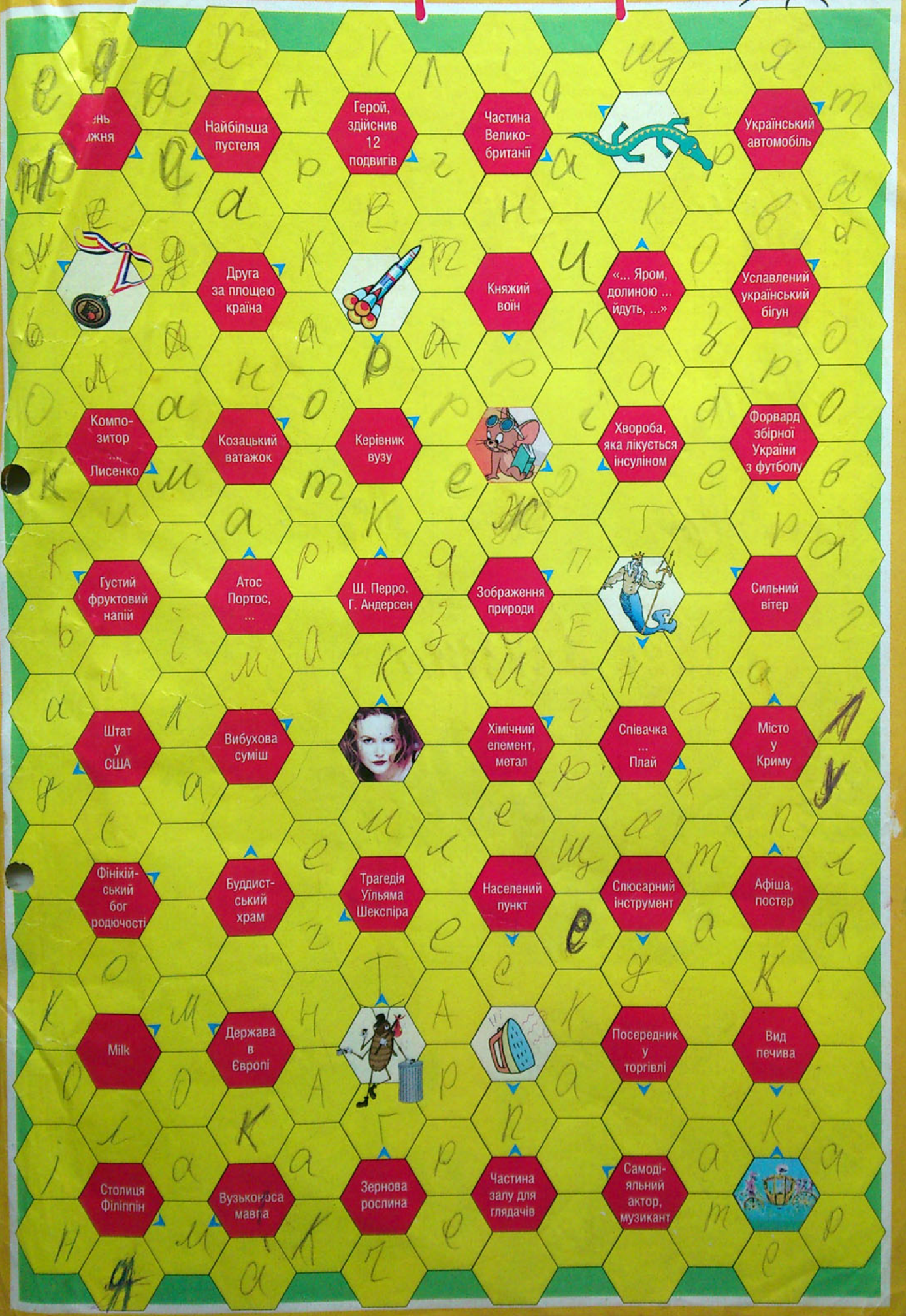

У японських кросвордах зашифровані малюнки. Завдання — відтворити зображення за числами, які зазначені зліва від рядочків і над колонками. У цьому номері використані кросворди **Височанської Юлії** (м.Бережани, Тернопільська обл.), **Охотнікова Андрія** (м.Харків), **Щупляка Віктора** (м.Тернопіль), **Скочка Василя** (с.Михалкове, Чернівецька обл.), **Сливки Оксани** (м.Городенка, Івано-Франківська обл.), **Рекун Тетяни** (смт.Теплик, Вінницька обл.), **Кінаша Станіслава** (м.Івано-Франківськ), **Мазепи Анатолія** (м.Тернопіль), **Андрішка Віталія** (с.Вітрівка, Дніпропетровська обл.), **Кахній Ірини** (с.Болехівці, Львівська обл.), **Нікулова Олександра** (м.Київ). Надсилай і ти свої кросворди, але обов'язково перевір, чи вони розв'язуються!

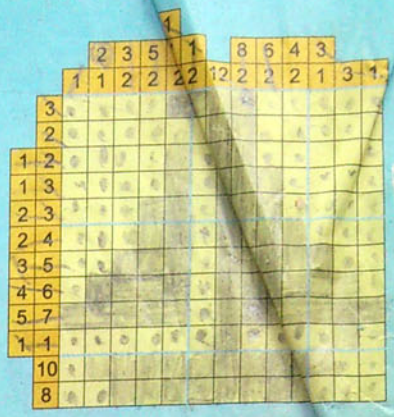

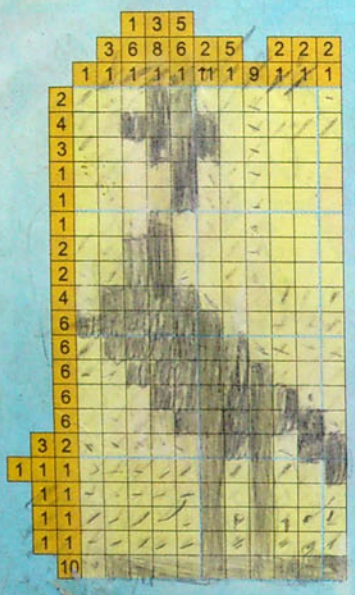

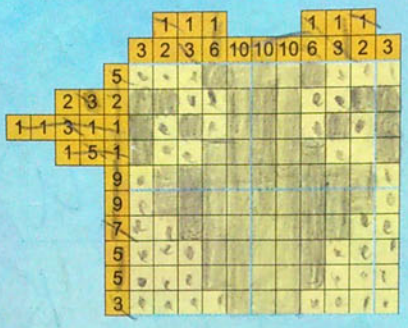

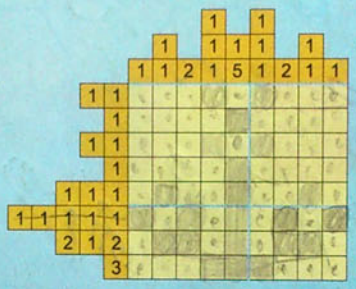

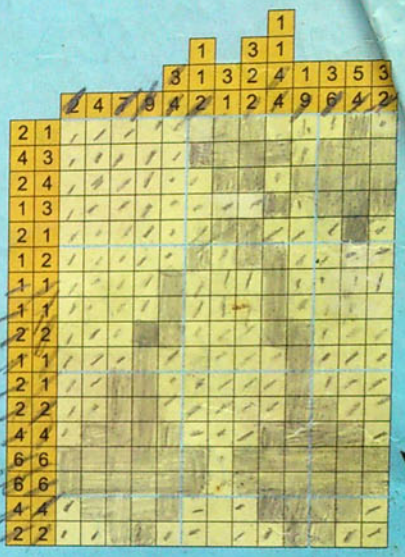

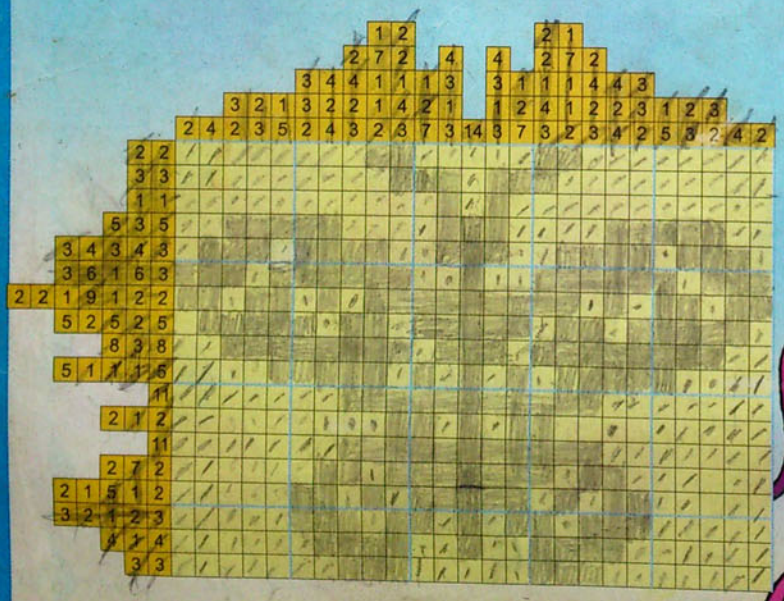

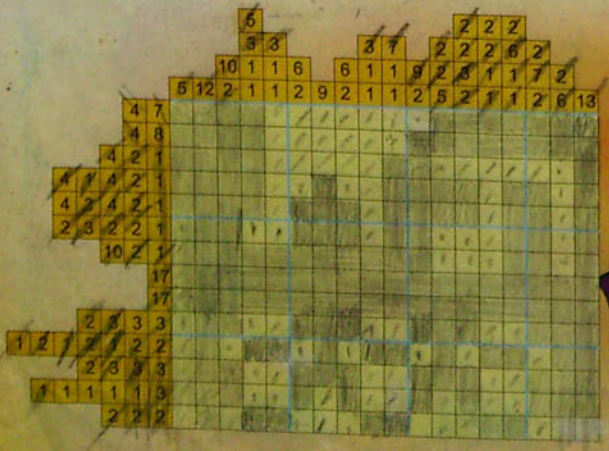

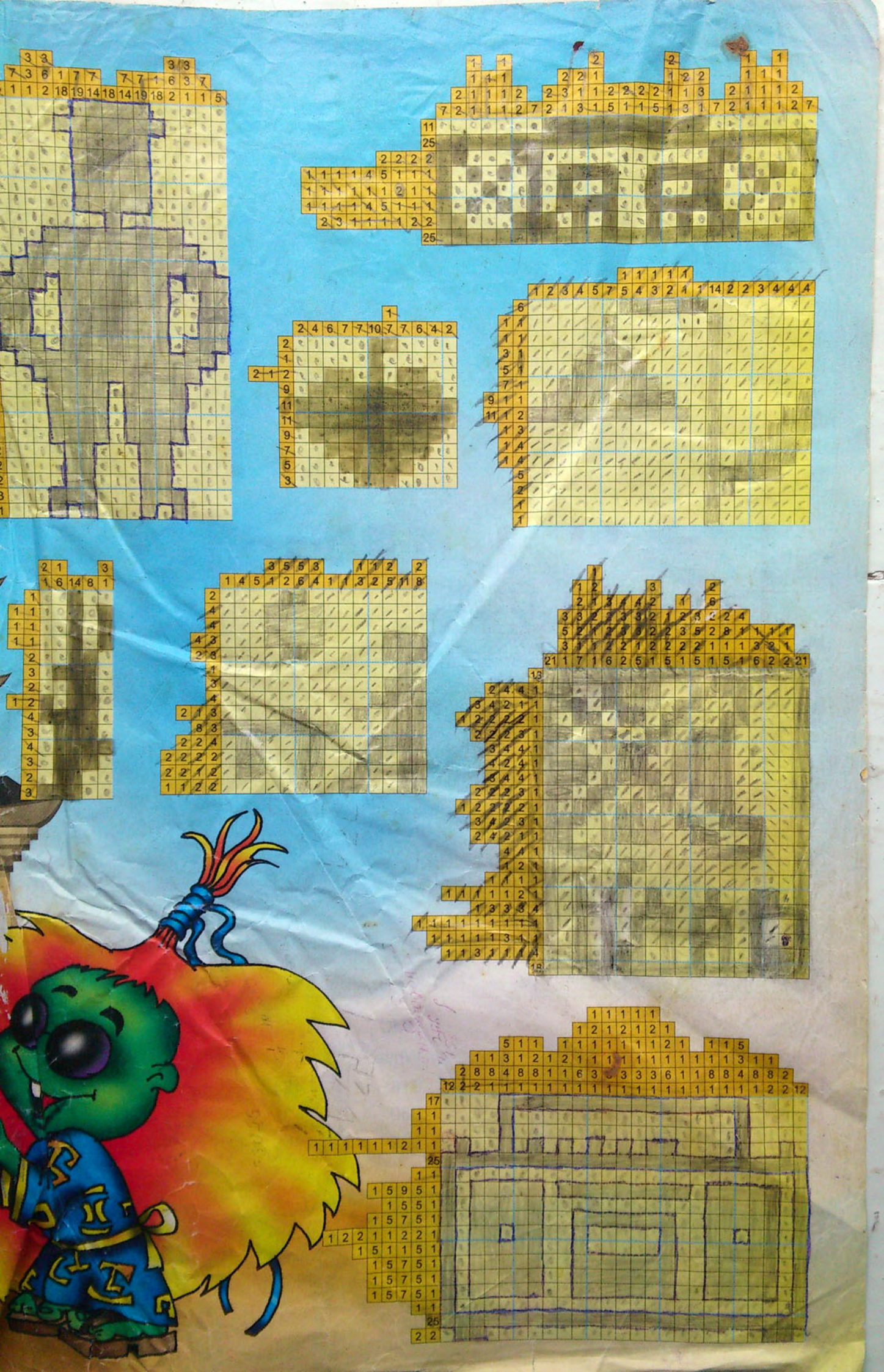

Біжить-біжить доріжка,
Повз хату, повз дерева
До обрію. Ще трішки –
І стрінеться із небом.

DMC

White	415	471	743	816
318	434	676	746	817
350	435	677	775	3325
352	469	729	801	3345

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ

КЛАС

передплатний індекс

40240